T.C

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

RADYO TELEVİZYON VE SİNEMA ANABİLİM DALI

RADYO TELEVİZYON BİLİM DALI

TÜRKİYE'DE KAMU DİPLOMASİSİNİN UYGULANMASINA YÖNELİK MEKANİZMALAR

TÜRK DİZİLERİNİN RUSYA'DAKİ İZLEYİCİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Gyunel MAMEDOVA

Prof. Dr. Yusuf Devran

Öğrenci NO: 5792218922

İSTANBUL 2020

GENEL BİLGİLER

İsim ve Soyadı : Gyunel Mamedova

Anabilim Dalı : RADYO TELEVİZYON VE SİNEMA

Programı : RADYO TELEVİZYON

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Yusuf Devran

Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans/ 23.10.2020

Anahtar Kelimeler : Türk dizisi, soft power, Rus izleyici.

GENERAL KNOWLEDGE

Name and Surname : Gyunel Mamedova

Field : RADIO, TELEVISION AND CINEMA

Programme : TELEVISION AND CINEMA

Supervisor : Prof. Dr. Yusuf Devran

Degree Awarded and Date : Master Thesis/ 23.10.2020

Keywords: Turkish TV series, Soft power, Russian audience.

ÖNSÖZ

Dünyada Türk TV dizileri popüler olmakla birlikte, Türkiye'nin diğer ülkelerle çeşitli ilişkilerini de etkilemektedir. Çalışmamızın konusu belirlenirken, Türkiye'de mevcut iletişim çalışmaları arasında eksikliği hissedilen, kültürlerarası iletişim inceleme ve çalışmalarına katkı sağlamak, ülkemizde sınırlı kaynaklara sahip olan kültürlerarası iletişim konusunda literatüre katkıda bulunmak amaçlanmıştır. Konusu Türkıye'de Kamu Diplomasisinin Uygulanmasına Yönelik Mekanizmalar Türk Dizilerinin Rusya'daki İzleyici Örneği olarak belirlenen çalışmamızda, Rusyadaki izleyiciler arasında popüler olan diziler, dizilerin öellikleri, tercih edilme sebepleri analiz edilmiştir. Yaklaşık bir sene önce belirnenen konu, bir yıl içinde hocalarımın desteğiyle tamamlanmıştır. Hem nitel hem de nicel araştırmaları barındıran bu çalışmada anket uygulamasıyla veriler toplanmıştır.

Çalışmamız giriş ve sonuç bölümler dışında dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Kamu Diplomasisi ve Türkiye başlığı altında Türkiye ve Rusya ilişkileri ve kamu diplomasisiyle ilgili konular ele alınmıştır. İkinci bilümde Türk dizilerinin Rusyadaki Serencamı başlığıyla Rusyada yayınlanan dizilerden bahsedilmiştir. Üçüncü bölümde Türk Dizilerinin Rusya'daki Etkisi İle İlgili Uzman Görüşleri küçük başlıklarlar altında yorumlanarak verilmiştir. Dördüncü bölümde bulgular ve tablolar verilmiştir.

Türkiye'deki eğitim sürecimde çalışma konusunun belirlenmesinde ve çalışmanın hazırlanma sürecinin her aşamasında bilgilerini, tecrübelerini ve değerli zamanlarını esirgemeyerek bana her fırsatta yardımcı olan değerli tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Yusuf Devran'a ve asistanlarına sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Yönledirmeleri ile katkı saglayan değerli hocam Dr.Öğr.Üyesi Yenal Göksun'a teşekkürlerimi sunarım.

Tez çalışmam sürecisinde bana destek olan aileme özellikle sevgili anneme ve babama teşekkürlerimi sunarım. Konuyla ilgili çalışmamda ufak da olsun yardımı dokunan diğer yakınlarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

Tez çalışmasının temel amacı, Türkiye'de mevcut iletişim çalışmaları arasında eksikliği hissedilen ülkemizde sınırlı kaynaklara sahip olan kültürlerarası iletişim konusunda literatüre katkıda bulunmaktır. Toplum sürekli bir değişim içerisindedir. Bu değişimde rol oynayan en önemli güçlerden biri de medyadır. Medyanın toplumları etkileme düzeyi aynı olmadığı gibi toplum içerisindeki bireyleri, aile içi ilişkileri etkileme düzeyi de farklılık arz edebilir. Türk televizyon dizileri son yıllarda uluslararası arenada yaratmaya başlamıştır. 5 ile 7 yıl öncesinde, bu sektörün ana alıcıları Asya ve Orta Doğu'daki TV kanalları iken, şimdilerde ise bu fenomenin küreselleştiğinden bahsetmek mümkündür. Bu bağlamda Türk dizileri Rusya'da da popülerlik kazanmaktadır. Bu çalışmada Rusya'da yayınlanan dizilerde en çok hangi temaların popüler olduğu analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlarla da Rus izleyicinin tercihlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmada aynı zamanda, Türk dizilerinin Rusya'da yaşayan halkların algıları üzerinde ne şekilde ve hangi yönde etki sağladığı araştırılmıştır. Türk dizilerinin Rusya ve Rus dilli konuşulan ülkelerde yogun talebin hangi yönde olduğu araştırılmıştır.

Rusya'daki izleyiciler arasında en popüler olan diziler de dahil olmak üzere Türk dizileri analiz edilmiştir. Diziler (hikayeleri, görselleri vb.) ve diziler hakkındaki izleyici yorumları analiz edilerek ortalama izleyici portresi oluşturulmuştur. Böylece Rusya'da hangi konuların, tipe göre hangi karakterlerin en çok izlendiği ortaya koyulmuştur. Katılımcıların dizileri izlerken Türk kültürüne ve Türk diline olan ilgi oranı da tespit edilmiştir. Bu çalışmanın amacı, Rusya'da çokça izlenen Türk dizilerinin, Türkiye'nin kamu diplomasisi çalışmalarındaki rolünü araştırmak, bu diziler vasıtasıyla Rusya'da Türkiye algısının nasıl şekil aldığını ve Türk dizilerinin Rusya'daki başarısının sebeplerini ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk televizyon dizileri, Rus izleyici, Dizilerin Etkililiği, Dizilerdeki imaj, Dil ve kültür.

ABSTRACT

The main aim of the thesis study is to contribute to the study and study of intercultural communication, which is lacking among the existing communication studies in Turkey, to contribute to the literature on intercultural communication, which has limited resources in our country. In order to be able to examine the relevant concepts and the relationship between these concepts, to determine the limits of the targeted research and to draw the framework of its scope, the determination of reasonable criteria constitutes the main limitations of the study.

Society is in constant change. One of the most important forces playing a role in this change is the media. Just as the level of media influence societies is not the same, the level of influence of individuals and family relationships within society may also differ. In recent years, Turkish television series have begun to cover a wide area in the international arena. 5 to 7 years ago, the main buyers of this sector were TV channels in Asia and the Middle East, and now it is possible to mention that this phenomenon has become globalized. In this context, Turkish series are also gaining popularity in Russia. The results were also intended to reveal the preferences of the Russian audience. At the same time, the study investigated how and in what direction Turkish sequences have an effect on the perceptions of peoples living in Russia. It has been investigated, supported by the findings, in which direction the intense demand of Turkish sequences is seen in Russia and Russian-speaking countries.

Analysis of Turkish series, including the most popular series among viewers in Russia. Series (stories, visuals, etc.)) and an average viewer portrait was created by analyzing audience comments about the series. In this way, it was revealed which subjects, which characters by type, were most watched in Russia. The rate of interest in Turkish culture and Turkish language was also determined when the participants watched the series. The aim of this study is to investigate the impact of the Turkish series, which is widely watched in Russia, on Turkey's public diplomacy work, to determine how the perception of Turkey is taking shape in Russia through these series and the reasons for the success of the Turkish series in Russia.

Key words: Turkish television series, Russian audience, Event of the series, İmage in the series, Language and culture.

İÇİNDEKİLER

GENEL BİLGİLER I

GENERAL KNOWLEDGE II

ÖNSÖZ III

ÖZET IV

ABSTRACT V

İÇİNDEKİLER VI

TABLOLAR LİSTESİ VIII

GİRİŞ **1**

BİRİNCİ BÖLÜM

KAMU DİPLOMASİSİ VE TÜRKİYE

1.1. Türk Dış Politikası: Faktörler, Kaynaklar, Mekanizmalar ve İlkeler 5

1.2 Kamu Diplomasisi Çalışmalarına Yönelik Teorik Yaklaşımlar 7

1.3. Rusya ve Türkiye Arasındaki İlişkiler 12

1.3.1. Tarihte Ruslar ve Türkler 12

1.3.2. Rusya Federasyonu ve Türkiye Cumhuriyeti İlişkileri 12

1.3.3. Farklı Alanlarda Türkiye-Rusya Ortaklığı 14

1.4. Dizilerin Kamu Diplomasisindeki Rolü 18

1.4.1. Türk Dizilerinin Kamu Diplomasisindeki Rolü 22

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK DİZİLERİNİN RUSYA'DAKİ SERENCAMI

2.1. Türk Dizilerinin Yayınlandığı Rus TV Kanalları 30

2.2. Yayınlanan Dizilerin İçerikleri 34

2.3 Sinema İçin Bir İnternet Servisi: KinoPoisk 35

2.4. İlk Kıvılcım: Çalıkuşu 36

2.5. Kıvılcımın Aleve Dönüşümü: Muhteşem Yüzyıl 38

2.6. Fatmagül'ün Suçu Ne? / Suçsuz Suçlu 43

2.7. Kara Sevda 46

2.8. Aşk-ı Memnu 49
2.9. Öyle Bir Geçer Zaman ki 51
2.10. Kurt Seyit ve Şura 52
2.11. Vatanım Sensin 56
2.12. Romantik Komedi Dizileri 58
2.12.1. Kiralık Aşk 60
2.12.2. Erkenci Kuş 62

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK DİZİLERİNİN RUSYA'DAKİ ETKİSİ İLE İLGİLİ UZMAN GÖRÜŞLER

3.1. Türk dizilerinin izlenme gerekçeleri 65
3.2. Türk dizi senaryosundaki gelişim süreci 66
3.3. Türk dizilerinin Rusya'da popularitesinin nedeni 67
3.4. Sık tercih edilen Türk dizi içerikleri 68

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1. Bulgular 70
4.1.1. Katılımcıların Demografik Verileri 70
4.2. Anket sonuçlari 82
SONUÇ 85
ANKET SORULARI 88
KAYNAKÇA 93

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Katılımcıların Cinsiyetlerini Gösteren Frekans Tablosu 70

Tablo 2: Katılımcıların Yaşlarını Gösteren Frekans Tablosu 70

Tablo 3. Türk Dizilerinin Neden Rusya'da Popüler Olduğunu Gösteren Frekans Tablosu 71

Tablo 4. Türkçe Öğrenme İsteklerini Gösteren Frekans Tablosu 72

Tablo 5. Katılımcıların Diziyi İzledikten Sonra Türkiye'nin Dilini, Kültürünü, Tarihini Öğrenmeye başladığını Gösteren Frekans Tablosu 73

Tablo 6. Katılımcıların Hangi Tür Dizileri Sevdiğini Gösteren Frekans Tablosu 73

Tablo 7. Katılımcıların Tercih Ettiği Türk Dizilerini Gösteren Frekans Tablosu..... 74

Tablo 8. Katılımcıların Diziyi İzledikten Sonra Türkiye'nin Kültürüne Olan İlgisini Gösteren Frekans Tablosu..... 75

Tablo 9. Hangi motifler sizin için en ilginç?..... 75

Tablo 10. Hangi dizileri izlemeyi tercih edersiniz? 76

Tablo 11. Katılımcıların Türk Dizilerini Nereden İzlediğini Gösteren Frekan Tablosu..... 76

Tablo 12. Katılımcıların Dizileri Nasıl İzlediklerini Gösteren Frekans Tablosu 77

Tablo 13. Katılımcılar İçin Ses Kalitesinin Önemini Gösteren Frekans Tablosu..... 77

Talo 14. Katılımcıların Dizilerin TV'de Yayınlanma Konusuna Verilen Cevplarının Frekans Tablosu..... 78

Tablo 15. Katılımcıların Dizi Karakterlerinden Etkilendiklerini Gösteren Frekans Tablosu..... 78

Tablo 16. Katılımcıların Dizilerdeki Profesyonel Bakışı Değerlendirdiklerini Gösteren Frekans Tablosu 79

Tablo 17. Katılımcıların Dizilere Olan Alışkanlıklaını Gösteren Frekans Tablosu..... 80

Tablo 18. Katılımcıların Dizileri Tekrar İzlemesiyle İlgili Frekans Tablosu 80

Tablo 19. Ana Karakterlerin Katılımcılara Olan Etkisini Göstren Frekans Tablosu 81

Tablo 20. Katılımcıların Kitaptaki Hikayelere Dayanarak Çekilmiş Dizileri Değerlendirdiğini Gösteren Frekans Tablosu 81

Tablo 21. Katılımcıların Karantna Döneminde Dizi İzleme Oranını Gösteren Frekans Tablosu..... 82

Tablo 22. Katılımcıların Televizyonda izlemek İstedikleri Diziler 82

Tablo 21. Katılımcıların Karantna Döneminde Dizi İzleme Oranını Gösteren Frekans Tablosu..... **Error! Bookmark not defined.**

Tablo 22. Katılımcıların Televizyonda izlemek İstedikleri Diziler**Error! Bookmark not defined.**

GİRİŞ

Kamu Diplomasisi, uluslararası ilişkilerin temel amaçlarından olan, farklı milletler arası etkileşimi oluşturmak, imsamların birbirleriyle ilgili düşüncelerini iyi yönde değiştirmek gibi görevleri yerine getirir. Bu alan yıllardır eğitim ve kültürü esas alarak uluslararası kültürel ilişkiyi sağlamak, seyircilerin ilgisini kazanmak için araç olarak kullanılmaktadır. 'Kamu Diplomasisi' kavramının birçok tanımı vardır. Edward Murrow Kamu Diplomasisi Merkezi'nin kurucusu olan Murrow'un yorumu, bu konuda ilk başvurulan kaynaklardan biridir. Murrow'a göre kamu diplomasisi, "kamuoyu tutumlarının dış politikaların oluşumu ve yürütülmesi üzerindeki etkisiyle ilgilenir." Gelişerek kültürel diplomasi, yumuşak güç, propaganda ve bölgesel markalaşma gibi yeni alanları da kapsamaya başlamıştır.[1]

Türkiye, kamu diplomasisi araçlarını kullanma konusunda büyük adımlar atmakta ve kamu diplomasisi aracı olarak "soft power" olgusu son yıllarda Türkiye'de kendini açıkça ortaya koymaktadır. Bu çalışmada, gerçekleştirilen çok sayıda proje sayesinde, gerek Türkiye'nin gerekse diğer ülkelerin uluslararası imajının nasıl etkilendiği dikkatlere sunulmaktadır. Kamu diplomasisi bağlamında 2002'den bu yana Türkiye, bölgedeki ve dünyadaki konumunu iyileştirmek için çok sayıda projeyi aktif olarak tanıtmaya çabalamaktadır. 2010 yılından günümüze kadar bu eğilim daha yoğunlaşmıştır. Bu çabaların sonucunda elde ettiği şey, uluslararası saygınlığının artması, bölgede önemli bir oyuncu olarak tanınması ve başarılı uluslararası projelerden sonra uluslararası toplum tarafından sempati kazanması olmuştur.

Dizi ve film sektörünün kamu diplomasisindeki rolü büyüktür. Bunları dil öğrenme, tarihe ilgi duyulması, turistik ilgi, Türkiye etkin bir şekilde kullanmaktadır. 2000'li yılların başında Türkiye'de film endüstrisine ABD, Meksika ve Brezilya gibi ülkelerin ürettiği yabancı projeler hakimdi. Ancak ülkede sosyo-ekonomik gelişimin ivme kazanması ile medya ve sinema gelişmeye ve bu alanlarda büyük projeler üretilme başlanmıştır. Bu projeler özellikle Latin Amerika ve Orta Doğu'da belirli bir nişe sahip olan yüksek kaliteli

[1] Anastasia Utkina (2019) Uluslararasi Ilişkilerde Kamu Diplomasisi: Türk-Rus Ilişkilerinde Bir Etken Olarak Kamu Diplomasisinin Yeri

ürünlerdi. Günümüzde ise Türk dizileri dünya çapında 400 milyondan fazla insan tarafından izlenmektedir.

Bu araştırmanın temel problemi: Türk dizilerinin Rusya'daki popülerliğinin nedeni nedir? Bu çalışmada, kamu diplomasisi araçları ve stratejilerinden hareketle, Türk dizilerinin Rusya'daki popülerliğinin nedenleri ve bunun getirdiği neticeler analiz edilecektir. Bu bağlamda öncelikle Türkiye'de kamu hayatının diğer alanlarında kamusal diplomasinin araçları incelenecek ve akabinde dizi olgusu, kamu diplomasisi bağlamında değerlendirilecektir.

Amaç

Bu çalışmanın amacı, Rusya'da çokça izlenen Türk dizilerinin, Türkiye'nin kamu diplomasisi çalışmalarındaki rolünü araştırmak, bu diziler vasıtasıyla Rusya'da Türkiye algısının nasıl şekil aldığını ve Türk dizilerinin Rusya'daki başarısının sebeplerini ortaya koymaktır.

Yöntem

Bu çalışmada Türk televizyon dizilerinin kamu diplomasisindeki rolünü ortaya çıkarmak üzere Rusya'nın en büyük dizi yayın platformundaki izleyici yorumları analiz edilmiştir. Buradan çıkan bulguları daha iyi değerlendirmek üzere Rusya'daki Türk dizisi izleyicileri ile anket çalışması yapılmıştır. Bu şekilde Türk dizilerinin hikayelerinde barındırdıkları unsurların Rus izleyicinin sihninde nasıl bir imaj yarattığı, hangi unsurların olumlu bir imaj inşasına katkı sunduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca çeşitli uzmanlarla derinlemesine mülakat yapılarak televizyon dizilerinin iki ülke arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi ve Türk imajının inşa edilmesi konusunda oynadığı rol ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Önem

Bugün kamu diplomasisi uygulamalarının önemi her kesim tarafından defaatle vurgulanmaktadır. Türk kamu diplomasisinin oldukça önemli bir parçasını teşkil eden Türk dizilerinin ise uluslararası sahada Türkiye algısını nasıl şekillendirdiği, Türk çıkarlarının sağlanmasında ne kadar işlevsel olduğu henüz net olarak bilinmemektedir. Bu açıdan bu çalışma Rusya örneğinden hareketle, Türk dizilerinin uluslararası alandaki etkisini ve başarısını, gerekçeleri ile birlikte sunacak olması bakımından önemlidir.

Bu çalışmanın bilimsel yeniliği ise medya, sinema, şirketler ve kamu kurumları aracılığıyla kamu diplomasisinin uygulanmasının tüm stratejilerinin ve taktiklerinin bütünleşik analizinde yatmaktadır.

Çalışmada Türk dizi filmlerinde genellikle Avrupalı karakterlerin hakim olduğu, ülkenin gelenek ve kültürüne olabildiğince yer veridiği, Türkiye'nin ekolojik, sosyal, manevi değerlerinin tanıtıldığı, Türk dizilerinin Rusya'da yayınlamasında Türkiye'nin popülaritesinin etkisinin olduğu, Rusya'da çok sayıda Türk-İslam kökenli insan bulunmasının dizilerin popüler olmasında etkili olduğu ve izleyicilerin Türkçelerini geliştirmek amacı ile Türk dizilerini izlediği varsayılmaktadır. Bu bağlamda çalışmada şu sorulara cevap aranacaktır:

1. Türk dizileri Rusya'da neden popüler olmuştur?
2. İzleyiciler neden Türk dizilerini izlemeyi tercih etmektedir?
3. Rus izlyeci hangi konulardaki dizileri daha çok tercih etmektedir?
4. Bu dizilerde verilen mesajlar ve ele alınan değerler nelerdir? Rus izleyicisinin bu değerlere
5. Bakışı nedir? Türk TV dizilerinin Rusya'da yayınlamasında Türkiye-Rusya ilişkilerinin etkisi nedir?
6. Türk dizilerinin Rusya da Türkçenin öğrenilmesine ve yayılmasına etkisi nedir?
7. Ruslar, Türk dizilerinin yapım kalitesini, içerikleri ve karakterleri nasıl değerlendirmektedir?
8. Bu dizilerin Türkiye'nin, Türk kültürünün Rusya'daki tanıtımına etkisi nedir? Bu diziler Türk turizmine etki etmekte midir?
9. Diziler Rus halkının Türkiye'ye bakışında ve ikili ilişkilerin her sahada geliştirilmesi konusunda nasıl bir katkı sağlamaktadır?

Bu ve benzeri sorulara cevap aranacak çalışmada hem nitelik hem de nicelik yöntemleri birlikte kullanılmaktadır. Uzman kişilerle derinlemesine mülakat tekniğinin

yanısıra, dizi filmleri izleyenlere anket tekniği ile sorular sorulmuş ve cevaplar alınmaya çalışılmıştır.

İmkanlar

Türk televizyon dizilerinin kamu diplomasisi aracı olarak işlevsel olup olmadığı ve söz konusu dizilerin uluslararası başarısının nedenleri üzerine yapılmış çok fazla çalışma olmadığından dolayı, bu tez literatüre bu unsurları kazandırmaktadır.

Sınırlılıklar

- Araştırma Rusya toprakları ile sınırlıdır.
- Sadece TV ve internet dizilerini kapsamaktadır.
- Anket soruları ile sınırlıdır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAMU DİPLOMASİSİ VE TÜRKİYE

1.1. Türk Dış Politikası: Faktörler, Kaynaklar, Mekanizmalar ve İlkeler

Türk kamu diplomasisinin özelliklerini anlamak için öncelikle bir bütün olarak Türkiye Cumhuriyeti dış politikasının temel faktörlerini, kaynaklarını ve kurumlarını incelemek gerekmektedir. Bu, Türkiye'nin modern dış politikasının ana yönlerini daha doğru değerlendirmeye ve kamu diplomasisinin rolünü ortaya koymaya yardımcı olacaktır. Türkiye'de iç ve dış politikanın kavramsal ve kuramsal çerçevesi, yaklaşık 100 yıl önce Mustafa Kemal Atatürk'ün reformları ile oluşturulmuştur. Devlet başkanlığı döneminde Atatürk, dış politika prensibi olarak "yurtta barış, dünyada barış" sloganını formüle etmiştir. O'nun yeni Türk devleti için altı ilkesi vardı: Cumhuriyetçilik, milliyetçilik, halkçılık, laiklik, devletçilik (ekonomide devlet düzenlemesi) ve inkılapçılık (inkılap ilkelerine bağlılık). 21. yüzyılda dönemin ve şartların değişmesi ile birlikte elbette bu prensiplerden taviz verildiği veya değişikliğe gidildiği görülmüştür. Ancak yine de bu ilkeler Türk siyasi hayatının temelini oluşturmuştur.[2] Dış politika yaklaşımı, modern Türkiye'nin uluslararası arenadaki eylemlerinin içeriğini belirleyen bir dizi nesnel faktör tarafından belirlenir. Bu faktörler başlıca şu şekildedir: Coğrafi konum, ekonomik kalkınma, devletin ve toplumun modernizasyonu ve toprak bütünlüğünü koruma.

Türkiye'nin coğrafi konumu, vatandaşların siyasi görüşü ve devletin dış politika stratejisi üzerinde ciddi bir rol oynamaktadır. Ülke Avrupa ve Asya arasında konumlanmıştır ve Kafkaslar, Orta Doğu ve Balkanlar'a coğrafi olarak yakındır. Batı ve Doğu'nun oluşturduğu iki farklı dünya arasında yer alan Türkiye, sadece coğrafi olarak değil medeniyet açısından da bu iki farklı dünyanın birleşim noktası gibidir. 20. yüzyılın ilk çeyreğinde Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasının ardından belirlenen "muasır medeniyet seviyesi"nin üzerine çıkma hedefi; siyasetin, ekonominin ve toplumun Batı'nın gelişim seviyesine yükseltilmesi anlamına gelmektedir.[3] Bu hedef, hem ülkede kalıplaşmış ve yozlaşmış

[2] Avatkov V.A. Modern Türkiye'de dış politika süreci V.A. Avatkov . Doğu'da dış politika süreci: Üniversite öğrencileri için ders kitabı. Ed. D.V. Streltsova, M., Aspect Press, 2017 - S. 61-76 Avatkov V.A. The foreign policy process in modern Turkey. V.A. Avatkov The foreign policy process in the East: Textbook for university students. Ed. D.V. Streltsova, M., Aspect Press, 2017 - S. 61-76

[3] Avatkov V.A. The foreign policy process in modern Turkey. V.A. Avatkov. The foreign policy process in the East: Textbook for university students. Ed. D.V. Streltsova, M., Aspect Press, 2017 - S. 61-76

düşüncelerle mücadeleyi, hem de uluslararası sahada ülkenin çıkarlarının korunmasını gerektirir (dönemin şartlarına bakıldığında, Türkiye ulusal çıkarlarını en çok Batı dünyasına karşı savunmak zorunda kalmıştır).

Din, tarih ve milli kimlik unsurları, Türkiye Cumhuriyeti dış politikasının ana kaynakları arasındadır. Osmanlı İmparatorluğu, Yavuz Sultan Selim döneminden beri halifeliğin merkezi olması ile dini bir kimliğe sahipti. Osmanlı sultanları "halife" unvanını da taşımakta ve Müslümanların ruhani liderliğini yapmaktaydılar. Halifelik, Cumhuriyet ile birlikte kaldırılmış da olsa, tarihi söylemlerle bugün Türkiye'nin İslam dünyasındaki statüsünü yükseltmek ve İslam ülkeleri ile etkileşimini artırmak için aktif olarak kullanılmaktadır. Öte yandan, Türk devletindeki dini unsurların özellikleri, Batılı ülkelerle ilişkiler geliştirmede de başarıyla kullanılabilir. Atatürk reformlarından bu yana Türkiye, nüfus içinde çok sayıda Müslüman bulunan laik, modern bir devletin eşsiz örneği olmuştur. Bu onu Orta Doğu'nun teokratik devletlerinden ayırmaktadır. Modern Türkiye, kendi etki alanını oluşturarak bölgede kendi çıkarlarını savunur ve bunları gerçekleştirmek için mücadele eder. Kamu diplomasisini analiz ederken bu faktör de dikkate alınmalıdır.

Bir diğer önemli siyasi kaynak Türk tarihidir. Köklü bir tarihe sahip olan Türkler; siyasi, sosyal, askeri vs. birçok alanda dünya üzerinde geniş bir coğrafyada büyük etkiler bırakmıştır. Türklerin kurduğu devletlerden, tarihi yakınlığından dolayı en çok Osmanlı dikkat çekmektedir. Osmanlı; bilimsel ve sanatsal gelişmeler, çokkültürlülük ve dini hoşgörü ile anılmaktadır. Bu tarihi realiteler, modern Türkiye imajının uluslararası sahada olumlu hale gelmesini sağlamaktadır.

Son olarak milli kimlik unsuru, Türk dış politikasının kaynaklarındandır ve aktif olarak kullanılmaktadır. Günümüzde Türkçe konuşan halklar Sibirya'dan Balkanlar'a kadar (1990'lı yıllarda Türk siyasetçiler tarafından "Adriyatik'ten Çin Seddine Türk Dünyası" sloganı çokça kullanılmıştır) geniş bir coğrafyada yerleşik durumdadır.

Türkiye, Türk dünyası ile etkileşimini artırma ve bunlara liderlik etme arayışı içindedir. Uluslararası ilişkiler kapsamında böyle bir alt sistemini oluşturmak için Ankara, büyük uyum projelerinin oluşturulmasını teşvik edebilir, etnik olarak yakın devletlerle veya idari-bölgesel birimlerle müttefik ilişkiler kurabilir ve halklar arasındaki ekonomik, sosyal ve kültürel bağların gelişmesine katkıda bulunabilir ki belli ölçülerde bu çalışmaları yürüttüğü görülmektedir. Modern Türk dış politikası, yukarıda sayılan faktörler ve listelenen

kaynaklara dayanarak düzenlenmektedir. Bu çalışmanın ilerleyen aşamalarında görüleceği üzere bu faktörler ve kaynaklar, dış politikada kamu diplomasisinin konumunu belirlemektedir. Türk dış politikası, kamu diplomasisi yürütmek için sağlam enstrümanlara sahiptir.

1.2 Kamu Diplomasisi Çalışmalarına Yönelik Teorik Yaklaşımlar

Dünyada uygulandığı şekliyle kamu diplomasisi, küreselleşmenin ve bilgi toplumu oluşum sürecinin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. 20. yüzyılın sonunda altyapı ve iletişim teknolojilerinin gelişimindeki sıçrama kıtalar, ülkeler ve bölgeler arasındaki bağlantıların güçlenmesini ve yoğunlaşmasını mümkün kılmıştır. Bu şekilde herhangi bir ürünün nakliyesi birkaç gün ile bilgilerin aktarılması ise dakikalar ile sınırlanmıştır. Yaşanan bu gelişmeler birçok ülkede ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmanın doğasını etkilemiştir. Modern koşullarda tamamıyla izole olmuş devletlerin ve toplumların varlığı neredeyse imkânsızdır. Ulus aşırı şirketlerin ortaya çıkışı ve sayılarındaki artış, her bir aktörün çeşitli bölgelerde eşit olarak yer edinmeye çalıştığı ortak bir küresel pazar meydana getirmiştir. Teknolojideki hızlı gelişme de kitle kültürünün oluşmasına yol açmıştır. Değerler, kültürel tercihler, ahlaki ilkeler ve bunlar gibi soyut olgular tüm dünyada satılan ve satın alınan metalar haline gelmiştir. Bu koşullar devletleri ve toplumları etkilemenin yeni, geleneksel olmayan yollarının etkinliğini önemli ölçüde arttırmaktadır. Bu yöntemlerden biri kamu diplomasisidir.

Amerikalı Araştırmacı Edmund Gullion kamu diplomasisini şu şekilde tanımlamaktadır:

"... hükümetlerin, özel grupların ve bireylerin diğer halkların ve hükümetlerin tutumlarını ve görüşlerini, dış politika kararlarını etkileyecek şekilde değiştirme yoludur." Bu terim resmî olarak 1977'de ABD Kongresi'nin bir oturumunda belirlenmiştir.[4]

Başlangıçta, “kamu diplomasisi” ile “propaganda” kavramları birbirleri ile karıştırılmaktaydı. Ancak 1980'lerin başında ABD’de bu karışıklık ortadan kalktı. Dünyanın hızlı değişimi ve iki kutuplu dünya düzeni ekseninde yaşanan krizler, geleneksel “sert güç”

[4] Dolinsky A. Kamu diplomasisi söylemi // Uluslararası süreçler. - 2011 - T. 9 - No. 1 - S. 64

mekanizmaları olan askeri baskı veya ekonomik genişleme yoluyla ulusların ve halkların yeterince etki altına alınamayacağını ortaya koymuştur. Bu bağlamda yeni bir mekanizma olarak devreye giren kamu diplomasisi, bu çıkarların etkili ve minimum maliyetle (ekonomik, insani, itibar vb.) sağlanabileceği bir yöntem haline gelmiştir. Kamu diplomasisinde dış politikanın temeli -geleneksel diplomasinin aksine-, alıcı ülke halkına devletlerinin hedeflerini aktarmak, kendi halkını da dış politikalarının fayda sağlayacağına ikna etmektir.

21. yüzyılda, kamu diplomasisi diğer birçok ülkede popüler hale gelmiştir ve bu fenomenin sosyolojik ve politik çalışmaları başlamıştır. Günümüzde çoğu devlet kamu diplomasisine duyulan ihtiyacı kabul etmiş ve kamu diplomasisi mekanizmalarını dış politikasında aktif olarak kullanmaya başlamıştır. Araştırmanın bu bölümünde kamu diplomasisinin amaç ve araçlarını göz önünde bulundurarak Türkiye'nin kamu diplomasisi modelini, ana aktörlerini ve bunun temel hedeflerini analiz etmeye çalışacağız.

Dünya pratiğinde kamu diplomasisinin gelişimi, küreselleşme ve bilgi toplumunun oluşumu ile eşgüdümlü hale gelmiştir. Dolinskiye göre kültürel tercihler ve ahlaki değerler tüm dünyada satılan ve satın alınan ürünler haline gelmiştir. Bu koşullar toplumları etkileyen yeni, geleneksel olmayan yolların etkinliğini arttırmaktadır. Bu yollardan biri kamu diplomasisidir.[5]

Edmund Gullion kamu diplomasisini, "Diğer devletlerin ve halkların düşünce ve tutumlarını, dış politika kararlarını değiştirebilecek şekilde hükümetler, özel gruplar ve bireyler tarafından etkileme aracı" olarak tanımlamıştır.[6] ABD'li diplomat Hans Toucha göre, kamu diplomasisi, bir devletin yabancı ülkelerle kurduğu iletişimdir. Amaç, uluslararası toplumun, kamu diplomasisi yürüten ülkenin fikirlerini ve ideallerini anlaması ve bu ülkenin kurumları ve kültürü ile ulusal hedefleri ve modern Politikası hakkında fikir sahibi olmasıdır. İngiliz Profesör Philip Taylor, kamu diplomasisini bir ülkenin dış

[5] Dolinsky A. Kamu diplomasisi üzerine söylem // Uluslararası süreçler. 2011 - V. 9 - № 1 - S.64

[6] Cull, J. N. 'Definitions' Public Diplomacy: Lessons from the Past

politikasının amaçlarını korumak ve diğer ülkelerde kendi devletinin değerlerini ve kurumlarını daha iyi anlatmak için ilişkiler kurmak olarak tanımlamaktadır.[7]

Bu çalışmada, diziler aracılığıyla kamu diplomasisinin nasıl gerçekleştirilebileceği incelenmiştir. Araştırmacı A. Zubkova yumuşak gücün (soft power), yabancı izleyici kitlesinin fikir ve algısının oluşumu sürecinde büyük bir etkiye sahip olduğunu ifade etmektedir. Filmler ve TV dizileri sayesinde yabancı izleyiciler ülkenin ideolojik, sosyal ve kültürel özelliklerini tanımaktadır.[8] Kamu diplomasisi uluslararası bir aktörün yabancı bir halkla ilişki kurmak suretiyle uluslararası ilişkilerini yönettiği bir politika olarak da tanımlanır.

Leeds Üniversitesi'nde İngiliz bir profesör olan Philip Taylor, kamu diplomasisini "uzun vadeli ilişkileri sürdürmeyi, ülkenin dış politika hedeflerini korumayı ve uluslararası sahada kendi devletlerinin değerlerini ve kurumlarını daha iyi anlatmayı amaçlayan eylemler" olarak tanımlamaktadır. Kamu diplomasisinin mevcut tanımları incelenecek olursa aşağıdaki sonuçlara ulaşılacaktır; Herhangi bir kamu diplomasisi mekanizmasının ana merkezi iletişimdir (hem monolog hem de diyalog). Bu iletişimin muhatapları esas olarak hükümetler ve diğer devletlerin halklarıdır, ancak bazı durumlarda muhatap kendi ülkelerinin nüfusu da olabilir (özellikle hükümetin seçmenlerin gözünde imajını yükseltmek, ülkeyi birleştirmek, ona seçilen dış politikanın özünü ve faydalarını açıklamak için kullanılır). Kamu diplomasisi birbirlerinin üzerinde etki kurmayı hedefleyen devletler ve toplumlar arasında yakın, güvenilir ve çok taraflı bir diyalog yoluyla gerçekleştirilir. Ekonomi, ticaret, kültür, dil, dini bağlar, sanat ve bilgi kamu diplomasisi ile dış politika hedeflerine ulaşmanın en etkin kullanıldığı alanlardır. Araştırmacı Nicholas Cull'a göre[9] kamusal diplomasisini geleneksel diplomasiden ayıran özellik, kamu diplomasisinin kamuoyundaki tartışmaların tüm yönlerini duyma olanağı sağlamasıdır.

Lomonosov Moskova Devlet Üniversitesi'nden Profesör O. Zakharova, devlet-devlet hattı boyunca faaliyet gösteren klasik diplomasiden farklı olarak kamu diplomasisinin öncelikle başka bir devletin halkını etkileme, ikinci olarak ulusların karşılıklı iş birliği ve

[7] Cull N. Public Diplomacy. Before Gullion: The Evolution of a Phrase USC Center on Public Diplomacy. 2006

[8] Zubkova A. I. Türkiye'nin Yumuşak Gücü: Kültürel diplomasinin bir aracı olarak "Soap power" olgusu RUDN Bülteni. Seri: Siyaset Bilimi. 2015

[9] Cull N. Public Diplomacy. Before Gullion: The Evolution of a Phrase USC Center on Public Diplomacy. – 18.04.2006

üçüncü olarak da kamu kuruluşlarının devletle iletişimi yoluyla gerçekleştiğini ifade etmektedir. Söz konusu iletişim türlerinden ilki, devletin kamuoyunda imaj oluşturma çalışmaları konusunda tabir-i caizse görevi gören gazeteciler, diplomatlar, siyaset bilimciler vs. gibi aktörler vasıtası ile yürütülür. İkinci tür iletişimde kültür-sanat hayatında öne çıkan figürlerin ve sivil toplum kuruluşlarının aktör olarak öne çıktıkları görülmektedir. İletişimin bu türü bölgesel, kültürel ve milliyetçilik eksenindeki faaliyetleri kapsamaktadır. İletişimin üçüncü türü, ikinci türde bahsedilen aktörlerin iş birliğini içermektedir. Ancak diasporalar bu tür etkileşimde önemli bir rol oynar.[10]

Bazı çalışmalarda ortaya koyulduğu üzere kamu diplomasisinin temel amacı dışarda, izleyici kitlesinin gözünde olumlu bir devlet imajının yaratılmasıdır. Bu şekilde devletlerin dış politika eylemleri için daha geniş bir alan sağlanmış olur (Ancak bu imaj çalışması kamu diplomasisini yürüten devletin kendi vatandaşlarına yönelik de olabilir).[11] Türkiye'de kamu diplomasisi (dönemin modern anlamında) ilk defa AK Parti'nin iktidara gelmesinin ardından bir dış politika aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bunun sebebi, yukarıda da bahsedildiği üzere küreselleşme ve bilgi toplumunun bunu artık bir zorunluluk haline getirmiş olmasıdır. Kamu diplomasisinin kurumsallaşması için Başbakanlık Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü, Yunus Emre Enstitüsü (YEE) ve Yurtdışı Türkler ve Akraba Toplulukları Başkanlığı (YTB) gibi kurumlar faaliyete geçirilmiştir. Ayrıca Türkiye'nin "yumuşak güç" politikalarının bir parçası olarak kurulan Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı (TİKA), kamu diplomasisi mekanizmalarına uyum sağlayacak şekilde yeniden düzenlenmiştir. Günümüzde Türkiye kamu diplomasisinin kurumsallaşması ve örgütlenmesi hususuna önem vermeye devam etmektedir ve bu alanda faaliyet gösterecek yeni kurumların açılmasına paralel olarak eski kurumların yeniden yapılandırılması için de çalışmalar yürütmektedir.

Uzmanlar Türkiye'nin bu alana verdiği önemi, ülkenin uluslararası siyaset sahnesinde bağımsız bir aktör olarak konumlandırılmasını amaçlayan dış politikasına bağlamaktadır. İçinde bulunulan dönemde bu hedefe ulaşmanın en etkili yolu yöntemlerdir ki kamu diplomasisi bunun için kullanılan en faydalı araç halini almıştır. Bu hususta Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü merkezi rol üstlenmektedir.

[10] Zakharova O, Course "Introduction to Public Diplomacy", lecture No. 2 of 09/09/2016
[11] Zakharova O, Course "Introduction to Public Diplomacy", lecture No. 2 of 09/09/2016

Söz konusu çalışmalar, Türk idaresinin "yumuşak güç" araçlarına olan bağlılığını göstermekte ve ülkenin uluslararası sahadaki imajını iyileştirme çabasının bir parçası olarak kamu diplomasisinin rolünü artırmaktadır. Komşularla sıfır sorun politikası, Türkiye'nin devlet olarak saygınlığının artırılmasını gerekli kılmış ve kamu diplomasisi bu hususta önemli rol oynamıştır. Bu bağlamda Kamu Diplomasisi Koordinatörlüğü'ne "Türkiye'yi tanıtmak ve temsil etmek amacıyla kamu diplomasisi çerçevesinde devlet kurumları ve sivil toplum kuruluşları arasında iş birliği ve koordinasyon sağlanması" [12] görevi verilmiştir.

Özetlenecek olunursa, 21. yüzyılda uluslararası sahada etki sahibi olmak, kendi çıkarlarını korumak ve geliştirmek isteyen her ülke, kamu diplomasisini bir araç olarak kullanma eğilimine sahiptir. Kamu diplomasisi kavramı, devletin dış politika eylemlerini esas olarak yabancı bir izleyiciye açıklamak için hem devlet hem de özel aktörler tarafından yürütülen bir dizi önlem olarak anlaşılmalıdır.

AKP iktidara geldiğinden beri Türk kamu diplomasisi önemli bir dış politika aracı haline gelmiştir. Bu, büyük ölçüde AKP'nin dış politika ideolojisinin, ulusal, bölgesel ve küresel düzeylerde hedeflere ulaşılmasını ima eden özelliklerinden kaynaklamaktadır. Bu çizgiyi uygulamak için Türk liderliği örgütsel bir kamu diplomasisi sistemi oluşturmak için önemli miktarda çaba sarf etmiştir.

Uzmanlar, etkili bir kamu diplomasisi sistemi oluşturmak için bu tür aktif çabalara duyulan ihtiyacın, ülkeyi bağımsız bir oyuncu olarak dünya sahnesinde konumlandırmayı amaçlayan Türk dış politikasındaki temel stratejik hedefler tarafından belirlendiğini belirtiyor. Bu hedeflere en iyi şekilde ulaşmak sadece "yumuşak" yöntemlerle olabilir ve bu anlamda kamu diplomasisi mümkün olan en iyi araç haline gelmiştir. Türkiye'de bu alanda faaliyet gösteren çok sayıda kurum bulunmaktadır. Bunları altı kategoride toplamak mümkündür.

İlki bu alandaki çalışmaları koordine eden ve kendi gündemini oluşturan Kamu Diplomasisi Ofisi'dir. İkincisi, devleti uluslararası sahada temsil eden, bilgi ve kültür diplomasisi ile ilgilenen Dışişleri Bakanlığı'dır. Üçüncü kategori dış yardım sağlayan ve bu şekilde Türkiye için olumlu imaj oluşturan kuruluşlar olarak göze çarpmaktadır. Dördüncüsü

[12] Huijgh E., Warlick J. The Public Diplomacy of Emerging Powers, Part 1: The Case of Turkey. USC Center on Public Diplomacy at the Annenberg School, Los Angeles2016. P. 24

yurtdışında yaşayan yurttaşlar ve ilgili toplulukları destekleyen kuruluşlardır. Beşincisi kültürel diplomasiden sorumlu kurumlardır (Yunus Emre Enstitüsü ve katılımıyla oluşturulan Türk kültür merkezleri burada en çarpıcı örneklerdir). Altıncı ve son kategori ise sadece devletlerarası düzeyde değil, aynı zamanda sivil toplum düzeyinde doğrudan yabancı kitlelerle etkileşime giren, iletişim kuran, kâr amacı gütmeyen kuruluşlar ve iş topluluklarıdır. Bu sayılan kategoriler içinde yer alan kurumlar Türkiye'de kamu diplomasisinin önemli bir konusudur.

1.3. Rusya ve Türkiye Arasındaki İlişkiler

1.3.1. Tarihte Ruslar ve Türkler

Geçmişte güçlü imparatorluklar kurmuş ve büyük medeniyetlere ev sahipliği yapmış olan Rusya ve Türkiye, uluslararası siyaset sahnesinde belirleyiciliği olan iki ülkedir. Tarih boyunca bu iki ülke kimi zaman birbirlerine karşı rakip, kimi zaman da ortak düşmana karşı dost pozisyonunda olmuşlardır. Yine fiziki yakınlıkları dolayısıyla ticari ortaklık ilişkileri de söz konusudur. Dünya siyasetinde etkin konuma gelmeye çalışan bu iki ülke, kendi aralarındaki bağları da aktif olarak geliştirmeye çalışmaktadırlar.

Çarlık ile Osmanlı arasında 10'dan fazla savaş meydana gelmiştir.

1.3.2. Rusya Federasyonu ve Türkiye Cumhuriyeti İlişkileri

Sovyetler Birliği dağıldıktan sonra Rusya Federasyonu ile Türkiye Cumhuriyeti arasında 1992[13] yılında, "İlişkilerin Esasları Hakkındaki Antlaşma" imzalanmış ve yeni bir döneme girilmiştir. Rusya Federasyonu kurulduğundan beri Rusya nezdinde Türkiye'ye ilk ziyaret 2004 yılında Devlet Başkanı Vladimir Putin tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu ziyaret ile birlikte iki ülke arasında, karşılıklı dostluğun geliştirilmesi ve çok yönlü ortaklığın sağlanması maksadıyla bir anlaşma imzalandı. [14]

Bu aşamadan sonra karşılıklı ilişkilerin en önemli belirleyicisi, Suriye'deki durum ve çıkarlar olmuştur. Bunun dışında ilişkilerdeki en önemli gündem maddeleri Orta Doğu, Karadeniz, Kafkasya gibi bölgelerinin ekonomik ve siyasi durumu, enerji ve enerji nakil

[13]Rusya ve Türkiye arasındaki devletlerarası ilişkiler / / RIA Novosti [elektronik kaynak].]. URL: https://ria.ru/20190916/1558660498.html (erişim 10.05.2020).

[14]Türkiye Cumhuriyeti. // Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanlığı [Resmi site]. URL: https://www.mid.ru/ru/maps/tr/?currentpage=main-country (erişim 05/10/2020)

hatları ve ticarettir. İkili ilişkilerde siyaset kadar ticaret de önemli bir yer teşkil etmektedir. Mesela Rusya'nın Türkiye'ye ihracatı yaklaşık 3.4 milyar dolarken, 2011'de bu rakam 24 milyar dolara yükselmiştir.[15] Son yıllarda bu iki ülke, doların yükselmesinden kaynaklı olarak ekonomik olarak zorluklar yaşamaktadır. Bunu bir nebze olsun hafifletebilmek maksadıyla 4 Ekim 2019'da yapılan bir anlaşma ile ticarette ödemelerin her iki ülkenin ulusal para birimi ile yapılmasına karar verildi.[16]

Bu anlaşma ile bankalar arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesi ve genişletilmesinin yanı sıra, Rusya ve Türkiye'de yer alan ticari kuruluşlar arasında kesintisiz ödemelerin yapılabilmesini sağlamayı amaçlamaktaydı. 2017 yılında Putin ve Erdoğan öncülüğünde Üst Düzey İşbirliği Konseyi toplantısı düzenlendi ve karşılıklı yatırımlar değerlendirildi. Her iki ülkede de 2019, "Türkiye-Rusya Kültür Turizm Yılı" olarak ilan edildi.[17] Bu kapsamda her iki ülkenin ulusal müzikleri, edebiyatları, kültür ve sanatlarını tanıtan etkinlikler ve forumlar düzenlenmiştir. Bu etkinlikler ilişkileri halklar nezdinde ilerletmek açısından işlevsel olmuştur. Halklar bağlamında ilişkilerin sıkılaşmasını sağlayan diğer bir unsur da TV programlarıdır. Türk dizilerinin Rus TV kanallarında yayınlanması, iki ülke tarafından ortak içeriklerin üretilmesi, Rusya ve Türkiye'nin tarih ve sosyal hayatından öykülerin aktif kullanımı, Rus-Türk ilişkilerinin geliştirilmesi ve muhafazası için kullanılan araçlardan biridir.

Bilim alanında da iki ülke bilgi ve tecrübe paylaşımında bulunmaktadır. Buna örnek olarak Bilkent Üniversitesi'nde, Rusya Federasyonu Konseyi Başkanı Sergey Mironov'un açılışını gerçekleştirdiği Rusya Araştırma Merkezi, bilim alanındaki işbirliğinin gösterilebilir. Ayrıca enerji (yakıt, nükleer, hidroelektrik), metalürji, tarım ürünleri ve makineleri, bilim, teknoloji, askeri-teknik ekipman gibi konularda işbirliği yapılmaktadır. Rus -Türk ilişkilerindeki diğer bir önemli faktör ise gazetecilik alanındaki iletişimdir. Örneğin, 1988 yılında Rusya'da Anadolu Ajansı'nın (AA) bir muhabirlik ofisi açıldı (ve daha sonra Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanlığı'na akredite edildi). Bu muhabirlik ofisi

[15]Bkz. Kalugin Pe. enerji alanında Rusya Federasyonu ile Türkiye arasındaki modern stratejik işbirliği. Diss. kand. histor. n., Irkutsk, 2013. - S. 168.

[16] Rusya ve Türkiye arasındaki en üst düzey işbirliği Konseyi toplantısı [Elektronik kaynak]. URL: http://kremlin.ru/events/president/news/54022 (erişim: 05/10/2020).

[17]"Rusya ve Türkiye işbirliğine mahkum" // Kommersant. URL: https://www.kommersant.ru/doc/3035908 (erişim tarihi: 05/15/2020).

Rusya'nın hayatındaki önemli olayların (politik, ekonomik, spor, kültürel) haberlerini yapmaktadır. Kurumun merkezi Ankara'dadır. AA'nın 30'dan fazla ülkede ofisi vardır ve bu haber ajansları sadece Türkçe ve Rusça değil; İngilizce, Fransızca, Arapça, Kürtçe, Farsça, Makedonca, Boşnakça ve Arnavutça yayınlar da yapmaktadır. AA dışında, 1964 yılında Ankara'da kurulan Türkiye Radyo ve Televizyon (TRT) kurumu, Rusça da dâhil olmak üzere çok sayıda dilde yayın yapmaktadır. Bugün TRT beş ulusal ve iki uluslararası kanala ve 15 radyo istasyonuna sahiptir.

1.3.3. Farklı Alanlarda Türkiye-Rusya Ortaklığı

Diplomat ve tarihçi P. Stegniy'e göre, Türkiye Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan bir bütün olarak Rusya'ya karşı iyi bir konumdadır ve bölge ve dünya tarihinin şu anki keskin dönüşünde Türk ve Rus çıkarlarının yakınlığını idrak etmiş bulunmaktadır. Stegniy, uzmanların her şeyden önce iki ülke arasındaki enerji gündemine ve ekonomik bağlara odaklandığını ifade ederek, "Rusya ve Türkiye işbirliğine mahkûmdur. İki ülkenin güvenlikleri birbirlerine bağlıdır," demiştir.[18] Bu görüş, 21 Nisan'da Rusya Cumhurbaşkanı'nın resmi portalında yayınlanan, iki devlet başkanı arasındaki konuşma ile de kanıtlanmış oldu. Konuşma genel olarak, koronavirüs pandemisine karşı mücadelede ortak çaba beklentilerine adanmış olsa da, politikacılar iki ülke arasındaki Suriye'deki durum, nükleer enerji, tarım ve ulaşım gibi işbirliğine yönelik diğer önemli konulara da değindiler ve düzenli temasların sürdürülmesi konusunda anlaşmaya varmışlardır.

22 Nisan 2020'de Rusya Federasyonu Hükümeti Başkanı Mikhail Mishustin ile Türkiye Cumhuriyeti Başkan Yardımcısı Fuat Oktay arasında bir telefon görüşmesi yapıldı.[19] Tartışılan kilit konular, koronavirüs ile mücadele ve iki devletin vatandaşlarını anavatanlarına döndürmek için alınan tedbirler olduğu görülmektedir. Politikacılar ayrıca karşılıklı ticaret cirosunu artırmak için ortak eylemleri ve sanayi ve enerji alanındaki ortak projeleri tartışmışlardır. İki taraf da tarım, ulaştırma vb. alanlarda etkileşimi güçlendirmek istediklerini belirtmiştir.

Askeri alanda da iki ülke arasındaki işbirliğine dikkat edilmelidir. Örneğin, Mayıs 2020'nin başlarında Ankara'nın Rusya'dan edindiği ve Almaz-Antey Havacılık Şirketi

[18] "Rusya ve Türkiye işbirliğine mahkum" // Kommersant. URL: https://www.kommersant.ru/doc/3035908 (erişim tarihi: 05/15/2020).
[19] http://government.ru/news/39550/

tarafından üretilen S-400 hava savunma sistemlerinin bazı bileşenlerinin devreye alındığı biliniyor.

Suriye'nin kritik konumda olan şehri İdlib konusunda da iki ülke 22 Ekim 2019 tarihli İdlib Mutabakatı hükümlerine uygun olarak Suriye'nin Haseki bölgesinde yer alan İdlib tırmanma bölgesindeki M-4 otoyolunda bir dizi ortak devriye gerçekleştirilmiştir. Rusya ve Türkiye enerji alanında da birbirlerine bağımlı konumdadır. Zira Türkiye Rusya'dan enerji maddesi ithal etmekte, Rusya da Türkiye üzerinden Avrupa'ya doğalgaz ihraç edebilmektedir. Türkiye'den geçen enerji nakil hatlarından biri olan Mavi Akım Doğalgaz Boru Hattı ile Rus gazı Karadeniz üzerinden Avrupa'ya taşınmaktadır.[20] Şu anda (13 Mayıs'tan ay sonuna kadar), bu gaz boru hattı yeniden yapım aşamasına girmiştir. Bir diğer doğalgaz boru hattı da Türk Akımı'dır.

Enerjide işbirliği alanlarından biri de nükleer enerjidir. Rusya nükleer enerji konusunda bilgi ve tecrübe sahibi bir ülkedir ve Türkiye Rusya'nın bu bilgi birikiminden istifade etmek istemektedir. Bu minvalde Nisan 2020'de Putin ve Erdoğan tarafından nükleer enerji alanında işbirliği beklentilerini tartışıldı ve Rusya Devlet Nükleer Enerji Şirketi (ROSATOM) uzmanları tarafından Türkiye'deki Akkuyu Nükleer Güç Santrali'nin inşasına karar verildi (bu nükleer santral ile Türkiye'nin elektrik ihtiyacının %10'unun karşılaması ve kömür ve doğalgaza olan ihtiyacın azaltılması beklenmektedir. Santralin inşaatı 2018'de başladı ve 2023'e kadar tamamlanması planlanıyor.)[21]

Eğitim ve bilim alanında da iki ülkenin işbirliği söz konusudur. Türk üniversiteleri, beş Rus üniversitesi ile öğrenci değişim programları düzenlemektedir. Ayrıca Rusya'dan bazı profesörler Türkiye'de eğitim vermektedir. Proje 5-100 kapsamında da üniversitelerin araştırma potansiyelinin artırılması ve eğitim hizmetleri alanında küresel piyasada rekabetçi pozisyonun güçlendirilmesi amaçlamaktadır.

[20] Газопровод из РФ в Турцию "Голубой поток" остановится до конца месяца // Информационное агентство "Интерфакс".
Rusya'dan Türkiye'ye Mavi Akım doğalgaz boru hattı ayın sonuna kadar duracak // Interfax Haber Ajansı.
[21] Путин и Эрдоган обсудили ситуацию с коронавирусом и атомную энергетику // РБК [Электронный ресурс]. URL: https://www.rbc.ru/rbcfreenews/5e9f02089a794786687d54a9 (дата обращения: 15.05.2020).
Putin ve Erdoğan koronavirüs ve nükleer enerji hakkında // RBC [Elektronik kaynak]. URL: https://www.rbc.ru/rbcfreenews/5e9f02089a794786687d54a9 (erişim tarihi: 15/15/2020).

27 Mayıs 2015'te Boston'da, Uluslararası Eğitimciler Derneği (NAFSA)[22] sergisinin bir parçası olarak, iki ülkenin 30 üniversitesinin temsilcileri arasında müzakereler yapıldı. Bu sırada her iki devlete mensup yetkililer Rusya ile Türkiye arasındaki etkileşimin yeterli düzeyde olmadığını kabul ettiler. Bu müzakereler sırasında, iki ülkenin eğitim alanındaki ortak projesi olan Proje 5-100'ün üzerinde duruldu. Proje 5-100, üniversitelerin araştırma potansiyelini geliştirmeyi ve eğitim hizmetleri için küresel pazardaki rekabetçi konumlarını güçlendirmeyi amaçlamaktadır.

Proje 5-100'ün haricinde, 19 Şubat 2019'da Rusya Federasyonu Eğitim Bakanı Olga Vasilyeva ile Türkiye Cumhuriyeti Moskova Büyükelçisi Mehmet Samsar arasında, eğitim alanında işbirliğinin geliştirilmesine yönelik bir toplantı düzenlendi. Olga Vasilyeva, Rusya'daki çocuk örgütlerinin (örneğin Artek Merkezi) bu tür işbirliği de dâhil olmak üzere Türkiye'den çocukları da eğitim için kabul ettiğini söyledi. Bununla birlikte Vasilyeva, Türk vatandaşlarının federal portalı "Rusça'da Eğitim" ve "Açık Rus Okulu" (herhangi bir yerden erişilebilen gelişmiş programları ve uygulamaları birleştiren bir proje) gibi uzaktan eğitim projelerine olan ilgisinden de bahsetmiştir.[23]

2017 yılında, Rusya-Türkiye Parlamentolar Arası Dostluk Grubu Başkan Yardımcısı Dmitry Saveliev, Rus Pravda gazetesine 1996'dan bu yana Rusya ve Türkiye'nin karşılıklı olarak devlet bursları ve hibeler tahsis ettiğini ifade eden bir röportaj verdi. Uzman ayrıca, 20 yıldan fazla bir süredir Rusya ve Türkiye'deki üniversitelerin ortak araştırmalar yürüttüğünü ve çeşitli uzmanlık alanlarından profesyoneller ile bağlar kurulduğunu belirtti. Saveliev, sadece Rus oryantalistlerinin Türk halklarının dillerini ve kültürünü aktif olarak incelediklerini söyleyerek, Rusya'nın da iki ülke arasındaki çeşitli temaslardan dolayı Türkiye'de popüler olduğunu ekledi.[24] Bununla birlikte çok sayıda Türk üniversitesinde Rus dili bölümü vardır ve bazı Türk üniversiteleri opsiyonel olarak Rusça eğitimi vermektedir.

---

[22] Сотрудничество ведущих вузов России и Турции должно стать более интенсивным // Проект 5-100. URL: https://5top100.ru/news/13907/ (дата обращения: 15.05.2020).
Rusya ve Türkiye'nin önde gelen üniversitelerinin işbirliği daha da yoğunlaşmalı // Proje 5-100. URL: https://5top100.ru/news/13907/ (erişim tarihi: 15/15/2020).

[23] Россия и Турция намерены развивать сотрудничество в области образования // Учительская газета. URL: http://ug.ru/news/27261 (дата обращения: 15.05.2020).

[24]Rusya - Türkiye: yeni bir düzeyde eğitim işbirliği // Gerçek. URL: https://www.pravda.ru/world/1324562-savelyev/ (erişim: 05/15/2020).

Eğitim ve kültür diplomasisi bağlamında Türkiye'nin öne çıkan kurumlarından Yunus Emre Enstitüsü (YEE), 14 Mart 2018'den beri Rusya'da faaliyet göstermektedir. Kurumun açılış törene Rossotrudnichestvo Başkanı Eleonora Mitrofanova ve Türkiye Kültür ve Turizm Bakanı Numan Kurtuluş da katılmıştır.[25] YEE'nin birçok ülkede ofisi bulunmakta ve Türkiye'nin kamu diplomasisine hizmet etmektedir.

Turizm iki ülke ilişkilerinin en ileri aşamalarından biridir. Örneğin, 12 Mayıs 2020'de Ankara'da, Rusya'nın Türkiye Büyükelçisi Alexei Erkhov ile Türkiye Kültür ve Turizm Bakanı Mehmet Nuri Ersoy arasında, iki ülke arasında kültür ve turizm alanında işbirliğinin geliştirilmesi beklentilerinin konuşulduğu bir toplantı yapıldı. [26]Türkiye'nin Rus turistler için her zaman çekici bir turizm merkezi olduğuna dikkat edilmelidir. Bu nedenle koronavirüs salgını sırasında yolculukları güvenli hale getirmek için Türkiye "Sağlıklı Turizm Sertifikasyonu" programını başlattı (2020 yazında faaliyete geçecek). Bu programın bir parçası olarak, yeni bir tür koronavirüs ile turizm endüstrisi personelinin ve turistlerin enfekte olmasını önlemek için bir dizi önlem alınacaktır.

İki ülke arasındaki etkileşimin bir diğer önemli yönü, Rusya ve Türkiye müftülerinin işbirliğidir. Örneğin, 2010 başlarında Rus heyeti Ankara'yı ziyaret etti. Görüşmede Türkiye Cumhuriyeti Devlet Bakanı Mustafa Said Yazıcıoğlu, Türkiye ile Rusya arasındaki ilişkileri güçlendirmek amacıyla "dini aşırıcılığa ve radikal hareketlerin nüfuz etmesine karşı manevi makamların önerilerini ve inisiyatiflerini destekleme" niyetini dile getirdi. Bunların yanı sıra Aralık 2011'de "Ortodoksluk ve Dünya" portalı çerçevesinde, Türkiye'de Rus turistlerin en uğrak yerlerinden olan Antalya'da, Rusça konuşan nüfus için bir tapınak inşa edildiği bildirildi. Türkiye Ortodoksluk ve Barış Portalının gazetecileri, Türkiye Diyanet İşleri Bakanı Mehmet Görmez ile yapılan toplantıda, Türk makamlarına özellikle bu şehirde Ortodoksları dikkate aldıkları için teşekkür ettiler. Ayrıca Türkiye'de Ortodokslar hac vazifelerini yerine getirebilmeleri için uygun koşullar oluşturuldu. M. Görmez, Rus

[25] http://www.trt.net.tr/russian/iz-rossiiskogo-i-turietskogo-mira/2018/03/14/v-moskvie-sostoialos-otkrytiie-instituta-im-iunusa-emrie-929621 (erişim tarihi: 15.03.2018)

[26]Rusya Büyükelçisi Türkiye Kültür ve Turizm Bakanı // TASS Bilgi Ajansı [Elektronik kaynak] ile görüştü. URL: https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/8463391 (erişim tarihi: 05/05/2020).

Kilisesi'nin Ortodoks dünyasının çok önemli bir parçası olduğunu ve Türk yetkililerin Rus Ortodoks Kilisesi ile işbirliğine özel önem verdiğini söyledi.[27]

1.4. Dizilerin Kamu Diplomasisindeki

Sinema ve televizyon endüstrisi, kamu diplomasisi faaliyetlerinde oldukça önemli bir role sahiptir. Günümüzde "soft power" ismi verilen olgu bağlamında kamu diplomasisi, yabancı bir kitlenin algısını, kaynak ülkenin hedeflediği doğrultuda şekillendirmeyi ifade eder. Dizi ve filmler aracılığıyla da farklı ideolojik, sosyal, maddi, manevi değerlerle tanışma gerçekleşir. Dizi, birden fazla bölüme ve birden fazla hikâyeye sahip olan filmler için kullanılan bir kavramdır. Potansiyel olarak bir son noktaya sahip olmayabilir.[28] Diziler televizyon sanatının özel bir döngüsel biçimidir.[29] Araştırmacı A. I. Denisova, TV dizilerini, birkaç bölümden oluşan ve televizyonda gösterilmesi amaçlanan "kurgu ya da belgesel film yapımı" olarak tanımlamakta ve dizileri "kitle kültürü fenomeni", "film endüstrisinin beyni", "milyonlarca izleyici için bir yaşam biçimi" olarak nitelendirmektedir.[30] Araştırmacı aynı zamanda dizilerin televizyonda özel bir yere sahip olduğunu ifade ediyor ve Rusların %70'inden fazlasının (100 milyon) TV dizisi izleyicisi olduğunu belirtiyor. Bu rakam internet üzerinden yabancı TV dizilerini izleyenleri içermemektedir. Denisova, TV dizilerinin her yaştan izleyici tarafından takip edildiğine inanmaktadır.

Araştırmacı dizileri "klasik diziler" ve çok bölümlü TV filmleri olarak ikiye ayırmaktadır. Denisova'ya göre diziler önemli bir kültürel fenomen olmalarına rağmen, nadiren kült statü kazanabilir. N.A. Zakharchenko, dizilerin kitle kültürü tüketicisinin hayatına sıkıca tutunan bir format olduğunu ve modern medya bağımlılığının çeşitlerinden biri olarak değerlendirilebileceğini belirtiyor. Zakharchenko, türden (pembe dizi, dedektif öyküsü, sitkom) bağımsız olarak, modern insanların (medya sapiens) dizilere karşı tutumunu

[27] Новостная служба. В Турции построен храм для русскоязычного населения Интернет-портал "Православие и мир". URL:

[28] Rusça Sözlük Özhegova "Serisi" kelimesinin anlamı. URL: https://slovar.cc/rus/ojegov/613327.html (erişim tarihi: 03/11/2020)

[29] Büyük Sovyet Ansiklopedisinde "Televizyon sanatnın anlamı, TSB. URL: https://slovar.cc/enc/bse/2047631.html (erişim tarihi: 03/11/2020)

[30] Денисова А. И. Сериал как культурное и субкультурное явление Аналитика культурологии. 2012. №23. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/serial-kak-kulturnoe-i-subkulturnoe-yavlenie (tarih: 10.03.2020)

gözlemler. Bu tutumda bir iletişim ve mesaj yöntemi olarak dizilerin işlevlerine de dikkat etmek gerekir.[31]

O.V. Romakh ve L. Popova, kitle kültürünün bir bütün olarak kültüre ilişkin devredilemezliğine dikkat çeker. Araştırmacılar, 20. yüzyılda ortaya çıkan TV dizilerini, "içerik, zaman ve işlev açısından önemli bir yer işgal eden kitle kültürü fenomeni"[32] olarak adlandırıyor. Dizilerin fenomenleri, diziler mevcut sosyokültürel düzeni (toplumun yapısı, insanlar arasındaki ilişkiler) yeniden inşa eden yapay nesneler olmasına rağmen, sosyokültürel süreçleri programlıyor, toplumda mevcut "sürdürülebilir oluşumları" yaratıyor ve yok ediyor.[33]

I. Kushnareva seyircinin dizinin formatına olan bağlılığını "iyi bir hikâyeye ve yaşam formuna olan özlem" ile açıklıyor.[34] Uzmana göre, muazzam bilgi akışı ve karmaşık yaşam biçimi ile kuşatılan modern insan, dizilerin sunduğu stabil ve sakin yapıyı zihnen de olsa deneyimleyebilmektedir. Bu şekilde sabitliği ve değişkenliği bir araya getirerek seyirciyi kendine çekmekte ve "sanat dünyasında daha uzun süre kalma fırsatı" yakalamaktadır.

R.S. Cullen, "pembe dizi" teriminin toplum zihninde bir dizi farklı çağrışımla ilişkili olduğunu söyler. Ayrıca araştırmacılara göre bu dizilerin tipik hayran kitlesi, toplum içinde homojen bir grup gibi görünür ve dizilere bağlılık gösterdikçe "onlardan (dizi karakterlerinden) biri" haline gelir. Araştırmacılar bu dizilerde görsel bileşenden ziyade sözlü ifadelerin doluluğunun öncelikli olduğunu ifade ediyor. Hikâyelerin süresi ve devamlılığı da bu dizilerin ayırt edici özellikleri arasındadır. Süre ve devamlılık hususu pragmatik düşünceden ziyade prosedürledir.[35]

---

[31] Zakharchenko N.A. Modern televizyon içeriğini organize etmenin bir yolu olarak serilik ilkesi VUiT Bülteni. 2017. No2. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/printsip-serialnosti-kak-sposob-organizatsii-sovremennogo-televizionnogo-kontenta (tarih: 03/10/2020).

[32] Romakh O. V., Popova Modern kitle kültüründe televizyon dizisi olgusu // Kültürel Çalışmalar Analitiği. 2009. No.14. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/fenomen-televizionnyh-serialov-v-sovremennoy-massovoy-kulture (erişim: 03/12/2020).

[33] Ромах О. В., Попова Л. Феномен телевизионных сериалов в современной массовой культуре // Аналитика культурологии. 2009. №14. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/fenomen-televizionnyh-serialov-v-sovremennoy-massovoy-kulture (дата обращения: 12.03.2020).

[34]Kushnaryova I. Nasıl dizilere alıştırdılar. Felsefi ve edebiyat dergisi "Logolar". 2013. No3 (93). URL: https://cyberleninka.ru/article/n/kak-nas-priuchili-k-serialam (erişim: 03/12/2020).

[35] Callen R.C. Speaking of soap operas The University of North Carolina Press, Chapel Hill and London, 1985, p.29. [Электронный ресурс]. URL: https://books.google.ru/books?id=U2zGpxIGUGsC&pg=PA178&lpg=PA178&dq=soap+power&source=bl&

Pembe dizilerin tipik hayranları da genellikle toplum içinde sıklıkla rastlayabileceğiz, sıradan ve homojen insanlardır. Bunun yanı sıra pembe diziler büyük ölçüde kadın izleyicileri merkeze almaktadır. Zira bu dizilerin çıkış noktası, 1929 yılında meydana gelen ve uzun süre büyük küresel etkiler uyandıran Büyük Buhran'ın ortaya çıkardığı "kadın kurgularıdır." Pembe dizilerin piyasaya sürülmesinin ardından en büyük izleyici kitlesi ise ev hanımı olarak nitelendirilen kitle olmuştur. Bu açıdan Cullen, dizilerin birçok toplumda görülen "normatif", erkek merkezli yapıdan farklı içeriklere sahip olduğunu vurgular.[36]

S.A. Zaitseva dizileri modern hayatın ve kitle kültürünün bir parçası olarak değerlendirmektedir. Araştırmacıya göre, televizyon dizisi, "belirli semiyotik kodlara" dayalı, belirli bir dilde yazılmış, belirli bir teknoloji üzerine kurulmuş kültürel bir metindir. Zaitseva dizilerin bir kitle iletişim aracı olmasının yanı sıra psikolojik etkilere yol açtığını da belirtiyor. Bununla birlikte dizi metinlerinin açık ve klişe olması (izleyiciye zaten aşina olan fikirleri ve sembolleri içermelidir) gerektiğini ifade eder. Bu yüzden onların kahir ekseriyetinde klişeleşmiş kötüleri, ortak hikâyeleri ve öngörülebilir sonları görmek mümkündür.

Kitle iletişim aracı olarak diziler, sürekli olarak çevre ile bilgi alışverişinde bulunur. Bu nedenle onların sunduğu gerçeklik, günlük yaşamın bir sentezidir. Genellikle herkesin aşina olduğu olay ve duygulara (zina, bebek sahibi olmak, âşık olmak, yeni bir iş bulmak vb. gibi) yer verilir. Ancak izleyicin ilgisinin korunabilmesi için aynı olay farklı hikâyelerle sunulur.

Zaitseva: "TV dizilerinin sembolik alanının parçalanması, toplumun sosyokültürel diseksiyonu ile belirlenir" demektedir.[37] Her izleyicinin diziyi kendi hayatı ve zihniyeti doğrultusunda algılaması ve karakterleri kendi hayat tecrübesinin eleğinden geçirmesi ile bunu görebiliriz.

---

ots=FCI-g-iYFo&sig=ACfU3U2zp1EeV47V8HSOWeXc74tR6_sJBA&hl=ru&sa=X&ved=2ahUKEwit9ICFlproAhXpsYsKHd5LCsUQ6AEwFnoECAkQAQ#v=onepage&q=soap%20power&f=false (erişim tarihi: 14.03.2020).

[36] Callen R.C. Speaking of soap operas // The University of North Carolina Press, Chapel Hill and London, 1985, p.29.

[37] Zaitseva S.A. Kültürel bir metin olarak bir televizyon dizisinin türü [Elektronik kaynak]. URL: https://www.dissercat.com/content/zhanr-televizionnogo-seriala-kak-kulturnyi-tekst (erişim 12.03.2020).

TV dizileri medya aracılığıyla piyasaya sürülen bir kitle kültür ürünü haline geldiğinden ve aynı zamanda çok işlevli bir kitle iletişim aracı olduğundan dolayı, sosyokültürel ve ahlaki değerlerin sunulduğu bir vasıta olarak kullanılması mümkündür.

Araştırmacılar TV dizilerini; hikâye türüne, bölüm sayısına, türüne ve hikâye organizasyonuna göre dört farklı kategoride incelemektedir.

Diziler hikâye türüne göre dikey, yatay ve karışık TV dizileri olarak üçe ayrılır. Dikey diziler yolları kesişen karakterler barındırır ve hikâyenin tamamı bu karakterlerin çevresinde gelişir.[38] Kahramanın karakteri dönüşüme uğramaz, diğer karakterler ise basit değişimler yaşarlar. Yatay dizilerin ise ana karakteristik özelliği, karakterlerin kişiliklerinde ve sosyal tutumlarındaki değişimlerdir. Her 15-20 bölümün ardından kahramanlar görevlerini, başarısız olmaksızın değiştirir.

Karakterlerin tüm eylemleri, kural olarak, nedensel bir ilişkiyle birleştirilir. Durum komedileri hariç hemen hemen tüm diziler bu türe aittir. Dünyadaki televizyon yayıncılığının önemli bir kısmı (Rusya dâhil) çatışmaların, bölümlerinin tamamında ya da birkaç bölümünde işlendiği yatay ve dikey dizilerden oluşur. Mini diziler hacimleri ile ayırt edilir (mini diziler genellikle 2 ila 12 bölüm arasındadır. Ancak bazen 24 bölüme kadar çıkabilmektedir. Yaklaşık 44-52 dakika sürer.) Mini dizi, devamlılığı olmayan bitmiş bir üründür. Dünya üzerinde televizyon ekranlarına hâkim olan orta uzunluktaki diziler, ortalama 25 ila 52 dakika ve 20-24 bölümden oluşur. Finali öngörülebilir (bu nedenle dizinin izlenilirliğine göre yapımcılar diziyi bitirmeye veya devam etmeye karar verebilir). Diziler genellikle bir sezon içinde haftada bir kez yayınlanır. Bir dizi ortalama 80-100 bölümdür.

İç yapısına göre (eylemi inşa etme yöntemi) dizi hikâyesi tüm bölümlerde işlenir ve final bölümü ile noktalanır. Her bölümün mevsimsel koşullar, çatışma çözümleme, komplo, kanal politikaları, kitle tercihleri vb. gibi kendi arsası vardır. Bunlara bağlı olarak bölümler belli sıralarla yayınlanır. Dizinin yapısı dairesel (yani her bölümde kahraman belirli zorlukların üstesinden gelir ve baştaki durumuna geri döner) veya lineer (karakter dizi boyunca bir bütün olarak kalır ve pek fazla değişim göstermez) olabilir.

[38] Davydov M.L. Uzun metrajlı televizyon dizilerinin tipolojisi. Elektronik ve yazılı basın bülteni. Vol. 7. URL: http://www.ipk.ru/index.php?id=1583 (erişim tarihi: 03.15.2020).

Diziler izleyicinin kişisel ve sosyal yaşamında değişikliklerin meydana gelmesini sağlayabilmekte ve dizi karakteri ile kendini özdeşleştirerek benzer durumlar için izleyicinin tavrını etkileyebilmektedir.[39]

Araştırmacı O. Makhovskaya TV'nin artık ailelerin doğal bir üyesi haline geldiğini söylüyor ve buna "evlilik bağımlılığı" ismini veriyor. Bununla birlikte izleyici dizi ve film karakterlerini kendisi ile özdeşleştirip dizilerdeki hikâyeyi kendi hayatına adapte etmeye çabalıyor. Buna da TV'nin "ayna" etkisi denilebilir.[40]

Bir TV dizisinin farklı ülkelerde yayınlanması ve yabancı izleyicilere sunulması, görsel-işitsel teknolojiler aracılığıyla uluslararası sahada etkili olmak için iyi bir stratejidir.[41] Bu nedenle uzmanlar (Nicholas J. Call dâhil) uluslararası ticari yayıncılığın, kamu diplomasisinin araçlarından biri olabileceğinin üzerinde durmaktadırlar.

1.4.1. Türk Dizilerinin Kamu Diplomasisindeki

Bu çalışmanın esas konusunu oluşturan Türk dizilerine gelecek olunursa, hem kültürel hem de ekonomik açıdan televizyon dizilerinin Türkiye'nin önemli ihraç ürünleri arasında olduğu söylenebilir. Uzmanların verilerine göre, 2012 yılında dizi ihracatı Türkiye ekonomisine 130 milyon dolarlık katkı sağlamıştır.[42] İngiliz "The Guardian" gazetesi Türkiye'nin 2023 yılına kadar dizi ihracatından 1 milyar dolar kazanmayı umduğunu belirtmiştir.[43]

Türk TV dizileri Orta Doğu, Balkanlar, Avrupa, Kafkasya, Afrika, Asya ve hatta Güney Amerika'da yayınlanmaktadır. Tahminlere göre, Türk dizilerinin ihracatından elde edilen kâr 100 milyon doları aşmaktadır. En büyük distribütörler ise Calinos Entertainment and Global Agency'dir. Türk uzmanlar, dizi üretimiyle ilişkili endüstrinin ekonomik krizlere

[39] Davydov M.L. Uzun metrajlı televizyon dizilerinin tipolojisi. Elektronik ve yazılı basın bülteni. Vol. 7. URL: http://www.ipk.ru/index.php?id=1583 (erişim tarihi: 03.15.2020).
[40] Маховская О. Телемания. – М.: Вильямс, 2008. С. 67 Mahovskaya O. Telemania. - M.: Williams, 2008. S. 67
[41] Public Diplomacy: Lessons from the Past Edited by Nicholas J. Cull [Электронный ресурс]. URL: http://kamudiplomasisi.org/pdf/kitaplar/PDPerspectivesLessons.pdf (erişim tarihi: 14.03.2020).
[42] Candemir Y. Turkish Soap Operas: The Unstoppable Boom. URL:https://blogs.wsj.com/middleeast/2013/04/29/turkish-soap-operas-the-unstoppable-boom/ (дата обращения: 12.03.2020).
[43] Bhutto F. Turkish TV is taking over the world. The Guardian [Электронный ресурс]. URL: https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2019/sep/13/turkish-tv-magnificent-century-dizi-taking-over-world (erişim tarihi: 14.03.2020).

daha az duyarlı olduğuna ve hatta film yapımcılığı, sahne operatörlüğü, senaristlik, makyaj sanatçılığı gibi çok sayıda iş kolunun yaratılmasına olanak sağladığına inanmaktadır.[44]

J. Krazeski, Türkiye'deki sözde pembe dizilerin geniş popülaritesinden yola çıkarak onları ülkenin en önemli ihraç ürünleri arasında değerlendirmektedir. Türk TV Uzmanı H.D. Aydoğan, Türkiye'de bir takvim yılı boyunca yaklaşık 60 televizyon dizisinin çekildiğini belirtiyor. Türkiye; Bosna-Hersek, Kosova, Makedonya, Bulgaristan, Slovakya, Yunanistan, Mısır, Suudi Arabistan, İran, Pakistan, Afganistan gibi ülkelerde oldukça popülerdirler. Türkiye'den bölgesel olarak uzak olan Rusya'da bile, şu anda Türk yapımı 40 dizi bulunmaktadır. Aydoğan, bu dizilerin çoğunun tarihi arka planlara sahip olduğunu ve Türk milli müziğinin, danslarının ve ulusal kimlik unsurlarının kullandığını ifade ediyor.[45]

S.Y. Ermolaeva ve K.O. Ikinji, dizi üretimi ve bunların küresel piyasaya sunulması bakımından Türkiye'nin ABD'den sonra ikinci sırada yer aldığını belirtiyor.[46] Dizilerin üretilip pazarlanmasında devlet desteğinin olması bu başarının en önemli gerekçeleri arasındadır. Devlet, diziler aracılığıyla Türkiye'nin yurtdışındaki imajını istediği yönde oluşturabileceği, uluslararası sahada statüsünü artırmasına yardımcı olacağı ve ülkenin kültürünün tanıtılmasına katkı sağlayacağı düşüncesi ile bu sektöre destek vermektedir. Araştırmacılara göre Türk dizilerinin odaklandığı temel sorunlar başlıca; din, toplumsal eşitsizlik ve toplumda meydana gelen değişikliklerin toplum tarafından kabul edilmesi konularıdır.[47]

Bugün dünya genelinde yüzden fazla Türk dizisi yayınlanmaktadır. Sonuç olarak, Türk dizileri ve aktörleri Türk değerlerini yayınlayan kültürel elçiler haline geliyor. Hatta Türk dizilerinin popülaritesinin artması ile Türkiye'nin uluslararası ilişkilerde daha ikna

[44] Mengü N. Turkish soap operas and Syria [Электронный ресурс]. URL: https://www.duvarenglish.com/columns/2020/02/12/turkish-soap-operas-and-syria/ (erişim tarihi: 12.03.2020).

[45] Aydoğan Hakan Jenhan. Rus medyasında Türkiye'nin medya görüntüsü: el yazması [elektronik kaynak] haklarında görüntü / RUDN oluşumunun özellikleri. URL: http://book.lib-i.ru/25filologiya/674626-1-mediaobraz-turcii-rossiyskih-smi-osobennosti-formirovaniya-imidzha.php (erişim tarihi:12.03.2020).

[46] Mengü N. Turkish soap operas and Syria [Электронный ресурс]. URL: https://www.duvarenglish.com/columns/2020/02/12/turkish-soap-operas-and-syria/ (erişim tarihi: 12.03.2020).

[47] Ermolaeva S.Yu., Ikinji K. O. Türkiye'nin Bilgi Alanının Kültürel Dönüşümü: Televizyonun Gelişiminde Modern Eğilimler. Sosyal ve İnsani Bilgi. 2018. No5. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/kulturnaya-transformatsiya-informatsionnogo-prostranstva-turtsii-sovremennye-tendentsii-razvitiya-televideniya (erişim tarihi: 14.03.2020).

edici hale gelmesi arasında ilişki kurulabilir. Türk dizilerinin süreleri oldukça uzundur (yaklaşık iki saat). Bu süre zarfında anahtar hikâyeye en az bir saat ayrılır. Diziler ataerkil ve Batılı hayat stilinin etkileşimi, sıklıkla gerçekleşen trajik hadiseler, dizi sürelerinin reyting üzerindeki etkisi, mevsim şartları (soğuk mevsimde, üzerinde düşünebileceğiniz daha ciddi resimler yayınlanır ve yaz aylarında bir eğlence işlevi ön plana çıkar), kültürel arkaplan ve Türkiye'deki güncel tartışmalar ekseninde çekilir.

İstanbullu genç senarist ve yönetmen olan Eset, Fatima Butto (The Guardian) ile yaptığı röportajda, Türk televizyonlarında bir sezon içerisinde Külkedisi öyküsünün en az iki versiyonunun sunulabildiğini ve bu Külkedisi'nin 35 yaşında boşanmış bir kadın olabileceğini söylemiştir. En popüler Türk TV dizilerinden olan "Muhteşem Yüzyıl"ın yapımında çalışacak kadar şanslı olan Eset, Türk dizilerindeki en yaygın anlatı öğelerini şöyle listeliyor:

Ana karakter olumlu ve iyidir, aile hikâyenin merkezindedir. Hikâye toplumun farklı sosyo-ekonomik tabakalarına mensup, farklı yaşam stillerine sahip kişiler arasında olabilir. Mesela köyden kente göçenler, çekici ve yakışıklı olmasına rağmen kalp kırıklığı nedeniyle duygusal ilişkilere kapalı olan erkekler ve -Türk drama senaryolarında pek popüler olmasa da- "aşk üçgeni" ile bağlantılı hikâyeler bunlar arasındadır.[48]

Senarist, ABD'den gelen hikâyelerin Türk zihniyetine uyum sağlaması ihtiyacı nedeniyle ciddi bir dönüşüme maruz kaldığını belirtiliyor. Başlangıçta Türk dizisi fenomeninin kültürel diplomasinin bir aracı olarak Orta Doğu'da ortaya çıktığını ve giderek daha da yaygınlaştığını ifade etti. Uzman, Türkiye'nin kendini tanıtmak için dizileri bir vasıta olarak kullandığını düşünmektedir. Boğaziçi Üniversitesi'nden Tarihçi Dr. Arzu Öztürkmen bir röportajında: " Türk dizilerine pembe dizi denmesi yanlış olur. Türkiye'de TV ürünleri pembe dizi ya da tarihsel dramalar değil sadece dizilerden ibarettir. Bu tür henüz; hikâye tipi, müzikleri ve mekânları açısından gelişme aşamasındadır ve çok çok popülerdir" demiştir.

Diziler, her bölümü genellikle iki saat yahut daha uzun süren geniş kapsamlı hikâyelerdir. Türkiye'de reklam süreleri çok uzun değildir. RTÜK'ün belirlediği standartlara

[48] Bhutto F. Turkish TV is taking over the world // The Guardian [Электронный ресурс]. URL: https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2019/sep/13/turkish-tv-magnificent-century-dizi-taking-over-world (erişim tarihi: 14.03.2020).

göre, TV programının her 20 dakikalık gösteriminin ardından yedi dakikalık reklam yayınlanabilir. Her dizi kendine özgü bir tanıtım müziğine sahiptir. Kural olarak İstanbul'un tarihi mekânları film çekimlerinde kullanılabilir ve sadece ihtiyaç halinde bunlar stüdyoda uzaklaştırılır.

Rus araştırmacı Zubkova, dizilerin içeriğinin sadece toplumun kimliğini oluşturma sürecine değil, aynı zamanda küresel sosyo-politik manzaraya da etki ettiğine dikkat çekiyor. Araştırmacı, dizilerin pazarlanmasının Türkiye'yi Batı ve Doğu arasında bir köprü olarak konumlandırmasına yardımcı olduğunu ve aynı zamanda bu dizilerin, daha önce hakkında çok az şey bildiği Doğu toplumlarına yönelik ilgisini artırdığını belirtiyor. Ayrıca Türk dizilerinin Türkiye'ye yönelik önyargıları kırmaya yardımcı olduğunu ilave ediyor.[49]

L. Aleksanyan, yabancı araştırmacılardan edindiği bilgilerden de hareketle uluslararası yayıncılığın; kültürel diplomasi, değişim programları, yabancı bir izleyici için çekici bir imaj ve yabancı toplumlar ile diyaloğun yani kısaca kamu diplomasisinin bileşenlerinden biri olduğunu düşünüyor.[50] AA Kültür Diplomasisi Uzmanı Belikova, Ak Parti Genel Başkanvekili ve Milletvekili Numan Kurtulmuş'un yumuşak güç çalışmaları üzerine gerçekleştirilen bir etkinlikte TV programlarının önemine vurgu yaptığını belirterek, bir dönem oldukça popüler dizilere sahip olan Güney Amerika ülkelerinin günümüzde Türk dizilerini ithal ettiğini hatırlatıyor.[51]

S.Y. Ermolaeva ve K.O. Ikinji, Türk televizyon programlarının ülkenin kamu diplomasisinde oynadığı rolü dinle ilgili sorunların ekseninde değerlendiriyor.[52]

[49] Zubkova AI Türkiye'nin yumuşak gücü: kültürel diplomasinin bir aracı olarak «Soap Power» fenomeni / / RUDN Herald. Seri: Siyaset Bilimi. 2015. №2. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/myagkaya-sila-turtsii-fenomen-soap-power-kak-instrument-kulturnoy-diplomatii (başvuru tarihi: 10.03.2020).
[50] Public Diplomacy: Lessons from the Past Edited by Nicholas J. Cull [Электронный ресурс]. URL: http://kamudiplomasisi.org/pdf/kitaplar/PDPerspectivesLessons.pdf (erişim: 14.03.2020).
[51] Belikova A. A. Doğu ve Batı'nın kültürel diplomasisi: çeşitli zihinsel süreçlerde süreci anlamanın özellikleri. Uluslararası İlişkiler ve Toplum. 2019. №4. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/kulturnaya-diplomatiya-vostoka-i-zapada-spetsifika-ponimaniya-protsessa-v-razlichnyh-mentalnyh-protsessah (erişim: 10.03.2020).
[52] Ermolaeva S.Yu., Ikinji K. O. Türkiye'nin Bilgi Alanının Kültürel Dönüşümü: Televizyonun Gelişiminde Modern Eğilimler. Sosyal ve İnsani Bilgi. 2018. No5. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/kulturnaya-transformatsiya-informatsionnogo-prostranstva-turtsii-sovremennye-tendentsii-razvitiya-televideniya (erişim tarihi: 14.03.2020).

Türk araştırmacılar, kültürün ülkenin kamu diplomasisini şekillendirmede temel bir bileşen olduğunu belirtiyorlar. Diziler için hedef kitle çoğunlukla kadınlardır. Bunlarda hikâyeler kadınlar ve kadınların ilgilendiği hikâyeler etrafında dönmektedir. Türk dizilerinin ayırt edici bir özelliği de "güzellik faktörü"dür. Aktrislerin ve aktörlerin fiziksel çekiciliği ile ekranlara daha fazla izleyici çekilmesi amaçlanmaktadır.

Türk dizilerinin bireylerin tutumlarına ve toplumsal alışkanlıklara nasıl etki ettiği de incelenen ve araştırılan bir konudur. Mesela bir araştırmaya göre Türk hamamı kişisel hijyenin sağlandığı bir buhar banyosu iken, dizi ve filmlerin etkisi ile bir sosyal etkileşim yeri haline gelmiştir. Dizilerin yabancı izleyiciler tarafından takip edilmesi ve beğenilmesi neticesinde, özellikle Orta Doğu ülkelerinden dizilerin çekim yerlerine ziyaretler gerçekleştirilmekte, bu da turizmin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Hikâyelerin başkahramanı neredeyse her zaman güç ve zayıflığı birleştiren kadınlardır. Kahramanlar, kadın cinsiyetini geleneksel olarak zayıf olarak gören sosyal normlara meydan okuyor, ancak yine de güvenilecek güçlü bir adam arıyor. Bunun örneklerinden biri, Osmanlı Padişahı Sultan Süleyman'ın Hürrem ismini alacak olan Roksolana'yı harem kurallarını değiştirerek yasal eş olarak nikâhına aldığı ve adım adım yükselterek kraliçe statüsüne taşıdığı "Muhteşem Yüzyıl" dizisidir. Kahraman sadece toplumda kabul edilen normlara meydan okumakla kalmaz, aynı zamanda imparatorun sevgisini de arar. 2013 yılında Muhteşem Yüzyıl, dizinin çokça tartışıldığı Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ve İtalya'ya gibi ülkelere satıldı ve Yunanistan'da gerçek bir hit olmuştur. Ancak dizinin içeriği, tarihi figürlerin onurunu bozduğunu ve Türk tarihini kötü bir şekilde yansıttığı düşüncesinde olan Türk milliyetçileri ve İslamcılar arasında açık protestolara yol açmıştır. Cumhurbaşkanı Erdoğan ise Osmanlı İmparatorluğu sultanlarının imgesinden hayal kırıklığına uğradığını belirtmiştir. Zira hayatlarının büyük bir kısmını savaş meydanlarında geçiren sultanların, saraydaki aşk hikâyeleri ve entrikalarla birlikte gösterilmesini tasvip etmediğini söyledi belirtti.

Muhteşem Yüzyıl'ın Osmanlı İmparatorluğu'nu tasvir eden tek dizi olmadığını belirtmek gerekir. Zira televizyon kanalları, ülke tarihinin birkaç farklı dönemine odaklanmış dizi ve programlarla doludur. Hatta köşe yazarlarının deyimiyle kanallar

bunlarla çalkalanmaktadır. Netflix'te yayınlanan "Osmanlı'nın Yükselişi" adlı dizi hariç, tarihi gerçekler genellikle göz ardı edildi.[53]

Türkiye Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'ndan (RTÜK) alınan bilgiye göre Muhteşem Yüzyıl dizisi, tarihi gerçeklerin çarpıtılmasıyla ilgili yetmiş binden fazla şikâyet aldı.[54] Buna rağmen Türkiye'de dizinin reytingi oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

İslami hassasiyetleri olan ve aynı zamanda modern tartışmaların yansıtıldığı bu tarz dizilerin üretildiği Türkiye'de izleyiciyi belirleme ve çekme konusu önem kazanmaktadır. İnançsal ve sosyal benzerlikler nedeniyle Akdeniz ülkelerine mensup izleyiciler dizilerdeki karakterlerle daha kolay özdeşleşebilmektedir. Bu nedenle modern ve laik içerikler barındırmasına rağmen seyirci dizi ile sıcak bir etkileşim kurabilmektedir. Modernizm ile dini inançlar arasındaki çatışmalara değinirken, heyecan verici bir komplo ile (romantik ilişkilerle ilgili olanlar da dâhil olmak üzere) dinin gerektirdiği kısıtlamalar arasında bir denge kurmanın zorluklarına dikkat çekmek gerekmektedir.

Araştırmacılar, romantizmin Orta Doğu'da geleneksel bir aile özelliği olmadığını belirtmektedir. Ancak evlilik hayatının bu yönü, Türk dizilerinin yayılmasıyla birlikte sorgulanır hale gelmiştir. Örneğin, Muhteşem Yüzyıl'da Sultan Süleyman, kendi yazmış olduğu şiiri, eşi Alexandra Anastasia Lisowska'ya okurken tasvir edilmiş ve bu sahne ile ilişkilerinin romantik doğası ve imparatorun bile güzel bir kadının büyüsüne yenilebileceği vurgusu ön plana çıkarılmıştır.

Geleneksel, ataerkil erkek karakterler, günümüz toplum yapısında daha modern karaktere büründüler**.** Modern dizilerde erkek karakterler sevgililerine çiçek ve hediyeler sunar, önemli tarihleri unutmamakta, duygularını açıkça ifade eder ve daha da önemlisi kadınların sevgisi için çabalamaktadırlar. Bir evliliğe karar vermeden önce çiçek vermek, romantik jestler yapmak, doğum günlerini kutlamak, duyguları göstermek ve hatta potansiyel bir eşi tanımak gibi alışkanlıklar**.** Dolayısıyla, dizilerin bir kamu diplomasisi aracı olarak nasıl hizmet ettiğinin önemli yönlerinden biri, Avrupa liberal değerlerinin ataerkil bir

[53] См. Mengü N. Turkish soap operas and Syria [Электронный ресурс]. URL: https://www.duvarenglish.com/columns/2020/02/12/turkish-soap-operas-and-syria/ (erişim: 12.03.2020).
[54] Turkish drama. Magnificent century divided society. // Интернет-портал «The Guardian»

Orta Doğu kültürünün mensuplarına kademeli olarak aşılanmasıdır ve bu da kültürlerarası diyalog kurma olasılığını doğrudan etkilemektedir.

Türkiye'nin "pembe dizilerinden" esinlenen davranış trendine de dikkat edilmelidir. Eğilim, gençler ve yaşlı neslin romantizmi, erkek ve kadın arasındaki ilişkiler, aile ve bireysellik hakkındaki görüşlerindeki farktır. Farklı kuşaklardan insanların birbirleriyle ilişkilerinde karşılaştığı sorunları görmek mümkündür. Genç neslin geleneksel yaşam prensiplerinin sınırlarını aşarak yenilik ve değişim arayışında bulunmaları, önceki neslin benimsemiş olduğu gelenekselliği aşınmaya uğratmaktadır. Dizilerde de bu iki kuşak arasındaki sorunlar aile hikâyeleri üzerinden işlenmekte ve tartışılmaktadır.

Blogger D. Ilyasov, Türk dizilerinin Müslüman Arap dünyasındaki popülaritesinden hareketle şu değerlendirmede bulunuyor: "Arap kadınları (tıpkı erkekler gibi) Türk televizyonlarında izlediklerini gerçek hayata uyarlamaya çalışıyor." Uzman, TV programlarının gerçeklikten en yaygın kaçış yollarından biri olduğunu belirtiyor. Tezini ise: "... dizisinin son bölümünde 85 milyon Arap ekranlara kilitlendi" sözleriyle destekliyor ve bu rakamın Kazakistan nüfusunun beş katı büyüklüğünde olduğuna dikkat çekmektedir.[55]

Bununla birlikte dizilerin uluslararası alanda yakaladığı beklenmedik başarı, onları Türkiye'nin Orta Doğu'daki politik hedeflerini gerçekleştirmede bir vasıta haline getirmiştir. Türk kültürünün, yaşayışının ve zihniyetinin öne çıkarılması da, bu dizilerin başarısına katkı sağlamıştır. Bu bağlamda yabancı turist akışının arttığı daha önce belirtilmiştir (Bu sadece dizilerin etkisi ile açıklanamaz. Yeni vize serbestisi politikaları da bunda etkili olmuştur). Dizilerin bir başka yönü de, kahramanlarının "Batı" eksenli liberal davranış modelleri ile Arap kadınlarının özgürleşme taleplerini dolaylı olarak etkilemeleridir.[56]

Çok etnikli toplumda sürdürülebilir sosyal, demokratik ve kültürel gelişime ihtiyaç duyan Balkan bölgesi ile iletişim Türkiye için çok önemlidir. Bu gelişmenin Faktörlerinden biri, Türkiye ile kültürel alışveriş (televizyon içeriğinin değişimi dâhil) olabilir. Zubkova, Türkiye'nin Osmanlı tarihi ile iltisaklı olarak Sırbistan ve Hırvatistan gibi Hıristiyan ülkelerde işgalci olarak görüldüğünü ancak Türk dizileri yoluyla Türk tarihi ve kültürüne

[55] Ilyasov D. Arapça konuşan ülkelerde Türkçe dizisinin popülerliği olgusu. [Elektronik kaynak] (erişim tarihi: 03/12/2020).
[56] Ilyasov D. Arapça konuşan ülkelerde Türkçe dizisinin popülerliği olgusu. [Elektronik kaynak] (erişim tarihi: 03/12/2020).

yönelik algıların olumlu hale geldiğini ifade etmektedir (bu ülkelerdeki en popüler diziler Binbir Gece, Gümüş ve Yaprak Dökümü'dür).

Türk dizilerinin uluslararası başarısı, Doğu'dan gelen yeni kitle kültürü biçimlerinin (daha önceki Bollywood, K-pop gibi) 21. yüzyılda Amerikan popüler kültürüne nasıl meydan okuduğuna bir örnektir. Eleştirmenler, Türk dizilerinin başarısının kısmen Amerikan televizyon prodüksiyonunun eğlendiği, ancak Türk diziler ise bir kişinin duygularını etkilemediğinden kaynaklandığını belirtmektedir.

Uzmanlara göre Türkiye, kamu diplomasisinin çeşitli stratejilerini kullanarak küresel pazarda büyüyen bir güçtür. Kamu diplomasisinin başlıca araçları şunlardır: İnsani yardım, arabuluculuk ve çeşitli kültürel girişimlerdir. Bu araçların neredeyse tamamı hükümet girişimlerine dayanmakla birlikte, medya ihracatı kendi başına kültürel diplomasi için hükümet dışı bir araç haline gelmiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

TÜRK DİZİLERİNİN RUSYA'DAKİ SERENCAMI

ABD'den sonra Türkiye, dünyanın en büyük ikinci dizisi ihracatçısıdır. Aynı zamanda, Türk dizilerinin içeriği Amerikalılardan radikal bir şekilde farklıdır. Türk dizilerin ana karakteristik özellikleri olarak şöyle sıralanabilir:

- Dramatik bir hikâye sahiptir
- Aile ve dinsel değerlere hitap etmektedir
- Köylü-şehirli
- Zengin-fakir vs. gibi sosyal meselelere ağırlık verilmektedir.

Yapımcısı Mahmut Özden'e göre Türk dizilerinin başarısı yetkililerin desteği sayesinde mümkün olmaktadır. Özden, Kültür ve Turizm Bakanlığı ile Ekonomi Bakanlığı'nın ve özellikle Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın desteğini de vurgulamaktadır.[57]

Devlet tarafından bu sektöre destek verilmesi anlaşılabilir bir şeydir. Zira diziler yurtdışında ülkeyi temsil etmekte, modern Türkiye imajını oluşturmakta ve dünyaya Türk yaşam tarzını, tarihini, aile değerlerini vb. tanıtmada bir araç olarak görülmektedir. Bu şekilde diziler yoluyla yumuşak güç politikası uygulanmaktadır. Rus seyirciler Türk dizileri ile ilk defa 1987 yılında, Reşat Nuri Güntekin'in aynı isimli romanından uyarlanan "Çalıkuşu" dizisi ile buluştu. Yedi bölümlük bu yapım Rusların hafızasında büyük bir yer edindi. Yıllarca Rus TV kanallarında yayınlandı ve izlenmeye devam etmektedir.

Günümüzde Türk dizileri sadece birkaç Rus kanalında yayınlanıyor olmasına rağmen, hatrı sayılır bir izleyici kitlesine sahiptir.

2.1. Türk Dizilerinin Yayınlandığı Rus TV Kanalları

Türk dizilerinin yayınlandığı kanallar şunlardır:

- Birinci kanal
- Domashny TV
- STS
- Dorama
- Sony Channel Russia
- Vokrug TV

Birinci kanal Nisan 1995'te yayın hayatına başlamış ve SSCB'nin ana yayıncısı olan ve Rus nüfusunun%99,8'ine ulaşan devlet televizyon ve radyo şirketi Ostankino'nun halefi olmuştur. Sadece frekansı değil, aynı zamanda öncüllerinin paha biçilmez profesyonel deneyimini miras alan Birinci Kanal, yerli televizyon kanalları arasında hızla lider konumuna geldi ve bunu bugüne kadar muhafaza etti. Rus-Türk ortak yapımı olan "Kalbimin Sultanı" dizisi bu kanalda yayınlanmıştır.

[57] https://www.yenisafak.com/en/economy/turkey-exports-300-million-in-tv-series-2662914

Kalbimin Sultanı dizisi 2018 yılında Türkiye'de Star TV'de yayınlanmaya başlamıştır. Dizide hem Rus (Alexandra Nikiforova, Dmitry Shcherbina, Andrei Rudensky ve diğerleri) hem de Türk oyuncular (Emel Çölgeçen, Tansel Öngel, Beste Kökdemir ve diğerleri) oynuyor. Dizinin dünya prömiyeri 13 Haziran 2018'de gerçekleşti. Rusya'da ise 8 Ocak 2019'da gösterilmeye başlamıştır.

Dizi, 19. yüzyılın başında İstanbul'da gerçekleşmektedir. Hikaye, Sultan II.Mahmud ile Rus İmparatorluğu Büyükelçi sekreterinin kızı arasındaki aşk hikayesine odaklanmaktadır. Anna, Sultan'ın çocuklarına Fransızca öğretmek için haremde çalışmaya ve yaşamaya davet edilir. Zaman içinde Mahmud ve Anna birbirlerine âşık olurlar, ancak kız sadece kültürlerdeki farklılıkla değil, Anna'yı Mahmud'a ihanet etmeye zorlayan Rus İmparatorluğu Büyükelçisi Dmitry'nin entrika ve tehditleri ile başa çıkmak zorundadır. Dizide oynamak için Rus oyuncuların Türkçe ve Osmanlıca öğrenmek zorunda kaldıkları ve Türk oyuncuların da bir miktar Rusça kelime öğrendikleri bilinmektedir.

"Kalbimin Sultanı" dizisi, hem Rus hem de Türk film stüdyoları için ilk uluslararası deneyimdi. Çekimler İstanbul'da gerçekleşti. Rus film stüdyosu Kit'in genel müdürü Janik Fayziev, Türk doğasının dizide güzel ve egzotik manzaralar yaratmayı mümkün kıldığını söyledi. Ayrıca karakterlerin karmaşık manzaralarını ve otantik kostümlerini de kaydetti. 24 bölümlük dizinin çekimleri Eylül 2017'de başladı. Birkaç ay için, Türkiye'nin en büyük film stüdyolarından birinde (Maya Productions Ltd. Kocaeli Stüdyoları) 24 hektarlık yepyeni bir şehir kuruldu. Dizi için büyük çaplı dekorasyon çalışmaları yapıldı: Türk Sultanının sarayı yeniden inşa edildi, döşeli caddeler, gürültülü pazarlar ve renkli eski evler yeniden yaratıldı. 19. yüzyıla ait sekiz binden fazla kadın, erkek ve çocuk kostümü dikildi. Tüm aksesuarlar tarihi çizimlere göre toplandı ve geliştirildi. [58]

TV kanallarından özellikle Domashny TV'nin üzerinde durmakta fayda vardır. Bu kanal 2005 yılında kuruldu ve kurulduğunda Rusya coğrafyasının sadece %40'ına ulaşabilmekteydi ve potansiyel kitlesi maksimum 45 milyon kişiydi. Şimdi ise kanal Rusya'da 487 yerleşim yerinde, 294 bölgesel ortağa sahip ve potansiyel izleyici kitlesi 64 milyon civarında. Domashny TV kanalının bir de aynı isimde dergisi vardı. 2000'li yılların

[58] https://www.vokrug.tv/article/show/15435034691/

sonunda kanalın yayın akışını büyük ölçüde Anna Ardova'nın, Rus kadınının gündelik hayatını konu edinen "One of All" programı oluşturdu.

2014'ten bu yana kanal, sadece kadınlar için içerik üretme politikasında değiştirerek, ailelere yönelik içerik üretmeye başladı. "Svaty", "Double continuous", "Companions" gibi yeni diziler yayınlamaya başlandı. Daha sonra bunlara Binbir Gece, Muhteşem Yüzyıl ve Muhteşem Yüzyıl Kösem gibi Türk dizileri de eklendi. Şubat 2016 Domashny TV'ye bir de uluslararası yayın yapan Home International TV kanalı eklendi. Şu anda, Home International Belarus Cumhuriyeti, Moldova, Gürcistan, Ermenistan, Azerbaycan, Kırgızistan, Moğolistan, Avrupa, ABD, Kanada ve Avustralya'da yayınlanmaktadır.[59]

Domashny TV kanalı kendini "Her zaman tavsiye sunabileceğiniz ve duygusal destek için gelebileceğiniz bir kanal" olarak nitelendirmektedir. Kanalın 65 milyon seyircisi vardır. Profil olarak bu kitle genel olarak 25-59 yaş arası kadın izleyicilerden oluşmaktadır. Domashny TV'nin kadınlar tarafından ilgi görmesinin sebebi, çocukların akıllı ve sağlıklı yetiştirilmesinden bir dairenin nasıl dekore edileceğine, yemek tariflerinden seyahat rotaları ve konaklama seçeneklerine, güzellik-bakım tüyolarından sağlık programlarına ve bitki yetiştiriciliğinden evcil hayvan bakımına kadar birçok alanda programlar sunuyor olmasıdır.

2015'te kanalın en popüler projeleri arasında bir Türk dizisi de bulunmaktadır[60]. Bu projeler şunlardır:

- Belgesel film "Chudotvoritsa" -% 3.2

- Türk dizisi "Binbir Gece" - % 6.3;

- Mahkeme reality show "Boşanalım" -% 5.9 (Sezon 4).

Diğer federal TV kanalı 'STS', 1 Aralık 1996'da yayın hayatına başlamıştır. Bu kanal en büyük Rus bağımsız medya şirketi STS Medya'ya aittir. Bu da İsveç medya yönetimi "Modern Times Group"un (MTG) bir kuruluşudur. Kanalda çok sayıda film, program, çizgi film ve eğlence şovları yayınlanmaktadır. Potansiyel izleyici sayısı 100 milyon olmakla

[59]Uluslararası versiyonu «Domaşniy " CTC-medya. Resmi web sitesi. URL: https://www.ctcmedia.ru/rus/business/international_version/domashny_int/ (erişim tarihi: 16.04.2018).
[60] http://orenreklamir.ru/smi_oren_obl/tv/homechanel

birlikte kanal kendisini ‘ilk eğlence kanalı’ olarak nitelendirmektedir. İzleyici yaş aralığı ortalama 20-30’dur.

Sony Channel Russia, 2008'den beri Rusya'da yayın yapan bir Rus eğlence ve gençlik kanalıdır. Amerikan televizyon şirketi Sony Pictures Television’a aittir. Kanal “İstediğin Gibi” sloganı ile yola çıkmıştır.[61] Eğlenceli içerik sunan ve genç izleyicileri hedefleyen bir kanaldır. İzleyici yaş aralığı 24-49’dur. Kanalda ‘İntikam’ isimli Türk dizisi yayınlanmaktadır.

Dorama, Doğu ülkelerinin film endüstrisine adanan ilk özel televizyon kanalıdır. Her gün Güney Kore, Japonya, Çin ve Tayvan'dan dünyanın en popüler dizileri yayınlanmaktadır. Dramalar, melodramlar, komediler, tarihsel diziler, dedektifler ve en sevilen Türk dizileri, profesyonel bir dublajla izleyiciye sunulmaktadır. Programlara ve afişlere bakıldığında kanalda yayınlayan diziler şunlardır: Benim İçin Üzülme, Kara Para Aşk, Diriliş: Ertuğrul, 2014-2016 (ikinci sezonu yayınlanıyor). [62] Sosyal medyada kanalın takipçi sayısı 26.399’dur.

Diğer bir TV kanalı olan Vokrug TV’nin ise 15 milyondan fazla izleyicisi bulunmaktadır. Bu kanalda film ve dizi yıldızlarıyla röportajlar, etkinlikler, dizi çekimleriyle alakalı bilgiler, TV şovlarının gelecek yayınlarının haber ve duyuruları yayınlanır. Türk dizi ve filmleri ile ilgili de birçok yayın yapılır.. Bu televizyon kanalları incelendiğinde, söz konusu kanallarda aşağıdaki özelliklerin öne çıktığı görülmektedir:

- Genel izleyici kitlesi kadınlardan oluşmaktadır.

- Türk dizilerini yayınlayan kanalların izleyici kitlesi büyük oranda gençlerden veya orta yaştan oluşmaktadır.

-Yayınlanan tüm diziler yüksek kalitede çeviri ve dublaja sahiptir.

- Dizi fragmanları ülkenin kültürüne bağlı olarak şekillenmektedir. Bazı fragmanlar popüler Rus şarkıları ve dizinin orijinal fragmanından bağımsız sözel içerikte olmaktadır.

[61] https://www.sonychannel.ru/
[62] http://dorama-tv.com/

- Bölümler orijinalinden farklı olarak belli parçalara bölünmektedir. Genel olarak Türk dizileri 40-50 dakikalık periyotlara ayrılmaktadır.

2.2. Yayınlanan Dizilerin İçerikleri

Türk dizilerinin çalışmalarımızda dikkate alacağımız birtakım ayırt edici özelliği vardır. Bunlardan biri dizilerin uzunluğudur, zira bu konuda dünya ortalamalarının üstündedir. Bir dizinin ortalama süresi 1 saat 50 dakikadır. Bir diğer özelliği, bir bölümün kısaca ve ana hatlarıyla sunulduğu "özeti" kısmının sunulmasıdır.

Üçüncü özellik toplumsal zihniyetin, geleneklerin ve sorunların dizilerde işleniyor olmasıdır. Laik bir olan Türkiye, dini ve kültürel değerlerine bağlılık gösteren bir ülke profili çizmektedir. Dizilerde de bu sıklıkla görülmektedir. Ancak reelde olduğu gibi dizilerde de modernite ile geleneklerin, ataerkillik ile Avrupalılaşmanın çatışmasına şahit olunmaktadır. Bununla birlikte dizilerin mevsimlere bağlı olarak belli yayın dönemleri vardır. Kural olarak sosyal ve tarihi diziler yıl boyunca yayınlanır ve yaz aylarında tatile girer. Yaz mevsiminde ise, genelde sonbaharda sona eren komedi veya duygusal melodramlar ekranlarda görülür. Yaz dizilerinin reyting oranları yüksek olursa, yaz gittikten sonra da devam edebilir ama bu nadiren gerçekleşir. Dizilerin reyting oranları, projelerin oluşturulmasında bir güçtür. Bir dizinin kaderi reytinglere bağlıdır. Proje yaratıcıları ilk bölümün ardından izlenme durumuna göre uzun vadeli planlar yapar. Yapımcı şirketler projeye ne kadar yatırım yapıldığı, hangi oyuncuların kadroda bulunduğu gibi hususlara bakmaksızın, reytinglere dayanarak projenin devam edip etmemesi yahut değişiklikler yapılıp yapılmaması gerektiğinin kararını verir. Uzun yıllar yayınlanan dizilerde senaryo genelde tekrara düşer ve şüphesiz bu da dizinin tutumunu etkiler.

Uyarlamalar, Türk dizi endüstrisinin ayrılmaz bir parçasıdır. Birçok başarılı dizide Türk edebiyatı klasiklerinin konuları yer almaktadır. Çalıkuşu, Aşk-ı Memnu, Yaprak Dökümü, Dudaktan Kalbe dizileri bunun başlıca örnekleridir. Türkiye Cumhuriyeti gelenekleri, TV yapımlarının gelişimini doğrudan etkilemektedir.

Pek çok dizide bir yandan devletin laik ve modern karakterini yansıtan Avrupai tipler, diğer yandan gelenekçi kanadı yansıtan muhafazakâr karakterler görmek mümkündür. Böylece, ülkede var olan iki farklı zihniyetin armonisi görülmektedir. Elbette ki bu zıtlık

hem Batı hem de Doğu dünyasının ilgisini çekmektedir. Projeler çeşitli yapım şirketleri tarafından üretilmektedir.

2.3 Sinema İçin Bir İnternet Servisi: KinoPoisk

KinoPoisk; sinema filmleri, animasyonlar, TV şovları, oyuncular, kast vs. ile ilgili inceleme ve değerlendirmelerin yayınlandığı, bunların derecelendirildiği ve sinema biletlerinin satıldığı Rus yapımı bir web-sitedir. 2003 yılında kurulan site, 15 Ekim 2013'e kadar Fransız Allociné LLC şirketine aitken bu tarihte Yandex tarafından satın alınmıştır. Portalın günümüzdeki sahibi hala Yandex'tir. Sitedeki incelemeler, raporlar ve çalışmalar uzmanların görüşlerini yansıtmaktadır. 2017'de KinoPoisk, Rus sinemasının 2001-2015 yılları arasındaki serencamını değerlendiren bir çalışma yayınlamıştır. İnternet portalı için veri kaynaklarından biri de IMDB'dir.

KinoPoisk, Rusya'da en çok ziyaret edilen 25 web-siteden biridir. Bir ay içinde on milyondan fazla kişi tarafından ziyaret edilmektedir. Portalın ziyaretçilerini, 25-34 yaş arası, genellikle büyük şehirlerde yaşayan bireylerin domine ettiği çeşitli yaş gruplarından ve sosyal kategorilerden kişiler oluşturmaktadır.

Dünyadaki internet trafiğinde KinoPoisk, ziyaret edilme sıklığı bakımından 424. sıradadır (Rusya'da 29. sırada). Sanat ve eğlence kategorisine göre değerlendirildiğinde ise dünyada 14. sırada yer almaktadır. Site toplamda 98 milyondan fazla tıklanmıştır. Ziyaretlerin ortalama ziyaret süresi 3 dakika 2 saniyedir. Kullanıcılar genel olarak her ziyaretlerinde sitenin üç sayfasını görüntülemektedir. Bunların %73'ünü Rusya, %7.26'sını Ukrayna, %4.04'ünü Beyaz Rusya, %3.4'ünü Kazakistan, %1.4'ünü ABD vatandaşları oluşturmaktadır. Geri kalanı ise dünyanın çeşitli coğrafyalarından internet kullanıcılarıdır. Ziyaretçi kitlesinin %54.39'u arama motoru ile %36'sı içeriğe dayalı reklamcılık, yönlendirme bağlantıları, sosyal ağlar, posta listeleri vb. yoluyla site trafiğine eklemlenmektedir. SimilarWeb portalına göre, KinoPoisk ziyaretçilerinin ana ilgi alanları sırasıyla televizyon, film ve yayınlar, bilgisayarlar, elektronik ve teknoloji, haber ve medya, bilgisayar oyunları ve aksesuarlarıdır. KinoPoisk'in hedef kitle mücadelesindeki en kilit rakipleri YouTube, imdb.com ve ivi.ru web-siteleridir.

Bu çalışmada KinoPoisk profesyonel ve güvenilir (sinema alanında Rus dilinde faaliyet gösteren en büyük internet servisidir) bir kaynak olarak görülmektedir. Bu sitede yer

alan derecelendirme ve incelemelere istinaden izleyiciler dizi tercihlerinde bulunabilir ve bu yönde değerlendirme yapabilir. Diziler için oluşturulan sayfalarda dizilere yönelik yorumların, derecelendirmelerin ve kısa incelemelerin yanı sıra dizilerin güçlü ve zayıf yönleri ayrıntılı olarak yer almaktadır. Bununla birlikte Türk TV yapımlarına yönelik yönetmen ve senaryo yazarlarının çalışmaları ile izleyicilerin algılarını test etmemize olanak sağlar. Bu bölümde Rus seyirciler tarafından çok sevilen ve yüksek reyting oranlarına sahip olan Türk dizileri, KinoPoisk'deki değerlendirme ve yorumlar da dikkate alınarak analiz edilecektir.

2.4. İlk Kıvılcım: Çalıkuşu

Türk TV dizileri 140'dan fazla ülkeye ihraç edilmekte ve bu ihracattan yaklaşık 350 milyon dolarlık gelir elde edilmektedir.[63] Bu diziler Orta Doğu, Avrupa ve Asya ülkelerinde aynı ilgi ile izlenmektedir. Sovyetler Birliği döneminde ve sonrasında Sovyet ülkelerinde Türk dizilerine yönelik büyük bir talep olduğu görülmektedir. Bu talebin, Reşat Nuri Güntekin'in aynı isimli romanından uyarlanmış olan **"Çalıkuşu"** dizisi ile başladığı söylenebilir. Çalıkuşu Sovyetler Birliği'nde ilk defa 1986'da yayınlandı. Dokunaklı ve güzel bir hikâyeye sahip olan bu dizi Sovyet seyircisini oldukça etkilemiştir ki bu dizinin ilk gösteriminin üzerinden 30 yıl gibi bir zaman geçmiş olmasına rağmen hala akılda kalan ve sevilen bir dizi olma özelliğini korumaktadır.

Dizi, Birinci Dünya Savaşı ve buna müteakip Türklerin işgalci güçlere karşı başlattığı Kurtuluş Savaşı döneminde geçmektedir. Dizinin başkahramanı Feride, çocukluğunda ele avuca sığmayan, daldan dala atlayan yaramaz bir kız olduğu için çevresindekiler onu "çalıkuşu" olarak adlandırmaktadır. Feride'nin annesinin ölümünün ardından, subay olan babası onu kimseye muhtaç olmaksızın yaşayabilmesi için İstanbul'da yatılı bir Fransız okulu olan "Notre Dame de Sion" a kaydettirilir. Babası da aradan çok geçmeden savaşta hayatını kaybeder. Feride tatil dönemlerini teyzesinin evinde geçirmektedir. O, çocukluğundan beri, narin ve nazik bir karaktere sahip olan kuzeni Kamran'a sataşmaktan zevk almaktadır. Ancak yaşı ilerledikçe ona karşı duyguları değişir ki Kamran da ona karşı boş değildir. Bu iki genç evlilik niyeti ile yola çıktıklarında ise Feride, Kamran hakkında affedemeyeceği birtakım şeyler duyar ve ardında bir mektup bırakarak gizlice evden kaçar.

[63] https://www.sabah.com.tr/kultur-sanat/2018/03/31/dunya-turk-dizilerini-izliyor

Savaş, kıtlık ve cehalet içinde acılar çeken Anadolu'da öğretmenlik yapmak için yollara koyulur ve maceradan maceraya atlar. 1986 yılında yayınlanan dizi, Aydan Şener ve Kenan Kalav tarafından başarıyla canlandırılmıştır ki Rus televizyonlarında yayınlanmaya hala devam etmektedir.

Çalıkuşu 2013 yılında, tekrardan çekildi ve izleyiciye sunuldu. Bu yeni dizinin başrolünde Fahriye Evcen ve Burak Özçivit yer aldı. 12 Ocak-22 Haziran 2014 tarihleri arasında Rus TV kanalı Domanshny'de dizi Rus izleyiciye sunuldu. Muhteşem Yüzyıl dizisi ile Rusya'da tanınan ve ciddi bir hayran kitlesine sahip olan Burak Özçivit, Çalıkuşu'nun başrolünde olmasına rağmen dizinin yeni versiyonu ilki kadar büyük ilgi görmedi.[64] Ancak yine de Fahriye Evcen ve Burak Özçivit Rusya'da popülerlik kazanmıştır. Hatta Domashny kanalında Burak Özçivit hakkında özel bir röportaj yayınlandı ve bu röportaj çok sayıda Rus vatandaşı tarafından izlenmiştir. Ayrıca söz konusu kanalın tanıtım stratejisi çerçevesinde, web-sitesinde dizide rol alan oyuncular hakkında düzenli olarak bilgiler yayınlanmaktadır.

Yandex.Server'da dizi hakkında Rus izleyicilere ait 694, KinoPoisk'te ise 18 yorum (9 pozitif, 8 negatif, 1 nötr) bulunmaktadır. KinoPoisk kullanıcıları diziyi 10 üzerinden 8.1 puanla derecelendirmiştir. KinoPoisk'deki yorumlara bakıldığında, dizinin yeni versiyonunun bir şekilde uzatıldığına, kitapta bulunmayan unsurların diziye eklendiğine ve bunun hiç ilgi çekmediğine yönelik olumsuz görüşler yer almaktadır. Mesela yorumlardan bazıları şu şekildedir:

"Romanda olmayan pek çok olayın dizide gösterilmesi...Bu olayları senaristler nerden buldular ve en önemlisi bunu niçin yaptılar?"

"Çalıkuşu'nun yeni versiyonu 1986 versiyonundan çok farklı. Sadece Feride'nin ebeveynlerinin isimleri, ölümleri ve yatılı okulu aynı kalmış. Diğer her şey yepyeni. Bana göre bu eskisinden tamamen bağımsız bir dizi olmuş."

"Sadece senaryo değil karakterlerin yapısını da tamamen değiştirmişler bence."

Diziye yönelik olumlu yorumlar ise şu şekilde:

[64] http://www.teleserial.com/story/25262-tureckie-seriali-v-rossii/

"*Dizi mükemmel, kostümler güzel ve kamera açıları çok iyi. Dizinin müziğini de eski versiyonundan biliyor ve seviyoruz. Kadro da oldukça başarılı.*"

"Atmosfer harika! Aile, aşk, inatçılık, seçim ve kadercilik... Eskiden bildiğimiz müzik yeni formatta tekrar sunulmuş."

"Neden klasik eserlerin ekran versiyonunu alıp kendinizden veya zamandan bir şey eklemesinler ki? Kesinlikle muhteşem bir dizi olmuş."

"Çok az yeni yapım orijinal versiyonundan daha iyidir. Yeni versiyonunun yayınlanmasının ardından eski versiyonunu uzun süre aramadım... Çalıkuşu ve Aydan Şener benim için çok parlak ve benzersizdi. 'Kara Sevda' dizisini izledikten sonra Burak Özçivit'i çok sevmiştim ve ona olan sevgimden dolayı bu diziyi izlemeye başladım. Pişman değilim."

"Fahriye Evcen güzelliği ve masumiyetinin yanı sıra komiklik ve canlılığıyla da mükemmel bir Çalıkuşu Feride olmuş. Ona bakmaya doyamadım. Oyunları ve gülümsemesiyle tam bir Feride! Bir de ne güzel şarkı söylüyor!"

"Dizide karakterlerle rahatça empati kurulabilmesinin yanında işlenen olaylar ve kullanılan cümlelerle dizi, düşüncenizi geliştirecek öğretici öğeler barındırıyor. Oyuncular çok başarılı ve rolleriyle bütünleşmiş görünüyorlar."[65]

Dizinin yeni versiyonu fazla izlenmediği için, final bölümüne gelmeden kanaldan kaldırılmıştır. Ancak yine de Burak Özçivit ve Fahriye Evren geniş bir hayran kitlesine ulaşmıştır. Bazı izleyiciler internet üzerinden izlemeye devam etmektedir.

2.5. Kıvılcımın Aleve Dönüşümü: Muhteşem Yüzyıl

Rusya'da ilgi gören diğer bir Türk dizisi de, 2012 yılında yılında yayınlanan "Muhteşem Yüzyıl"dır. Muhteşem Yüzyıl dram ve aksiyonun harmanlandığı bir tarih dizisidir. Dizi 5 Ocak 2011'den 11 Haziran 2014'e kadar Türk ekranlarında yer almıştır. Rusya'da da popüler hale gelen dizinin başrol oyuncuları Halit Ergenç ve Meryem Uzerli'dir. Bu oyuncular Rusya'da büyük bir hayran kitlesine sahip olmuştur. Dizinin ilk iki sezonunun senaristliğini Meral Oktay yapmıştır. Bu küresel projenin yöneticileri Durul, Yağmur ve Taylan kardeşlerdir.

[65] https://www.kinopoisk.ru/film/800353/

Muhteşem Yüzyıl Rusya'da büyük bir ün kazandı. Rus Yandex sitesinde dizi hakkında yaklaşık 26.825 yorum bulunmaktadır. KinoPoisk'de dizi 10 üzerinden 8 puan almıştır. Sitede yer alan 79 yorumun 54'ü olumlu, 11'i olumsuz, 14'ü nötrdür.

Rusların yoğun ilgisi neticesinde, Hürrem Sultan karakterine can veren Meryem Uzerli Rus TV kanalı Domashny TV'ye bir röportaj vermiş, özel hayatı hakkında bilgiler paylaşmıştır. Bununla birlikte Uzerli, önde gelen Rus gazetelerinden Komsmolskaya Pravda'ya ve Marie Claire dergisine de konuk olmuştur. Diğer başrol oyuncusu Ergenç de Domasniye TV'ye röportaj vermiş ve bu röportaj oldukça dikkat çekmiştir. Ergenç senaryo hakkındaki görüşlerini şu şekilde paylaşmıştır:

"*…Zamanla rolüm izleyici tarafından sevildi, çünkü Süleyman'ın güçlü yanlarından biri sevgi dolu bir kalbinin olmasıydı."*[66]

Oyuncu yaşadıkları zorlukları ve çekimlerde dikkat ettikleri konuları şu şekilde anlatmıştır:

"Modern yaşam hakkında bir dizi çekerseniz, kostümler, manzara ya da çekim yeri ile ilgili hiçbir problem yaşamazsınız. Bütün bunlar kolayca organize edilebilir. Ancak 16. yüzyılın olayları hakkında bir film yaptığınızda her şey önemlidir. Bazen hizmetçi bir çocuğun saç modeli veya masadaki meyve gibi önemsiz şeyler bile, kötü yapılırsa veya o zamanın moda ve geleneklerine uymuyorsa her şeyi mahvedebilir." Muhteşem Yüzyıl, Osmanlı Padişahı Kanuni Sultan Süleyman'ın hükümdarlığı dönemini konu edinmektedir. Dizi, savaş ganimeti olarak Türkler tarafından esir alınan Alexandra Anastasia Lisowska isimli genç bir kızın Osmanlı sarayına getirilmesi ile başlamıştır. Alexandra sarayda İslamı kabul ederek Hürrem ismini almış ve Sultan Süleyman ile yaşadığı aşk neticesinde Süleyman'ın ilk resmî nikâhlı eşi olma sıfatına erişmiştir. Elbette bu süreçte çok fazla hadiseyle ve zorlukla baş etmek zorunda kalmıştır.

Muhteşem Yüzyıl'ın Rusça çevirisi Rus dublaj stüdyolarında hazırlanmış, Domashny TV kanalında sezon sezon yayınlanmıştır. Kazakistan'da da bu dizi, Rusça ve Kazakça yayın yapan Khabar TV'de dublajlı olarak, "Kanuni Sultan Süleyman" ismiyle izleyiciye sunulmuştur.

Domashny kanalında sezonluk yayın aralıkları şu şekildedir:

66 https://domashniy.ru/kino_i_serialy/halit_ergench_o_seriale_velikolepnyj_vek/

• İlk sezon (bölüm 1-24) 14-29 Ocak 2012;

• İkinci sezon (25–63 bölümler) 1 Eylül - 24 Kasım 2012;

• Üçüncü sezon (64-109 bölümleri) 26 Ocak - 30 Kasım 2013;

• Dördüncü sezon (110-131 serisi) 7 Aralık 2013 - 31 Mayıs 2014;

• Beşinci sezon (132-155 serisi) 24 Ağustos 2014 - 8 Şubat 2015 tarihleri arasında yayınlanmıştır.[67]

Seyircinin olumlu yorumlarının ardından final bölümünden sonra Domasniy TV diziyi tekrardan yayınlamaya başlamıştır. Ayrıca bununla alakalı çok sayıda makale ve röportajlar yazılmıştır. Dünya çapında ünlü kişilerin hayatları ile ilgili çalışmalar yürüten biyografi yazarı Orngein Sophia Benoit, bu konuda öne çıkan isimlerdendir. Yazarın biyografi alanında birkaç düzine yayını vardır. Aşağıdaki eserler en ünlü yayınlarıdır:

• Elizabeth Taylor: Kleopatra Hollywood

• Joseph Kobzon: Seni Seviyorum Hayat

• Leonardo DiCaprio: Yarı Rus Damat

• Diana ve Charles: Yalnız Prenses Prens'i Sever

• Joan Rowling: Harry Potter, Yaşam ve Aşk Hakkında Her Şey

• Faina Ranevskaya: Hayat Geçer ve Eğilmez

2013 yılında Sophia Benois'in iki kitabı yayınlanmıştır. Bunlardan "MUHTEŞEM YÜZYIL: ÜNLÜ DİZİNİN SIRLARI" isimli eserinde Kanuni Sultan Süleyman'dan itibaren Osmanlı İmparatorluğu'nun tarihini, Türk kültürünü, haremin işleyişini, cariyelerin kaderini ve Sultan Süleyman'ın meşhur aşkı Hürrem Sultan'ı anlatmaktadır. Kitapta yazar dizi hakkında şu değerlendirmede bulunmuştur:

"*Dizi, hadiselere yönelik ilgiyi canlı tutması, oyuncuların olayların çerçevesini en iyi şekilde yansıttığı büyüleyici performansları ile tek solukta izleniyor."*

[67] https://domashniy.ru/kino_i_serialy/halit_ergench_o_seriale_velikolepnyj_vek/

Bu dizinin popülaritesinin kaynağı; renkli oyuncu kadrosu, görsel kalitesi ve farklı bir hikâyeye sahip olmasıdır. Muhteşem Yüzyıl Türk sineması tarihinin en yüksek bütçeli projelerindendir ve bu durum dizinin küreselleşmesine yardımcı olmuştur.

Diziyi daha önce de olduğu üzere, KinoPoisk üzerinden değerlendirelim. KinoPoisk'deki yorumlara bakıldığında, yorumların oyuncu kadrosu ve çekim kalitesine odaklandığı görülmektedir. Bu yorumlardan bazıları şu şekildedir:

"Muhteşem Yüzyıl'a Domashny TV'de rastladığımda ilk bölümü yayındaydı. Tarihe büyük bir ilgim var ve bence tarihle ilgilenmek insanın kendisine saygısıdır. Bu nedenle Doğu'nun tüm inceliklerini sunan bir filmi izlememek, Sultan Süleyman ve Rus cariyesi Roksalana'nın ünlü aşk hikayesini görmezden gelmek günah olurdu. Dahası, böyle yüksek kalitede çekilmiş bir dizi hiçbir yerde bulunmaz."[68]

"Muhteşem kostümler, güzel manzaralar, İstanbul'un tarihi mekanlarındaki çekimler (dizi büyük ölçüde Topkapı Sarayı'nda geçiyor), harika müzikler... Bunların hepsi bize Osmanlı İmparatorluğu'nun altın çağının atmosferini yaşatıyor."[69]

"Dizi her açıdan başarılı. Karakterler çok iyi düşünülmüş. Kostümler çok güzel, mücevherler şık ve pırıl pırıl. Hikaye gerçek olaylara ve karakterlere dayanıyor. Dizi o kadar ilgimi çekti ki bahsi geçen dönemi incelemeye başladım. Nefes kesici olan müziklerini ise hala dinlemeye devam ediyorum. Çekimler o kadar gerçekçi ki o dönemin atmosferini hissetmenizi sağlıyor. Dizinin en büyük başarısı ise oyunculuk kalitesinde saklı."

"Yönetmen ve çekim ekibi o dönemin ruhunu aktarmayı başardı. Büyüleyici görünümler, detaylı olarak yeniden yaratılan kostümler ve egzotik renkler bunda büyük bir rol oynar."

"Tek kelime ile harika! Performanslar çok gerçekçi. Yapmacık bir dizi izlediğimi hissettiğim tek bir an bile yoktu."

"Diziyi değerli yapan unsurlardan biri de, her karakterin doğasını yansıtan kostümler ve saç stilleridir."

[68] MUHTEŞEM YÜZYIL. ÜNLÜ DİZİNİN SIRLARI https://rbook.me/book/16418997/
[69] MUHTEŞEM YÜZYIL. ÜNLÜ DİZİNİN SIRLARI https://rbook.me/book/16418997/

"Dizi beni öncelikli olarak görüntü kalitesi ile çekti. Muhteşem manzaralar, inanılmaz kostümler, güzel oyuncular..."[70]

"İbrahim her zaman en sevdiğim karakter olarak kalacak. Asıl entrika burda. İbrahim'in iyilikten kötülüğe geçişi benim en çok ilgimi çeken şey oldu. En tartışmalı karakter de o. Sultan ona çok şey borçlu (hatta hayatını bile). Dizi benim için Okan Yalabık olduğu sürece ilginçti."

Bu yorumlarda dizi müziklerinin başarısı sıklıkla vurgulanmıştır.

Diziye yönelik eleştirel yorumlar ise şu şekildedir:

"*Bence dizinin eksi yönü 1.45-2 saat sürmesidir. Bir bölüm bu kadar uzun sürünce tüm olup bitenlere dikkatimi vermem çok zor. Bu yüzden bir bölümü izlemek bir iki gün sürebiliyor."*

"Öncelikle içeriği hazırlayanlar, dizinin tarihte geçtiğini unutarak dış parlaklığı çok fazla vurguluyor. Kostümler bahsi geçen dönemle uyuşmuyor ve abartılı görünüyor. İkincisi eleştirim de eylemin monotonluğu hakkında. "Yüzyıl" büyük bir zaman dilimidir ve herhangi bir eylem çok yavaş gelişir."

"Dizi kötü değil ancak birçok tarihi tutarsızlık içeriyor. Bunlar sadece temanın varyasyonlarındandır."

"Burada üzücü olan savaş sahnelerinin az olmasıdır. Dizi her şeyden önce tarihe uygun olmalı. Ancak bu şekilde yarı tarihi oldu."[71]

Muhteşem Yüzyıl'ın yayınlandığı diğer ülkelerden bazıları şunlardır: Afganistan, Arnavutluk, Cezayir, Arjantin, Azerbaycan, Bangladeş, Bolivya, Bosna Hersek, Bulgaristan, Şili, Hırvatistan, Kıbrıs, Çek Cumhuriyeti, Mısır, Estonya, Yunanistan, Gürcistan, Macaristan, Endonezya, İran, İsrail, İtalya, Kazakistan, Kırgızistan, Kosova, Litvanya, Letonya, Makedonya, Malezya, Meksika, Fas, Karadağ, Nikaragua, Pakistan, Panama, Peru, Polonya, Romanya, Rusya, Sırbistan, Slovakya, Slovenya, İspanya, Tunus, Ukrayna, ABD, Vietnam ve Japonya.

[70] https://www.kinopoisk.ru/film/velikolepnyy-vek-2011-610422/
[71] https://www.kinopoisk.ru/film/velikolepnyy-vek-2011-610422/

Üreticiler, diğer ülkelerdeki izleyicilerin dizi hakkındaki algı ve adaptasyonuna kayıtsız değildir. Mesela Irina Kireeva (Meryem Uzerli'yi seslendiren kişi) bir röportajında, "Türk televizyonlarından bir ekip TPT1 şirketlerini ziyarete geldi. Onlar, Muhteşem Yüzyıl'ın başarılı bir şekilde dünyaya nasıl yayıldığı ile alakalı bir film yapıyorlar," demiştir. Bu, TV programlarının üretildiği ve dünya piyasasına sunulmaya hazırlandığı süreçte, yapımcılar tarafından farklı ülke ve kültürlerde hikâye ve karakterlerin nasıl algılanacağı ile hesapların yapıldığı anlamına gelebilir. Bu yüzden TV diziler ve film gibi görsel ve işitsel içerikler kamu diplomasisinin bir aracıdır. Sadece belli bir bölge için imaj yaratmayı ve bunu muhafaza etmeyi değil, aynı zamanda farklı devletler arasında kültürel iletişimin kurulmasını da sağlar.

The New York Times gazetesinin bir haberine göre Türk dizilerinin 43 ülkede toplamda 200 milyon izleyicisi bulunmaktadır. Forbes'a binaen, "2011 yılında yayınlanmaya başlayan Muhteşem Yüzyıl'dan itibaren, Türk TV dizileri gerçekten de 'muhteşem bir çağa' girdiğini" söyleyebiliriz. Yine Forbes'a göre, 2023'e kadar Türkiye dizi ihracatını 2 milyon dolara çıkarmayı planlamaktadır. [72]

Filmdeki gerilemeleri analiz ederek, olumsuz eleştirilerin öncelikle filmin tarihsellik boyutu ile ilgili olduğu sonucuna vardık. Bir diğer sebep de dizi süresinin uzun olmasıdır. Rusya'da her bölüm yaklaşık 50 dakika bandında yayınlanmaktadır. Rusya Stratejik Araştırmalar Enstitüsü, Muhteşem Yüzyıl'ın Rusya'daki imajının genelde olumlu olduğuna işaret etmektedir.[73] Dizinin devamı olan "Muhteşem Yüzyıl: Kösem", Domashny kanalında yayınlanmaya başlamıştır. Fakat dizi aynı şekilde yoğun izleyici kitlesine ulaşamamıştır.[74]

2.6. Fatmagül'ün Suçu Ne? / Suçsuz Suçlu

Bahse konu olan dizilerden üçüncüsü de, Rus STS kanalında "Suçsuz Suçlu" ismi ile yayınlanan **"Fatmagül'ün Suçu Ne?"** dizisidir. Dizinin senaristliğini Ece Yönenç ve Melek Gençoğlu, yönetmenliğini Hilal Saral yapmıştır. Dizinin başrolünde Fatmagül karakteri ile

[72] Chulkovskaya E.Türk televizyonunun muhteşem yüyılı: Türkiye nasıl TV dizilerini dünya ihracatçısı oldu. Forbes Dergisi. Resmi site. URL: http://www.forbes.ru/forbeslife/345519-velikolepnyy-vek-tureckogo-televideniya-kak-turciya-stala-mirovym-eksporterom (erişim: 04.03.2020).

[73] https://www.kinopoisk.ru/film/kurt-seit-i-aleksandra-2014-821526/

[74] https://ok.ru/roksolanathebest/topic/67036315858316

Beren Saat, Kerim karakteriyle Engin Akyürek yer almıştır. Filmin çekimleri İzmir Çeşme'de başlamış, İstanbul'da devam etmiştir.

STS TV başlangıçta dizinin sadece birkaç bölümünü yayınlamış ve devamını getirmemiştir. Konu ile alakalı STS Genel Müdürü radyoda şu açıklamayı yapmıştır: "Bir dizinin tutup tutmayacağını test edebilmek için yaz dönemi idealdir. Bunu tüm kanallar yapar. Biz de bu diziyi bu amaçla yayınladık ama tutmadı. Dizinin birkaç bölümü deneme amaçlı ücretsiz olarak alındı. Ama istediğimiz sonuca ulaşamadık." Yeterli izleyiciye ulaşamayan her dizi gibi söz konusu dizi de dikkate değer bir hayran kitlesine sahip olmuştur ve bu yüzden internet üzerinden yayınlanmaya devam etmiştir. Dublaj çalışmaları yapılmış, Yandex'te dizi hakkında yaklaşık 122 yorum yapılmış ve KinoPoisk'te ise 10 üzerinden 8,3 puan almıştır.

Dizinin içeriği ise şöyledir: Ege'de bir sahil kasabasında yaşayan ve çok yakın bir dönemde Balıkçı Mustafa isimli bir genç ile evlenecek olan Fatmagül isimli genç bir kız, bir akşam dört sarhoş erkeğin tecavüzüne uğrar. Bir tanesi hariç tecavüzcüler zengin ailelere mensuptur ve şımarık bir şekilde yetiştirilmişlerdir. Bunlardan Kerim isimli genç ise fakirdir ve yaşlı annesiyle yaşamaktadır. Bu tecavüzün ardından, suçun üstünün kapatılması için Fatmagül Kerim ile zoraki bir şekilde evlendirilir. Bu şekilde zengin olan gençler meseleden sıyrılmış olacaktır. Evliliklerinin ardından Kerim ile Fatmagül İstanbul'a taşınır. Başlangıçta Fatmagül'ü hiç istemeyen ve zorunluluktan evlenen Kerim zamanla Fatmagül'e âşık olur. Fatmagül de yaşadığı zorluklara rağmen onun aşkına karşılık verir. Ancak evlilikleri ve aşkları sürekli geçmişin izleri ile karşılaşır.

Bir kızın onurunu kırma konusu ülke için önemlidir. Hem Müslüman hem de laik bir ülke olan Türkiye'de bu tarz konular çokça konuşulmakta ve tartışılmaktadır. Bunun bir de geleneksel, oryantal kültürle harmanlanması, izleyicinin olayın dramasını daha iyi hissetmesini sağlar.

Dizinin yayınlandığı ülkeler şunlardır: Arnavutluk, Bosna-Hersek, Bolivya, Brezilya, Bulgaristan, Dominik Cumhuriyeti, Endonezya, Hindistan, Hırvatistan, İran, İsrail, Karadağ, Kazakistan, Kırgızistan, Kolombiya, Lübnan, Macaristan, Malezya, Meksika, Mısır, Moğolistan, Panama, Paraguay, Peru, Polonya, Porto Riko, Romanya, Rusya, Şili, Sırbistan, Slovakya, Suudi Arabistan, Ukrayna, Uruguay ve Yunanistan.

Fatmagül'ün Suçu Ne, KinoPoisk'te 8,3 puan almıştır. Sitede diziyle alakalı yapılan yorumlardan bazıları şu şekildedir:

"*Türk dizileri, Batı tarafından üretilen dizilerden biraz farklı. Türkler duygusalığa daha çok yer veriyor."*

"Fatmagül'ün Suçu Ne?" ya da "Suçsuz Suçlu" hayatımda izlediğim en iyi dizidir."

"Dizi, seyirciye o tüm hikayeyi yaşatıyor. Bu şekilde seyirci artık diziyi farklı bir bakış açısı ile izleyebilir. Diziyi bir dizi değil de kendi hayatındaki bir olay gibi görebilir, diziyi içten içe yaşayabilir."

"*Bu dizi çarpıcı bir aşk hikayesini işliyor. Bu hikaye güzel bakışmalar ya da sıcak deniz meltemi ile ortaya çıkan aşklardan değil. Aşk, umutsuzluk, acı, korku ve hayal kırıklığı içinde doğan bir duygudan bahsetmektedir. Güven ve affetme üzerine inşa edilen aşktan bahsediyor."*

"Ben bir televizyon izleyen biri değilim, ama bu dizi beni kazandı."

"*Sinema ve televizyon endüstrisinin asıl amacının seyirciyi eğlendirmek, onları günlük rutinden, stresten uzaklaştırmak olduğu bir dönemde, resmin yaratıcıları dramatik olaylar, ahlaki ikilemler, duygusal deneyimlerle dolu bir proje üstlenmeye çalıştılar. Bir şans yakaladılar ve yanılmadılar. Bunun kanıtı, birçok ülkedeki izleyiciler arasında dizinin büyük popülaritesidir."*[75]

"Dizi, önce Kerim'den daha sonra da Fatmagül'den gelen ve süslü olamayan romantizm ile hayati bir önem taşıyor. Kerim'in bir dehşetin içinden çıkan karısına aşık olmasını sevdim. Kısacası, dizi çok iyi kurgulanmış ve hiç mizah katılmamış (zaten bu uygun değil). Bu dizi izlediğim en iyi dizilerden biri olabilir. Herkesin izlemesini tavsiye ederim."

"*Modern Türk dizileri sürprizlerle dolu. Bu dizide de eğlence ve eğlence efektleri yok, on rakibi tek hamle ile ortadan kaldıran süper kahramanlar yok. Burada sadece trajedilerden yaşayan insanların gerçek duyguları var. Dizideki çoğu oyuncunun oyunculuklarını çok beğeniyorum.*

[75] https://www.kinopoisk.ru/series/579606/

"Dizinin eksisinden çok artısı var. Güzel bir film müziği, güzel manzaralar, tüm karakterleri sayamayacağım ama oyunculuk seviyeleri bu dizinin artıları arasında. Türk dizilerinin hayranları ve pembe dizi müdavimleri bu diziyi kesinlikle tavsiye ediyor."

"Ay Yalım'ın dizilerini ve bu dizilerde rol alan oyuncuları izleme kararı vermiştim. İlk dizi yoğun ve duygusaldı. Nefretin nasıl sevgiye dönüştüğünü görmek ilginçti. Ancak 10. bölümden sonra dizi sıkıcı hale gelmeye başladı. Az sayıda olay ve çok sayıda gereksiz sahne... Karakterlerin mutfakta durduğu veya evde dinlendiği diziyi kim izlemek ister."

"Bu dizide ben en sevdiğim şey, dizinin müziği (Kara Sevda dizisinde olduğu gibi). Sürekli bu müziği dinliyorum. Dizinin aksine müzik çok dinamik. Oyuncular da çok inandırıcı bir şekilde oyunuyorlar. Bunun için dizi hakkında benim yorumum olumlu."[76]

Olumsuz yorumlara bakıldığında, dizinin bazi bölümünün sıkıcı bulunduğu görülmektedir.

2.7. Kara Sevda

Dizinin yönetmeni Hilal Saral, aynı zamanda Aşk-ı Memnu, Kurt Seyit ve Şura ve 2017 Uluslararası Emmy Ödülleri'nde "Yılın En İyi Dizisi" ödülüne layık görülen Kara Sevda gibi ses getiren yapımların da yönetmenliğini yapmıştır. **Kara Sevda** aksiyon ve drama türünde hazırlanmış bir yapımdır. 14 Ekim 2015'te Star TV'de yayın hayatına başlamış, 21 Haziran 2017'de, 2. sezon 74. bölüm ile final yapmıştır. Yandex'te film hakkında 933'ten fazla yorum vardır. KinoPoisk'te 10 üzerinden 8.3 puan almıştır.

Kara Sevda Rusya'da ise 27 Ağustos 2018'de "Russkiyi Bestseller" isimli internet kanalında yayınlanmaya başlamıştır. Rus seyirciler dizinin başrol oyuncusu Burak Özçivit'i, Muhteşem Yüzyıl'da canlandırdığı Malkoçoğlu Bali Bey karakteri ile önceden tanımaktaydı.

Dizi, farklı sosyal çevrelerden gelen ve ortak hiçbir şeyi olmayan iki sevgi dolu kalbin hikâyesini konu edinmiştir. Bu iki farklı insanın (Nihan ve Kemal) yolları tesadüfi olarak kesişir, ancak daha sonra yaşanan gelişmelerle ikisinin de hayatı değişir. Nihan ve Kemal'in ilişkisine gerek aileleri gerekse de sosyal çevreleri karşı çıkar. Ancak hiçbir zorluk bu karakterlerin samimi duygularını yok etmeye yetmez. Bu çiftin rakibi olan Emir, ana

[76]https://www.kinopoisk.ru/series/579606/

karakterleri kandıran ve aldatan negatif bir karakterdir. Nihan ve Kemal yeniden bir araya gelebilmek için birçok engelle karşılaşır.

Kara Sevda'nın final bölümü Rus seyirciler tarafından beğenilmiş olsa da seyirciler iki kampa ayrılmıştır. Bunlar finalden memnun olanlar ve finalin tekrar çekilmesini isteyenlerdir. Hilal Saral'a finalin değiştirilmesinin talep edilmesi, izleyicilerin diziden ne kadar çok etkilendiğini göstermektedir.

Dizi bittikten sonra bile, oyunculara gösterilen ilgi azalmamıştır. Başrol oyuncusu Neslihan Atagül'ün filmleri, projeleri ve özel hayatı hayranları tarafından yakından takip edilmektedir. Örneğin Instagram ve VKontakte gibi sosyal ağlarda Atagül'ün büyük hayran gruplarını bulmak mümkündür. Aktristin Nare karakterini canlandırdığı yeni dizisi "**Sefirin Kızı"** da Rus izleyiciler tarafından takip edilmektedir.

Kara Sevda TV kanalında değil de internette yayınlanmasına rağmen geniş bir kitleye ulaşmayı başarmıştır. Birçok web-site amatör seslendirme çalışmaları yapmıştır. Hatta diziye olan talep büyüdükçe bazı web-siteler dizinin yayın saati ile eş zamanlı olarak tercüme hizmeti sunmuştur. Rusça #karasevda (#карасевда) hashtag Instagram'da 105 bine, Черная любовь (Chernaya lubov) (Kara sevda) heştegi 794 bine ulaşmıştır. Bu hashtag sadece dizinin içinden kareleri değil aynı zamanda oyuncuların özel hayatlarını da içermektedir. Instagram'da dizinin hayran sayfası olan Karasevda_Startvrus 333 bin takipçiye sahiptir. Kara Sevda'nın Rus izleyiciyi nasıl bu kadar etkilediğini anlamak için yorumları ve incelemeleri analiz edelim. Bu yorumlardan bazıları şu şekildedir: *"Kara Sevda'nın her bölümü uzun metrajlı bir film gibi."*[77] Yorumlarda aile kavramı da sıklıkla vurgulanmaktadır.

"*Bu hikaye, ailenin hayattaki önemini gösteriyor. Doğru ailede doğmak, doğru akrabalarla çevrili sağlıklı bir ortamda büyümek son derece önemlidir.*

Bir insan ebeveynleri ve onların sevgisi olmadan nasıl büyüyebilir? Bir insan çocukluğundan beri bu konudan yaralı olabilir. Peki onlar sevginin ne olduğunu nasıl bilebilirler? Onlar ruhlarında aşk için çabalarlar, çünkü bu insanın doğasında vardır."

[77] https://www.kinopoisk.ru/series/924229/

"*Kara Sevda Türk kültürünü bilenler için güzel bir dizi. Diziyi altyazılı olarak izlemenizi tavsiye ederim, zira hiçbir seslendirme duyguları aktarmada yeterli olmuyor. Melodik bir dil olan Türkçe'yi dinlemek özel bir zevktir. Bir dil öğrenmek için harika fırsat!"*

"KaraSevda oyunculuğu her övgüyü hak ediyor. Nasıl oyunuyorlar öyle! Hem de hepsi. Her gülümsemeye ve gözyaşına inanılıyor. Kahramanlarla birlikte sevinç ve üzüntü yaşıyorsunuz. Bu dizide birçok favorim var, birini seçmek sor. Ama yine de Neslihan Atagül Doğulu ve Burak Özçivit'in oyunculukları hayranlık uyandırıyor. Bu oyunculukların karşısında neredeyse aklımı kaybediyordum. Bravo!"

"Kara Sevda dizisinde, Ay Yapım'ın diğer projelerinde de olduğu gibi ünlü ve yetenekli oyuncular oynuyor. Besteci Toygar'ın müzikleri, tutkulu ve dinamik yapısıyla muhteşem."

"10 üzerinden 10. Kesinlikle herkesin izlemesini tavsiye ederim. Ancak boş vaktinizin bol olduğu bir dönemde başlayın. Aksi takdirde işe uykulu gitmek zorunda kalırsınız. Her bölüm iki buçuk saat ve toplamda 74 bölüm."

"*Toygar Işıklı bu dizideki bestesi ile bizi altüst etti. Hilal Saral'ın vermek istediği tüm duyguları bize müziğiyle aktardı. Melodiler de ayrıca çok hoş, 60'tan fazla bölümdür sıkılmadan dinledik."*

"Müzikler inanılmaz! Söylenecek başka bir şey yok." "Bana inanın ve kesinlikle altyazı ile izleyin!"

"Bir zamanlar Türk sinemasına karşı önyargılıyla doluydum. Bunlar hakkında etiketlere ve şüphelere sahiptim. Tabi yayınlanmakta olan bir diziyi ve daha sonra daha ilgincini izleyene kadar. Ondan sonra çok sevdim."[78]

Diziye yönelik olumsuz yorumlar ise şu şekildedir:

"*Dizi bence monoton. Aynı olaylar tekrar ediyor, neredeyse hiç entrika yok."*

"Dizinin süresi çok uzun. Böyle dizileri izlemeye alışkın değilim. Bir bölüm neredeyse 2 saat."[79]

[78] https://www.kinopoisk.ru/series/924229/

[79] https://www.kinopoisk.ru/series/924229/

Mevcut yorumları analiz ederek, talep edilmeyen arsanın izleyicilerin dikkatini çektiği sonucuna varılmıştır. Dizi sürprizlerle doludur ve konunun işleyişini tahmin etmek zordur. Bu da dizinin başarılarından biridir. Buna ek olarak yorumlarda izleyiciler sıklıkla oyunculukların kalitesine vurgu yapmaktadır. Dizi müziği de en beğenilen unsurlardandır. Türkiye'de müziğe büyük önem verildiğini belirtmek gerekir. Dizilerde orijinal melodiler ve şarkılar kullanılır. Yapımcılar ünlü bestecilerle işbirliği yaparlar. Türk besteci Toygar Işıklı uzun yıllardır dizi ve filmler için besteler yapmaktadır. Birçok izleyici bu müziklerden çok etkilendiğini kaydetmektedir. Dizinin en büyük eksisi olarak ise süresidir. Zira Rusya'da bir dizinin ortalama süresi 50 dakikadır ve iki saatlik bir dizi Ruslar için çok uzundur.

2.8. Aşk-ı Memnu

Türkiye'nin dünya çapında popüler olan dizilerinden bir diğeri de, 2008-2010 yılları arasında yayınlanan romantik drama filmi **Aşk-ı Memnu'dur.** Bu dizi dünya çapında yirmiden fazla TV şirketine satılmıştır. Aşk-ı Memnu, Türk edebiyatının ünlü simalarından Halid Ziya Uşaklıgil'in 1899 yılında yayımlanan aynı isimli romanından uyarlanmıştır. Türk Edebiyatı alanında uzman olan Prof. Dr. Nurullah Çetin, söz konusu romanın yayınlandığı dönemde (II. Abdülhamid dönemi ve 20. yüzyılın başlangıcı) yasak aşk temasının Türk roman yazarları arasında ilgi gördüğünü, bunun da büyük ölçüde Batı - özellikle de Fransız ve İngiliz - romanlarının etkisinden kaynaklandığını ifade etmektedir. Roman tarihsel nitelikte olsa da dizisi 21. yüzyıl koşullarına uyarlanmıştır. Dizi toplamda 79 bölümdür ve her bölüm 90 dakika sürer. Prodüksiyonu Ay Yapım'a aittir. Final bölümü, Türk dizi tarihinin en yüksek izlenme oranına sahip olması ile tarihe geçmiştir. İzleyicilerin %70'inden fazlası bu bölümde ekranlara kilitlenmiştir ve en çok oylanan bölüm final bölümü olmuştur.

Dizinin içeriği şöyledir: İki çocuk babası, dul ve orta yaşlı bir iş adamı olan Adnan Bey, genç ve güzel bir kadın olan Bihter ile evlenir. Adnan Bey'in genç ve eğlence düşkünü yeğeni Behlül de onlarla birlikte yaşamaktadır. Zamanla Behlül ve Bihter birbirlerini sevmeye başlar ve aile üyelerinin haberi olmadan kaçamak buluşmalar tertip ederler. Ancak daha sonra bu iş bir çıkmaza girer. Bihter kendini bu aşka iyice kaptırmıştır. Behlül ise Bihter'i önemsemeyerek kuzeni Nihal ile evlenmeye niyet eder. Sonunda Adnan Bey tüm gerçekleri öğrenir ve Bihter yaşadığı duygusal sancılardan dolayı intihar eder.

Aşk-ı Memnu yayınlandığı dönemde birçok tartışmayı beraberinde getirmiştir. Her ne kadar geniş bir kitleye ulaşmış olsa da ahlaksızlık ve anlamsızlıkla suçlanmıştır. Dönemin Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay bile bu uyarlamanın romandan saptırılmış olduğunu ve çok fazla uygunsuz çağrışım içerdiğini söylemiştir. Türk toplumunda olağan karşılanamayacak olan sahneler sürekli olarak yayınlanmıştır. Belki de bu yüzden 2009 yılında Aşk-ı Memnu en olumsuz eleştirilere maruz kalan dizi olmuştur. Öte yandan Türk zihniyetinin dış dünyada tanınmasını sağladı, ülkenin Avrupa'ya entegrasyon sürecine katkı sağlamıştır. Urduca, Farsça ve Arapça da dâhil olmak üzere birçok dilde çevirisi yapılmıştır. Dizinin yayınlandığı ülkeler: Bosna-Hersek, Afganistan, Pakistan, Amerika ve Avrupa, Bangladeş, Suudi Arabistan, Mısır, Lübnan, İran, Bulgaristan, Karadağ, Fas, Tunus, Hırvatistan, Sırbistan, Macaristan, Yunanistan, Slovenya, Slovakya, Romanya, Çin, İsrail, Kazakistan, Özbekistan, Makedonya, Litvanya, Arnavutluk, Gürcistan, Şili, Letonya, Estonya, Ekvador, Peru, Arjantin, Brezilya, Kolombiya'dır. Bu ülkelere bakıldığında, nüfusunun çoğunluğu Müslüman olan ülkelerin sınırlı olduğu ve Türkiye'den kültürel ve dini olarak farklı özellikler gösteren ülkelerin başı çektiği görülmektedir.

Rusya'da bu dizi herhangi bir Rus kanalında yayınlanmamıştır ancak internet ve sosyal ağlarda da büyük ilgi görmüştür. Bu platformlarda özellikle dizinin başrol oyuncuları başarıları sıklıkla vurgulanmıştır. Dizi, KinoPoisk'te 8,4 puan almıştır. Yapılan bazı yorumlar şu şekildedir:

"*Bu derin bir aşk dramı. Kader, parçalanmışlık, dürüstlük, günah, korkaklık, halsizlik ve ihanet içeriyor."*

"Aşk-ı Memnu melodramatik bir yapım olmaktan ziyade, yaşamın gerçeklerine yakın, çok parçalı bir psikolojik dram örneğidir. Burada çok soru var ama cevap yok. Çünkü herkes kendisi için neyin iyi ve neyin kötü olduğuna, nasıl yaşayacağına ve ne yapılacağına karar veriyor."

"Dizinin müzikleri harika! Her bir bölüm ayrı bir hikaye. Benim en çok ilgimi çeken ise Bihter ve Behlül'ün içinde bulunduğu durum. Bu tema şaşırtıcı ve iki yıl boyunca aynı şekilde beni büyülemeyi başardı."

"Bu dizinin çekim kalitesi yüksek, bölümleri akıcı, olayları dinamik. İzlerken yaşadığım duyguları tarif edemem."[80]

Dizi büyük ilgi gördüğü için zaman zaman tekrardan bazı kanallarda yayınlanmaktadır. Rusya'da da sosyal ağlar incelendiğinde, bu trajik hikâyenin hala izlendiği görülebilir. TV kanallarında tekrarları verilse belki de daha fazla ilgi çekeceği çıkarımında bulunulabilir. Çünkü intikam, imkânsız aşk gibi konular izleyiciyi ekranlara bağlamaktadır.

2.9. Öyle Bir Geçer Zaman ki

Bir diğer dizi örneğimiz de, hikâyesi 1960'lı yılların sonunda İstanbul'da geçen **"Öyle Bir Geçer Zaman ki"** dizisidir. Dizi; öfke ve kabalık ile karakterize edilen ve bir ailenin reisi olan Ali Kaptan etrafında dönmektedir. Ali Kaptan idealize edilmemiş bir karakterdir. Dizinin yaratıcıları, eşi ve çocuklarına karşı hassasiyetten uzak olan Ali'nin erkekliğini kasıtlı olarak vurgulamaktadır. Bu yüzden ev hanımı olan eşi Cemile ondan memnun değildir. Bir anne, bir hizmetçi gibi hissetmekte ama bir kadın gibi hissetmemektedir (bu konu feminizmin gündemlerindendir ve Türkiye'nin Avrupa'daki tartışmalardan etkilendiğini gösterir diyebiliriz). Ailenin çocuklarından biri olan Mete'nin annesine olan bağlılığı ve babasıyla savaş halinde olması, gençlerin acımasız ataerkil toplumdan kopma arzusunu sembolize eder demektedir. Ailenin babası Ali Kaptan, işi gereği gittiği Hollanda'da tanıştığı bir kadın ile bir aşk yaşayarak eşinden boşanmaya karar verdiğinde farklı bir karaktere bürünür. Bu dizide işlenen sorunlar ve verilen mesajlar dizi yaratıcılarının kültürel diplomasi stratejilerini yansıtır diyebiliriz.

Dizi hakkında yapılan yorumlar incelendiğinde, olumlu yorumların çoğunlukta olduğu görülmüştür. Bu yorumlardan bazıları şu şekildedir:

"*Pratik olarak, dizi kahramanlarının tek taraflı ve 'şık' olmaması ve oyuncuların rol kabiliyeti ayrı bir alkışı hak ediyor. Dizi oyuncularından böyle bir ustalık görüldüğü nadirdir."*

"*Dürüst olmak gerekirse, bu diziyi nasıl bu kadar akıcı yaptıklarını bilmiyorum. Bu kadar canlı, gerçek ve akıcı bir dizi yapmak imkansız. Her bölüm ortalama bir buçuk saat sürüyor*

[80] https://www.kinopoisk.ru/series/491522/

ama bu vakit bir buçuk dakika gibi geçiyor. Dizinin bütçesinin yüksek olduğu anlaşılıyor, zira bir diziden ziyade her bölüm bir filme benziyor."

"Drama, Akarsu ailesinin şahsında 60'lı yıllardan günümüze Türkiye'nin kısa tarihini göstermektedir. Teknoloji, politika, moda, müzik, insanların kendileri vs. tüm bu zaman içinde değişti. Bu da diziyi özel kılıyor. Dizi sıkıcı değil. Dizi boyunca hem çokça ağlar hem de çokça gülebilirsiniz. Olayın hızı nedeniyle, izleyici hafif bir gerginlik halinde kalıyor. Bununla birlikte ana karakterlerin bir sezonda yaşadıkları şeylerden ders çıkarmaları ve diğer sezonda kendilerini daha ileri bir aşamaya taşımalarını seviyorum. Mesela birinci sezondaki Cemile ile ikinci sezondaki Cemile karakter olarak aynı kadın değil. Önceden kalbinde Ali Kaptan ve Carolyn'e karşı nefret varken ilerleyen aşamalarda bu nefretin yerini acıma duygusu almaya başladı. Ali ise daha akıllı ve hoşgörülü bir adam olmaya başladı. Çocuklar da olgun ve bağımsız hale geldi."

"Bu dizi sayesinde çok sayıda yetenekli oyuncu keşfettim. Özellikle de Emir Berke Zincirli'nin (Küçük Osman) oyunculuğundan çok etkilendim. Dizi müziğini de çok beğeniyorum."

"Tüm kadro işini mükemmel bir şekilde yapıyor! Her şey profesyonelce yapılıyor. Dizinin müziğine de dikkat etmek gerekir, çünkü 'Öyle Bir Geçer Zamanki' dizisinin dokunaklı hikayesini ortaya çıkarıyor."

2.10. Kurt Seyit ve Şura

Kurt Seyit ve Aleksandra dizisi, Nermin Beymen tarafından, gerçekte yaşanmış kişi ve hadiselere dayanarak yazılmış olan Kurt Seyit ve Şura romanından uyarlanmıştır. Yazar Beymen, romanın ana kahramanı, Kırımlı Teğmen Kurt Seyit'in torunudur. Büyükbabasının hayat hikâyesinden çok etkilenen Beymen, 1987 yılında bu hayat hikayesini bir romanda toplayabilmek maksadı ile çalışmalara başlamıştır. Parselin ortaya çıktığı tarihsel dönemi ayrıntılı olarak incelemek dört yılını almıştır. Çalışmaların tamamlanmasının ardından Beymen, dedesinin hayat hikâyesini üç kitapta derlemiş ve bu üç kitap yakın aralıklar ile yayımlanmıştır. Kitapların ismi sırasıyla Kurt Seyit ve Şura (1992), Kurt Seyit ve Murka (1994) ve Mengene Göçmenleri (1996)'dir. Yayımlandığı dönemde bu kitaplar büyük ilgi görmüş ve çok satanlar listesine isimlerini yazdırmayı başarmışlardır. Yazar, birçok yapımcıdan söz konusu kitapların bir dizi projesi haline getirilmesi için teklif almasına

rağmen bu konuda titiz ve seçici davranmaktaydı. Ay Yapım uluslararası çapta etki uyandıran dizileriyle rüştünü ispatlamış olduğu için, yazar tarafından bu projenin hazırlayıcısı olmaya layık görüldü. Oyuncu seçimleri de yapım şirketine bırakıldı ancak yazarın tek arzusu, seçilecek oyuncuların özel hayatlarında skandal olarak nitelendirilebilecek hikâyelerin olmamasıydı. Dizinin tarih danışmanlığını Bezmen kendisi yürüttü. Bezmen, dizi yapımcılarının ve senaristin kitapları neredeyse ezbere bildiğini ve aktörler tarafından da kitapların okunduğunu belirtmektedir.

Dizi, 4 Mart-20 Kasım 2014 tarihleri arasında yayınlanmıştır. İçeriği ise şu şekildedir: Olaylar, Birinci Dünya Savaşı yıllarında, Bolşevik İhtilali ile Çarlık Rusyası'nın yıkıldığı 1916-17 tarih aralığında yaşanmaktadır. Başkahraman Kurt Seyit, Rus İmparatorluğu'na sadık, Kırım Tatarı zengin bir ailenin çocuğudur. Çarlık Rusyası'nda görevli bir subay olan Kurt Seyit, soylu ve zengin bir Rus ailenin kızına âşık olur. Bu aşkı karşılıksız değildir. Ancak bu birlikteliğe, Kurt Seyit'in bir örnek olarak gördüğü babası ve çok sevdiği ailesi karşı çıkar. Kurt Seyit yine de Şura'dan vazgeçmez ve onu da yanına alarak İstanbul'a gelir. Ancak İstanbul'da da zorluklar ve engeller peşlerini bırakmaz. Aşklarının önünde aile, arkadaşlar, savaş, devrim ve bir hanedanlığın çöküşü gibi çeşitli engeller vardır.

Kurt Seyit ve Şura dizisi Arnavutluk, Bulgaristan, Macaristan, Mısır, Polonya, Rusya, Sırbistan, ABD, Ukrayna ve Karadağ'da yayınlanmıştır. Toplamda iki sezon, 22 bölüm sürmüştür. 2019'da Netflix Amerikan TV kanalı tarafından da yayınlanmıştır. Dizide çokkültürlülük hâkimdir ve oyuncular bunu rolleriyle yansıtmaktadır. Zira Kurt Seyit Kırım'ın güneyinde yetişmiş bir Türk, Aleksandra Rusya'nın Kislovodsk şehrinde yetişmiş bir Rus'tur ve Osmanlı ile Rus İmparatorluğunu temsil eden farklı karakterler dizide yer almaktadır. Bununla birlikte dizinin İstanbul'da geçen bölümlerinde, İstanbul İngiliz işgali altındadır ve İngiliz Teğmen Billy gibi karakterler bu aşamada görülmektedir. Öte yandan bu karakterler sosyo-ekonomik olarak hemen hemen eşit statüye sahiptirler.

Dizinin arka planında işlenen Bolşevik (Kızıl Ordu) ve Menşevik (Beyaz Ordu) çatışması da, dönemin siyasetini ve sosyolojisini yansıtması bakımından önemli görülmektedir. Çar'ın saygın subaylarından olan Kurt Seyit, Çarlık düzeni yıkıma uğradıktan sonra Bolşeviklerle ortak bir dil yakalayamaz. Bolşevik İhtilali'nin ardından oluşan yeni düzene de adapte olamayınca, çareyi İstanbul'a gitmekte bulur.

Eleştirmenler dizinin “oryantal bir aşk hikayesi”ne sahip olduğu yorumunda bulunmakta ve bu diziyi en popüler Türk dizilerinden biri olarak kabul etmektedirler. Kendisi ile yapılan bir röportajda Bezmen, dedesi Kurt Seyit’in, subaylığı döneminde Çarlık tarafından çeşitli madalyalarla ödüllendirildiğini ve Türkiye’ye bu madalyalar, değerli bir yüzük, oyulmuş bir saat ve bir miktar para ile geldiğini söylemiştir. Yanına aldığı bu değerli hatıraları geçim kaygısıyla satmak zorunda kalmış ancak ne yazık ki savaş koşullarında döviz piyasasında büyük dalgalanmalar yaşandığı için bu mülkün tamamı amortismana uğramıştır. Kurt Seyit’ten geriye kalan sadece işlemeli bir yastıktır.

Kurt Seyit’in ölümü de şerefli bir Türk subayına yaraşır bir biçimde gerçekleşmişti. Yaşı ilerledikçe hastalıkları ve buna bağlı olarak ağrıları artmıştı. Kan öksürmeye başlamıştı. Yaşadığı bu sıkıntıdan dolayı gerek karısına gerekse de çevresindeki insanlara rahatsızlık vermekten utanç duyuyordu ve onları bu yükten kurtarmak için intihar etmeyi planladı.

Kurt Seyit'in ölümünden bir süre sonra Şura mutlu bir evlilik gerçekleştirdi. Nermin Bezmen, kitabın bir anı veya biyografi olmadığını, gerçek olaylara dayanan, aynı zamanda kurgu payı içeren bir roman olduğunu vurguluyor. Bununla birlikte diziye uyarlanma aşamasında da hikâyeye yenilikler katılmıştır. Bununla alakalı yazar şunu söylemiştir: “Bir edebi eser tam olarak diziye uyarlanamaz. Bu fiziksel, finansal yönden ve dizinin mantığı açısından imkânsızdır. Bu nedenle değişiklikler yapmak mecburi hale geliyor.”

Bununla birlikte Bezmen konuşmasına şunları ekliyor: “Dünya üzerinde her toplum diğer milletlerin kültürü ve tarihi ile ilgilenmeli ve öğrenmelidir. Ancak o zaman birbirimizi daha iyi anlayabilir ve yabancı olmadan yaşayabiliriz.”

Dizinin tarihi ve dramatik yönünün yanı sıra Rus ve Türk kültürlerinden örnekler sunulmuştur. Geleneksel Rus iğne işleri, Türk subaylarının Osmanlı üniforması ile dansları, St. Petersburg’un muhteşem mimarisi bunun örnekleri arasındadır. Bununla beraber dizinin ilk bölümünde Seyit ile Peter’in birlikte hareket ettiği ve ormanda saklandığı sahneye bakılarak, esasında Rusya ile Türkiye dostluğunun ikinci planda olmadığı yorumunda bulunulabilir.

Alman cephesinde Grodno'da geçen bir sahnede de, Seyit bir müttefiki öldüren arkadaşı Peter hakkında bir rapor yazar. Burada Seyit'in ilkeli olduğu ve hatta arkadaşlık uğruna bile anavatanının çıkarlarına ihanet edemeyeceği gösterilmiştir. Bu bölümde

esasında Osmanlı İmparatorluğu'nda doğan ve Rusya'da yetişen bir adamın soyluları resmedilmektedir. Başka bir deyişle, hayatında çeşitli kültürleri birleştiren bir kişinin yüksek manevi nitelikleri ve asaleti gösterilir.

Dizinin ilk bölümünde Alexandra'nın balo sahnesi, ünlü roman yazarı Lev Nikolayeviç Tolstoy'un "Savaş ve Barış" romanındaki kadın kahraman Natasha Rostova'nın balo bölümü paraleldir. Şöyle ki, aynı balonun katılımcılarından olan Kurt Seyit, arkadaşları ile gece yarısına kadar bekâr bir kızı öpmek üzere iddiaya girer. Bu kız, Seyit'in ilk görüşte büyülendiği Alexandra'dır. Seyit, bu kızın böyle bir iddiaya konu edilemeyecek kadar genç ve saf olduğunu düşünür. O baloda Seyit de Alexandra'nın dikkatini çeker ve hatta bu duygusunu kız kardeşine açar. Ancak Alexandra için uygun görülen nişanlı adayı Peter'dir, bu yüzden bu duygusu destek görmez.

Dizide gösterilen güzel manzaralar da dikkat çekicidir. Örneğin, Kırım'ın bir şehri olan Aluşta oldukça güzel yansıtılmıştır. Kırım'ın hem Türklerin hem de Rusların aidiyetlik hissi duyduğu ve her iki milletin de kültürlerinin kaynaştığı bir ada olduğunu belirtmek gerekir. Dizide de iki farklı kültürün aynı değerlerde buluşabileceği gösterilmiştir. Bununla birlikte Seyit'in Rus kökenli arkadaşları Vladimir, Mikhail ve Peter'in, Seyit'in ailesini ziyaret etmeleri, iki halk arasında kurulan yakınlığın bir göstergesidir.

Eski Türk geleneklerinde erkekler ciddi meseleleri kadınların yanında konuşmadığı için, dizide de cephenin durumu hakkındaki konuşmalar kadınlar ayrı olarak gerçekleştirilmektedir. Bazı sahnelerde de Rus geleneksel şarkıları söylenmektedir. Bu şekilde iki milletin kültürü tanıtılmaktadır.

Kurt Seit ve Alexandra dizisi Rusya'da 2015 yılında, Domashny kanalında yayınlanmaya başlamıştır. Kanalın Genel Müdürü Lika Blank, bu diziyi Muhteşem Yüzyıl'ın yedeği ve eşdeğeri olarak nitelendirmiştir. İzleyicinin değerlendirmesi ise bundan farklıdır. Onlar ana karakter Kurt Seyit'e karşı büyük sempati beslese de, kendilerini daha çok Şura'nın yerini koymaktadırlar. "...sonunda zavallı Şura çok acı çekti," "...dizinin sonunu sevmedim, Şura ve Seyit birlikte olmalıydılar," tarzındaki yorumlar bu iddiayı desteklemektedir.

2.11. Vatanım Sensin

Son yıllarda uluslararası çapta dikkat çeken yapımlardan biri de "Vatanım Sensin" dizisidir. Vatanım Sensin, Osmanlı İmparatorluğu'nun son yıllarında, işgallere karşı Türklerin başlatmış olduğu Milli Mücadele hareketi dönemini konu edinmektedir. Ana karakterler Miralay Cevdet, güzel eşi Azize'yi tutkuyla seven vatansever bir askerdir. Miralay Cevdet, Balkan Savaşları sırasında Selanik'te görev yapan bir binbaşıdır. Ancak uzun süren savaşlardan dolayı ailesinden koparak vatanı için mücadele etmek zorunda kalır. Bu süreçte ailesi geride kalmış ve üç çocuğu ile kayınvalidesinin bütün sorumluluğu Azize'nin omuzlarına yüklenmiştir. Yıl 1919'a geldiğinde İzmir, Yunan askerleri tarafından işgal edilir ve bu haber aileyi dehşete düşürür. Ancak bu işgal, onların da hayatlarında yeni bir dönemin başlangıcı olacak, Cevdet Bey ile ailesinin yolları İzmir'de garip bir şekilde kesişecektir. Kısacası bu dizi, dramatik bir aile ve aşk öyküsü ekseninde Türklerin kurtuluş mücadelesini anlatmaktadır.

Vatanım Sensin, 27 Ekim 2016'da Kanal D'de yayınlanmaya başlamıştır. Toplamda iki sezon ve 48 bölümden oluşur. Dizide dönemin ruhunu en iyi şekilde yansıtabilmek maksadıyla iki bin civarında kostüm hazırlanmıştır. Selanik, İzmir, Kemeraltı ve Kordon'un bahsi geçen dönemdeki otantik görünüşlerinin ekranlara yansıtılabilmesi için yaklaşık 250 kişilik bir ekip oluşturulmuştur.

Dizinin bazı unsurları, kamu diplomasisi bağlamında ele alınmayı gerektirmektedir. Mesela Azize kocası ile karşılaştığında, onun bir vatan haini olduğundan şüphelenerek onu kabul etmek istemez. Zira Cevdet bir Yunan üniforması içindedir. Bu yüzden Azize kocasının yıllar önce kahramanca öldüğünü, karşısında duran kişinin kocası değil bir düşman olduğunu söyler. Bu şekilde vatan sevgisini aşkının önüne geçirir. Ancak başka bir bölümde de kocasını hala sevdiğini, haberlerini beklediğini ve kendisine karşı duyduğu olumsuz duygular için Allah'tan af dilediğini itiraf eder. Bu arada Cevdet, karısına vatana ihanet etmediğini, ancak askeri görev yapması emredildiği için düşmanın tarafındaymış gibi göründüğünü söyler.

Batı dünyasını ve Doğu dünyasını hem coğrafi hem de kültürel olarak birbirine bağlayan Türkiye, otantik kültürü, sanatı, mutfağı, tarihi ve coğrafi güzellikleri ile diziler için sağlam bir malzemeye sahiptir ve bu yönleriyle uluslararası çapta ilgi görmektedir. Bununla birlikte Türk dizilerini başarılı kılan bir başka unsur da şiddet dolu sahnelere çok

fazla yer verilmiyor olmasıdır. Şahsi kanaatimize göre, dizilerde ılıman ve romantik bir ortam sunulması Türkiye'nin yüzlerce yıllık Müslüman geleneklerinden kaynaklanmaktadır. Bu dizilerde belirtildiği üzere şiddet sahnelerinden ziyade, doygun dramatik sahneler, tutkular, entrikalar, aşk ve çekici karakterler sunulur. Bu da söz konusu yapımların uluslararası çapta izlenebilir olmasını sağlamıştır. Bu şekilde ilerlediği takdirde - yüksek ihraç oranları da göz önüne alındığında - Türk dizileri uluslararası pazarda Amerikan dizilerine rakip olabilir.

Bahsi geçen dizide de Müslüman Doğu ve Hıristiyan Avrupa geleneklerinin etkileşimi ve insani ilişkilerdeki sorunlar arka planda işlenmektedir. Ancak karakterlerin samimi ve tutkulu aşkı her türlü sorunun aşılmasını sağlar. Dizi hakkında yapılan izleyici yorumlarından bazıları şu şekildedir: *"Aktör Boran Kuzum, canlandırdığı Leonidas karakteri ile seyircinin gönlünü fethetti. Birçok kişi onun yüzünden bu diziyi izlemeye başladı. Aktörün bu rolü oynamayı çok istediğini duymuştum. Bu rolde oynayabilmek için kendini kanıtlamaya çalışmış. Şimdi de görülüyor ki Yunan Teğmen Leon rolünü ondan başkasının canlandırması imkansız."*

"Hilal ve Leon'un aşkının dizideki yeri ayrı. Miray ile Boran'ın oyunculukları çok başarılı. Oyunculukları o kadar gerçekçiydi ki, diziyi izlerken bu çift için endişeleniyorum ve vücudum bu endişeye hafif mide bulantısıyla karşılık veriyor."

"Leon'un Hilal hakkındaki ifadeleri ayrı bir kitap konusu olabilir. Bu imkansız aşkın hikayesi seyircilerin kalbinde kalıcı bir iz bıraktı. Dizi uzun zaman önce sona erdi ama izleyenler Leon ve Hilal'den bahsetmeyi bırakmıyor."

Bu konuyla alakalı dizinin senaristi Melih Özyılmaz ile bir konuşma gerçekleştirdik ve bu karakterlerin büyük hayran kitlesine sahip olduğunu şu şekilde ifade etti:

"Tabi ki Hilal ile Leon o dizinin en büyük ikinci hikaye akısıydı, ikinci çiftiydi o açıdan bakıldığında. Dolayısıyla iyi hikayelenmişti, iyi yazılmıştı. Başarıya ulaşması iyi bir hikaye parçasının, iyi bir dizinin beklenen bir şey. Ama tabi ki burda oyuncuların da, rejinin de ve dizinin yazımında emeği geçen herkesin, sette çalışan herkesin müthiş emeğiyle Hilal Leon ilişkisi bir fenomene dönüştü. Bu kadar büyük bir ilgiyi beklemek kesinlikle zor ama herkes yazarken ilgi görmesini, sevilmesini istiyor. Eğer biraz iyi bir iş yaptığını fark ettiyse bunu bekliyor ama bu derecede büyük ilgileri önceden kestirebilmek çok zor. Ben açıkçası

HiLeoncular yüzünden ara ara instagram hesabımın yorumlarını kapatmak zorunda kalıyorum."

Diziye yönelik izleyici yorumları şu şekildedir:

"Dizi, 20. yüzyılın başlarında Yunan askerlerinin İzmir'i işgalini anlatıyor. Ana karakterler ilk önce Yunanlarla bir çatı altında yaşamak zorundalar. Ana karakter Azize'nin kızları birbirlerinden zıt karakterlere sahipler. Kızların biri vatanseverken diğeri bunu pek önemsemez. Kaderin onların karşısına neler çıkartacağını ise tahmin etmek zor."

"Vatanım Sensin dizisi, Türk sinemasının çok kaliteli bir ürünü. Ama öncelikle sabırlı olunması ve odaklanılması gerekiyor. Belki ilk bölümü izleyince diziyi izlenir bulmayabilirsiniz, çünkü bir aşk melodramından ziyade tarihsel bir dramadır. Birkaç bölüm izledikten sonra, izlediğinize pişman olmayacaksınız. Ajanlık maceraları ve mükemmel oyunculukları ile dizi son derece ilginç."

2.12. Romantik Komedi Dizileri

Romantik komedi hikâyelerinin izleyicilerin ilgisini çektiği söylenebilir. Bunlarda oluşturulan renkli dünyalardan izleyici keyif duymaktadır. Yaratıcı bir hikâyeye sahip olmasa da, yakışıklı ve güzel oyuncuları, modern ofisleri, dikkat çekici kostümleri, güzel manzaraları ve neşeli müzikleri ile izleyicinin ilgisinin çekildiği bir gerçektir. Buna örnek olarak gösterilebilecek olan "Aşk Laftan Anlamaz", "Kiralık Aşk" ve "Çilek Kokusu" gibi diziler, çok sayıda takipçiye sahiptir.

Vkontakte (VK)'de takipçi sayıları şu şekildedir:

- Ask laftan anlamaz: 85.637
- Kıralık Aşk: 36.053
- Çilek Kokusu: 48.991
- Erkenci Kuş: 66.258

En popüler dizi içerikleri ise şu şekildedir:

- Tarih

- Aşk
- Aile sorunları
- Kadın hikâyeleri
- İhanet
- İntikam

İncelenen web-site ve sosyal ağlardan hareketle Kuzey Güney, Samanyolu, Vatanım Sensin, Aşk-ı Memnu, Yaprak Dökümü gibi dizilerin hatırı sayılır bir izleyici kitlesine sahip olduğu söylenebilir. Yazar Sophia Benoit[81] bir kitabında, Rusya'da en çok izlenen Türk dizilerini şu şekilde sıralamıştır:

1. Muhteşem Yüzyıl (2011–2013)
2. Ask-ı Memnu (2008)
3. Ezel (2009)
4. Lale Devri (2010)
5. Asi (2007–2009)
6. Yer Gök Aşk (2010
7. Yaprak Dökümü (2006)
8. Ihlamurlar Altında (2005)
9. Fatmagül'ün Suçu Ne? (2010)
10. Binbir Gece (2006–2009)

Nihai olarak şunu ifade etmek gerekir ki, sektörde her yıl birçok yeni proje hayata geçirilmektedir. Farklı platformlarda bu listenin farklı versiyonlarını görmek mümkündür. Bununla birlikte Netflix'te yayınlanan Türk dizileri de vardır ve bunlar yeni hikâye ve karakterleri ile daha geniş bir kitleye erişebilmektedir. Ancak bunlar bu çalışmanın kapsamı dışındadır, zira bu çalışma Rus izleyici üzerinde etki bırakan dizileri dikkate almaktadır. Bir

[81] MUHTEŞEM YÜZYIL. ÜNLÜ DİZİNİN SIRLARI https://rbook.me/book/16418997/

dizinin Rus izleyici üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğu, uzman görüşleri, ödüller, yapılan röportajlara dayanarak değerlendirilmektedir.

Çalışmalarımızda "Kiralık Aşk" ve "Erkenci Kuş" gibi popülerlik yakalamış romantik komedi dizileri ele alınacaktır. Rus sosyal medya ağı Vkontakte'de Kiralık Aşk'ın 33.360 takipçisi vardır. Bu yabancı bir dizi için oldukça iyi bir rakamdır. Erkenci Kuş ve Doğduğun Ev Kaderindir dizilerinin takipçi kitlesi ise 69.503'e ulaşmıştır. Bu diziler hem Türkiye'de hem de yurtdışında izleyicilerin dikkatini çekmeyi başarmış ve büyük popülarite kazanmıştır. Bunlar yazılı ve sözlü basında sıklıkla yer almakta, forumlarda, tematik alanlarda tartışılmakta ve eleştirmenler tarafından değerlendirmeye tâbi tutulmaktadır.

2.12.1. Kiralık Aşk

Kiralık Aşk türü itibariyle bir romantik komedi dizisidir. Toplamda iki sezon ve 69 bölümden oluşmaktadır. 29 Haziran 2015'te Star TV'de yayın hayatına başlamış, 20 Ocak 2017'de sona ermiştir. Dizi herhangi bir Rus televizyon kanalında yayınlanmamıştır ancak Rusça dublajlı olarak internette izlenebilir. Dizi, "dizi 1plus1tv.ru, turkishtv.ru, turkcinema.org" gibi internet sitelerinde ve Türk dizilerine ve yabancı dizilere adanmış diğer web sitelerde yayınlanmıştır. Dizinin başrol oyuncuları Elçin Sangu, Barış Arduç ve Salih Bademci, Rus izleyicilerinin sempatisini kazanmıştır. Bu sempati sayesinde Rus seyirciler, bu oyuncuların yer aldığı dizi ve filmlere ilgi göstermeye başlamıştır.

Dizinin konusu ise şu şekildedir: Dizinin ana karakteri Defne Topal, erkek kardeşinin borçlarını ödemeye çalışırken kendini bir aşk oyunu içinde bulur. Defne, büyükannesi, kız kardeşi ve erkek kardeşi ile birlikte yaşamaktadır ve ailesinin geçimi için çalışmak zorundadır. Bu süreçte genç iş adamı Ömer İplikçi ile tanışır. Ömer'in yengesi Neriman Defne'ye, Ömer ile evlenip altı ay sonra boşanması karşılığında büyük meblağda para teklif eder. Ama önce Defne'nin Ömer'i kendisine âşık etmesi gerekmektedir. İlk etapta Ömer'in yakınında olmak için Ömer'in şirketinde işe başlar. Bir yalan ile başlayan aşk zamanla gerçeğe dönüşür.

Dizi Afganistan, Arnavutluk, Yunanistan, Arap ülkeleri, Makedonya, Lübnan, Romanya, Sırbistan, Karadağ, İran, Bulgaristan, İspanya ve Litvanya'da yayınlandı. Daha önce belirtildiği üzere diziye Rusça seslendirme de yapılmış ancak Rus kanallarında yayınlanmamıştır.

Dizinin izleyiciler tarafından nasıl algılandığını daha ayrıntılı olarak incelemek için Kinopoisk portalında yer alan incelemelere bir göz atalım. Kinopoisk'te Kiralık Aşk, 6 bin puan almıştır. Dizinin puan ortalaması ise 10 üzerinden 8.6'dır ve dizi hakkında altı yorum yapılmıştır. İzleyiciler, dizinin modern Türkiye toplumunun hayatı hakkında bilgi edinmelerine izin verdiğini belirtmektedir. Şiddet dolu sahnelerin az olması, dizinin olumlu yönü olarak kabul edilmiştir. Dizi içerisinde çok sayıda hikâyeye yer verilmesi, seyircinin sıkılmasına izin vermemekte ve onlar tarafından beğeni ile karşılanmasını sağlamaktadır. Bu konuda yapılmış yorumlardan biri şu şekildedir: "*Kiralık Aşk dizisinde her duyguya yer var: Aşk, nefret ve arkadaşlık."* Dizi genel olarak heyecan uyandırıcı olarak değerlendirilmektedir: *" 'Romantik komedi' türünde iyi bir dizi ile karşılaşmak çok zor. Ama bu dizisiyi nadide kılan kiralanan sevgiydi. Diziye yönelik heyecanımı basit sözlerle ifade edemiyorum."*

Eleştirmenler, "Kiralık Aşk" dizisi karakterlerine sempati duymakta ve genel olarak onlar hakkında olumlu yorumlarda bulunmaktadırlar: "*Ebeveynler sırayla onları terk etti ve çocuklar neredeyse yalnız büyüdü, ancak bir aradalar ve hayatlarını ellerinden geldiğince döndürmeye çalışıyorlar."*

"Kiralık Aşk" dizisi karakterlerinin kostümleri eleştirmenlerin ve sıradan izleyicinin dikkatini çekmiştir. Bu konu hakkındaki yorumlardan biri şu şekildedir: *"Güzel doğa, güzel insanlar, son moda kıyafetler, iyi şakalar ve tutkulu bir aşk", "Dizinin en iyi artısı görüntü kalitesi ve şık kıyafetleri. "* Sosyal medya platformlarındaki tematik gruplarda da, Defne'nin renkli elbiselerinin resim koleksiyonlarını içeren albümler görmek mümkündür.

Dizinin oyuncuları da hem eleştirmenler hem de izleyicilerin çokça dikkatini çekmiştir. Mesela bir Rus dergisi olan Cosmopolitan'da, dizi oyuncuları hakkında şu değerlendirmede bulunulmuştur: "Her ikisi de güzel ve karizmatik. O kadar gerçekçi, tatlı ve tutkuyla oynuyorlar ki, muhtemelen izleyicilerin çoğu, oyuncuların birbirlerine karşı gerçek duygulara sahip olduğunu zannediyordur." Bu yoruma ek olarak söz konusu dergi diziyi önerilenler listesine eklemiştir. Kinopoisk'te de oyunculuklar övülmüştür. Başlıca yorumlar şu şekildedir: *"Defne'nin gözleri çok güzel. Bir sürü farklı duyguyu aynı anda yansıtıyor."*

İzleyicilerin en büyük şikayeti ise, diğerlerinde de olduğu üzere dizinin süresidir. Bununla birlikte dizinin kompozisyon yapısı da eleştirilmektedir. Bunu şu yorumlar görmek

mümkündür: "*Kahramanların yaşadığı olaylar 2,5 saatte işlenebilecekken 20 bölüme kadar uzatılabiliyor."*

Dizi hakkında da yapılan incelemeler bazı çelişkiler içermektedir. Bu incelemeler şu şekildedir: "*Hikaye basit, karmaşık değil. Ama olaylar çok öngörülemeyen bir şekilde gelişiyor",*

"Dizi ilk etapta canlı ve doğal bir hikaye olarak görülebilir ama hikaye kesinlikle banal. Zengin bir prens ve mutsuz fakir bir Külkedisi... Ama bu klişe fikir dizinin kendisinde öyle bir şekilleniyor ve kahramanlar rollerini o kadar iyi canlandırıyorlar ki, aslında çok da çekici olmayan bu hikayeden gözlerinizi çeviresiniz gelmiyor. Ruhunuz serinliyor."

Türkiye'de oyuncuları bir dizi ödül kazanan Kiralık Aşk oyuncuları çok övgü almıştır. Buna yönelik yorumlar şe şekildedir: *"Çiftler birlikte sevgi ve tutku ile parlıyorlar!",*

"Başka hiçbir dizide böyle analoglar görmedim",

"Dizi kahramanlarının gerçekten aşk yaşadığına inanıyordum... Onların hikayesini onlarla birlikte yaşadım"

2.12.2. Erkenci Kuş

Yayınlandığı dönemde oyuncularıyla ve renkliliğiyle çokça dikkat çeken Erkenci Kuş dizisi, 26 Haziran 2018 ile 6 Ağustos 2019 tarihleri arasında Star TV'de yayınlanmıştır. Dizi, her sabah erken kalkan ve hasta babasının dükkânını açan genç hayalperest Sanem Aydın'ın hikayesini konu edinmektedir. Bu yüzden dizinin adı Erkenci Kuş'tur. Sanem bir gün ablasının çalıştığı kadın dergisinde eleman ihtiyacı olduğunu öğrenerek iş başvurusunda bulunur. Bu şirkette çalışmaya başlar ancak birdenbire şirketin sahibi olan iki kardeş arasında yolunda gitmeyen şeylerin içinde kendini bulur. Daha sonra bu kardeşlerden, doğayı ve sporu seven Can Yaman ile aralarında yakınlaşma başlar.

Dizinin hem Rusça dublajı hem de altyazısı bulunmaktadır. Kinopoisk'te dizi 5.000 puan almıştır ve ortalama derecelendirmesi 10 üzerinden 7.8 puandır. IMDB'de ise dizinin derecesi 7304'tür. Dizinin türü drama, komedi ve melodramdır. Eleştirmenler, dizinin çok ilginç olduğuna inanmaktadır. Buna yönelik yorumlardan biri şu şekildedir: "Dizi, ikram

edilse reddedemeyeceğiniz bir kilo sütlü çikolata gibi. Ne kadar yediğim önemli değil, daha fazlasını istiyorum."[82]

Dizinin yapısı genel olarak olumlu bir şekilde değerlendirilmektedir. Bazı örnekler şöyledir: "Dizi hep en ilginç ve merak uyandırıcı yerde bittiği için artık izlemeyi kesme şansınız kalmıyor. Bu şekilde dizi saat 3'te bile olsa kesinlikle izlemeniz gerekir. Gün bitmiş olsa, acil işiniz olsa bile..."[83] "Hikaye basit ve saf görünüyor. Ama işlenen duygular çok güçlü; dostluk, ihanet, nefret gibi..."

Dizinin zayıf noktaları da vardır. İzleyici ve eleştirmen yorumlarına göre dizinin zayıf yönlerinden biri, gereksiz yere uzatılmış olmasıdır. Bir değerlendirmeye göre dizinin 38-39. bölümde bitirilmesi yerinde olurdu. Bununla birlikte her ne kadar oyuncular renkli ve esprili olsa da, bazı oyunculukların mükemmel seviyede olmadığı yorumları bulunmaktadır. Birtakım eleştirmen notlarında, dizideki kötü karakterlerin kurgusunun yeterli olmadığı çıkarımında bulunmuşlardır. Zira bu karakterler yazarlar tarafından abartılı bir şekilde itici hale getirilmiş ve gerçekçilik sınırları aşılmıştır. Bunun haricinde dizinin başrol oyuncularının oyunculuklarında herhangi bir sorun görülmemektedir. Sanem'in giyim tarzı modaya uygun ve oldukça şıktır (skinny jeans ve tozluk, mini etek, açık üst ve şort). Sanem'in kıyafetleri, Rus sosyal medya ağlarında hayranları tarafından değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Dizideki aşkın canlandırılışı genel olarak beğeni ile karşılanmıştır. Bu konudaki yorumlardan biri şöyledir: "Dizinin en büyük başarısı, çiftin ekranda büyülü bir aşka, kimyaya ve çekiciliğe sahip olmasıdır. Bunu sağlamak her zaman mümkün değil. Duyguları gerçekten hissettiğimiz çok sayıda sahne var."[84]

Kiralık Aşk ile beraber bu dizide de kadın başrol oyuncusu, canlandırdığı duyguyu izleyiciye geçirebilen yetenekli bir aktristtir. Dizinin başarısının sırlarından biri de budur. Ancak bazı eleştirilere göre her iki dizi de banal ve benzer grafikleri kullanarak birbirlerini tekrar ediyor. Zengin, havalı, yakışıklı bir erkek patron ve sempatik, güzel, çekici, sakar ve fakir genç kız hikâyesi artık klişe haline gelmiştir. İzleyiciyi diziye çeken hikâyeden ziyade

[82] Yeni dizi Erkenci Kuş yakında başlıyor! İşte Erkenci Kuş'un konusu ve oyuncuları… // URL: sozcu.com.tr/hayatim/magazin-haberleri/yeni-dizi-erkenci-kus-yakinda-basliyor-iste-erkenci-kusun-konusu-ve-oyunculari/ (erısım tarıhı: 18.03.2020).

[83] Ранняя пташка (сериал 2018 – 2019) // Кинопоиск [Электронный ресурс]. URL https://www.kinopoisk.ru/user/48170/comment/2821192 (erısım tarıhı 18.03.2020).

[84] https://www.kinopoisk.ru/user/48170/comment/2821192 (erısım tarıhı 18.03.2020).

yüksek oyunculuk seviyesi, renkli ve canlı görüntüler ve hikâyenin işleyişidir. Bu yönleri ile her iki dizi de yurtdışında büyük ilgi görmüştür. Özellikle Rusya'da en çok izlenen diziler arasında yer almaktadırlar.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK DİZİLERİNİN RUSYA'DAKİ ETKİSİ İLE İLGİLİ UZMAN GÖRÜŞLER

Bu bölümde, tez konumuz ile ilgili; gazeteci, yönetmen, yapımcı, besteci, medya içeriği üretici ve dağıtıcıları gibi, çeşitli uzmanlık alanlarından profesyonel kişiler ile yaptığımız röportajları aktaracağız. Röportajlar yapılırken yarı standartlaştırılmış görüşme yöntemi kullanılmış, katılımcılara Türk sinema ve dizi sektörü,ve dizi sektörünün turizmdeki ve Türk kültüründeki rolüne dair sorular yöneltilmiştir. Yukarıda da belirtildiği gibi TV dizileri turizm, dil öğrenme gibi alanlarda da rolü olduğu için sadece gazeteci ve yönetmen değil, turizm uzmanı, senarist gibi farklı alanlardaki uzmanlarla da görüştürk. Röportajlar sonrasında uzman görüşlerini çeşitli başlıklar altında toplayarak bütünleştirmeye çalıştık.

3.1. Türk dizilerinin izlenme gerekçeleri

Türk dizileri Rusya'da beğeniyle izlenmektedir. Bunun birçok nedeni olabilir, bu konuda yaptığımız röportajlarda uzmanlar farklı izlenme nedenlerin olduğunu söylemektedir. İzlenme gerekçeleliyle ilgili Reklam Yönetimi Uzmanı Arina Stavtsevanın düşüncelerine göre, içinde bulunduğumuz küreselleşme çağında dizilerin yabancı kitlelere ulaşması artık daha kolay. İyi bir sinematografi, olay örgüsü ve oyunculuk, yabancı izleyiciler tarafından sosyal ağlar aracılığıyla görülebilir. Diziler bu şekilde Rusya'da da popülerlik kazanıyor. Türkiye uzun yıllardır kaliteli ürünler üretiyor. İzleyici bir diziyi izledikten sonra diğerlerine de güveniyor ve buna bağlı olarak bir sonraki ürünü de izliyor. Araştırmalara göre bir izleyici herhangi bir oyuncuya sempati beslediyse, o oyuncuyu merak etmeye ve onun yer aldığı projeleri takip etmeye başlıyor.

Bu konuyla ilgili Zvezda Kanalının gazetecisi Victoria Govorkova ise izlenme gerekçesi olarak oryantalizm gösteriyor. Oryantalizm, Rus izleyicileri kendine çektiğini, Doğu'ya ait bir peri masalı, gelenek, muazzam bir dans müziği, yakışıklı oyuncu, bir kadına karşı oryantal ama saygılı aşk ilişkileri Rus izlecenilerin tarafından ilgi gördüğünü söylüyor. Bir diğer uzmanımız, Malika Nefidova (Euronews) izlenme gerekçelerinden biri olarak, Türk kültürünün zengin olması ve bu medenle izleyici Türk dizilerine aşina olduğunu belirtiyor. Özellikle Mühteşem Yüzyıl dizisinin Rus izleyici tarafından en çok sevildiğini de eklemektedir.

Senarist Alexandra Aksenova'nın yorumuna göre, Türk dizilerinin izlenme gerekçesi dizilerdeki atmosferin farklı olmasıdır. Türk dizilerinde atmosferi çok güzel yaratıyorlar, tüm Türk dizileri için en önemli ve olumlu faktörlerden biri de budur. Hemen hemen her dizide, ana tema aşk olmasa bile aşk alt metni hep vardır. İzledikten sonra birçok konuda ders çıkarmak mümkün.

3.2. Türk dizi senaryosundaki gelişim süreci

Türk dizi senaryosundaki gelişim süreçleri daha farklı formülle ilerlemektedir. Senarist Melih Özyılmaz Türk dizi senaryolarının gelişim sürecini yorumlarken Türk dramlarının son on-yirmi yıldaki yükselişinin temel sebebinin yurtdışına açılabilmesi olarak açıklamıştır. Çünkü yurtdışına açılabildiği zaman Türk dramaları, özellikle Türk dizileri birer arkası yarın formunda yazılmaktadırlar. Yani bu ne demek "bir sonraki bölümü izlemek için iple çek!" Eğer bir dizi epizodik değilse, her bölümde ayrı bir konuyu ele almıyorsa, genellikle bütüncül bir hikayesi vardır ve bunu bir sonraki bölümde izlemenizi sağlamak için senaristler her daim klifhanger denilen bir çengelle bitirmeye çalışırlar. Yani arkası yarında neler olacak merakıyla bitirmeye çalışırlar. Bunun özel bir adı olmamakla birlikle bu tip finallere kliphanger, çengelli final, devamlılıklı final deniyor. Bunu genellikle Türk dizilerinde görmek mümkündür.

Bu konuyla ilgili diğer uzmanımız, Kadıköy Halk Eğitim Merkezi Eğitmeni ve Yönetmen Kameraman, Engin Orsel senaryoda merk unsurun ele alıyor ve önemlerini anlatmaktadır. Çünkü, senaryoda merak unsuru çok önemlidir. Hikayenizin seyirci tarafından kabul görmesi ve daha sonra ne olacağının merak edilmesi bir senarist için çok önemlidir. Senaryo yazımı ve tekniğinin gelişmesi, çok okuma ve yapılan pratiklerle geliştirilebilir bir süreçtir. Mesleğin ilk yıllarından itibaren tecrübeli senaristlerle çalışan yeni arkadaşlar onlardan hem yazımı hem de tekniği rahatlıkla öğrenebilmektedirler. Bu tecrübeli senaristler seyircinin ne istediğini bildikleri için heyecanı doruk noktasına çıkarıp bir sonraki bölüme seyirciyi hazırlamaktadırlar. Bu, dizi için önemli bir tekniktir. Yeni senarist olacak kişiler de bu ilerlemenin nasılsa alınacağını ve bir sonraki diziye seyirci hazırlamanın nasıl olabileceğini öğrenerek bu tekniği uygulamaktadır.

Onun dışında, iyi bir senaryo varsa hikaye en iyi şekilde seyirciye aktarılabilir. Fakat iyi bir senaryoyu çok kötü işleyip, çekip sunarsanız bu başarınızı engelleyebilir. Yani iyi bir senaryo direkt olarak başarı anlamına gelmeyebileceğini de belirtmiştir.

3.3. Türk dizilerinin Rusya'da popularitesinin nedeni

Türk dizileri dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi Rusya'da da popularitesi olan bir alandır. Türk dizilerinin Rusya'daki popularitesinin nedenleriyle ilgili uzman görüşlerini aldık. Turizm uzmanı Bahar Can Türk dizilerinin Rusya'daki başarısını ortak hikayelerin anlatılması ve benzer kültürlerin buluşmasına yorumlamaktadır. «Her toplumda belli başlı stereotip bulunmaktadır ve bu tipler kabul görmektedir. Bu da bir toplumda yaşayan insanların, farklı insanlar üzerindeki merakını artırabilir. O yabancı kişilerin başka toplumlarda daha ünlü olmasının sebebi, toplumların kendi aralarında yaşayan insanlardan onları daha farklı görmeleri olabilir. Aynı coğrafyada yaşayan insanlarız ve birçok noktada ortak paylaşımlarımız var. Dolayısıyla aynı duygulara hitap edecek hikayeler doğal olarak iki toplumu da etkileyebilmektedir. Rus ve Türk kültürü birbirinden çok farklı olsa da ortak özellikler barındırmıyor değiller. İki ülke de Doğu ve Batı kültürünün kavşak noktasında yer alıyor».

Bir başka uzmanımız, senarist Alexsandra Aksenovanın yorumuna göre Rusya'da popüler olan Türk dizilerinin çoğu aşk dizileri ya da aşk çizgisi baskın olan dizilerdir. Bu da nedenlerden biri olabilir. İnsanlar sıcak mizaçlı, güzel ve farklı gelenekleriyle, tamamen farklı bir inanç ve tarihe sahiptir. Farklı bir atmosfer vardır. Tabi ki bu izleyiciyi merak ettiriyor. Ayrıca Rusyalı izleyeciler için Türkiye tanıdık geliyor. Merak ettiginiz ve hakkında az çok bilgi sahibi olduğunuz bir ülkeyi ekranlarda görmek ilgi çekici olabilir.

Gazeteci Avrora Yarovikova Türk TV dizilerinin popülaritesi egzotizmi (alışılmadık olması) ile ilgili olduğunu söylemektedir. Türk dizileri artık Brezilya dizilerinin yerini aldığını düşünüyor ve dizi popülaritesini etkileyen diğer unsurun muzik olduğunu söylüyor. Tabi, Türk dizileri için film müziği oluşturan bestecilerin kaliteli çalışmalarına özellikle dikkat çekmek gerekir. Bu müziklerdeki etnik motifler insanları Türk müziği hakkında daha fazla bilgi edinmeye ve geleneksel Türk müziği dinlemeye teşvik ediyor. İyi bir hikayeye profesyonel bestecilerin hazırladığı müziklerin eşlik etmesi, diziye çok para ve emek harcandığının bir göstergesidir.

Bir başka uzmanımız, gazeteci Nushaba Kerimli Türk dizilerinin Rusya'daki popülaritesini Rus topraklaında yaşayan Kafkas ve Trans-Kazak halkları (Transcaucasia) halkları tarafından izlendiğini ve bu halkların arasında etkili olduğunu söylemektedir. Reklam Yönetimi Uzmanı Arina Stavtseva ise Türk dizilerinin Rusya'daki popülaritesi, bu

dizilerin halkla ilişkiler ekiplerinin uygulamaları ile açıklanabileceğini öne sürüyor. Çünkü, bu ekipler projelerini forumlarda, sosyal medya ağlarında ve çeşitli etkinliklerde tanıtırlar ve video klip ve posterlerle tanıtıcı içerikler oluştururlar. Oyuncular hakkında basında yayınlar düzenlenir, tematik testler yapılır. Türkiye'de buna dikkat ediliyor. İzledikten sonra kişiler diziyi beğenirlerse, dizinin sadık birer takipçisi haline gelirler ve dizi ile alakalı içeriklerin tüketicisi haline gelirler. Yani dizi içinde yer alan reklamları ve mesajları alacaklar. Günümüzde tarihi, güzel ve dokunaklı aşk filmlerinin tedarikçisi Türkiye olmuştur. Genel olarak Türk dizileri izleyiciyi yakalamak için her şeye sahiptir. Baska bir nedeni ise oyunculukların başarısıdır. Hikaye ne kadar güzel olursa olsun, iyi bir oyunculukla hikayenin aktarılması da çok önemlidir. Türk dizilerinde karakterler çok çekici. Hem erkek hem kadın karakterler çoğu zaman güzel bir fiziki görünüme sahiptir.

Bu konuyla ilgili Moda tasarımcısı Ayça Melis kendi alanına göre bir yorum katmıştır. Türk diilerin Rusya'daki popülaritesini arttıran diğer unsur, giyim unsuru ve tarz. Başarılı olmak isteyen her proje için önemlidir. Dizilerde kullanılan kıyafetlerin, izleyicilerin kıyafet tercihlerini şekillendirdiği görülüyor. Dizi çekimlerinde oyuncular ve dizinin konusu haricinde en önemli unsur çekime hayat veren oyuncuların giyim şeklidir. Öyle ki oyuncular giyim şekilleriyle dizinin tarzını, dizinin hangi döneme ait olduğunu ve hatta üstlendikleri rollerin karakter yapısını bize göstermiş olurlar. Örneğin Aşk-ı Memnu dizisi, senesinin ötesinde tasarımları ve giyim tarzı ile çekilmiş olduğundan günümüz modasına uygunluğunu koruyor. Türkiye'de ve yurt dışında izleniyor olmasının en büyük nedenlerinden biri görsel olarak insanlara günümüzde de hitap ediyor oluşu.

3.4. Sık tercih edilen Türk dizi içerikleri

Rus izleyicilerin Türk dizileri tercih ederken hangi içerikleri daha çok tercih ettiklerini öğrenmek için uzman görüşleri analiz ettik. Turizm Uzmanı Bahar Can dizi tercihlerinin bölgesel olarak yorumlamıştır. Çünkü, dizi tercihleri bölgelere göre değişiyor ama tarihi dizileri çok tercih edilmektedir. Uzmanımızın araştırmasına göre, Kafkaslar'da da Osmanlı dizileri - genellikle de erkekler tarafından- çok sevilmektedir. Diriliş Ertuğrul, Payitaht Abdülhamid, Kuruluş Osman... Bu tarihi şahsiyetlerin türbelerini çok merak edilmektedir. Bunun dışında reytingleri yüksek yahut sevdikleri oyuncuların rol aldığı dizileri izlemektedirler. Örnek olarak Kara Sevda dizisinin oyuncularını çok sevmeleri gösterilebilir.

Uzman Engin Orsel'in (Kadıköy Halk Eğitim Merkezi Eğitmeni ve Yönetmen Kameraman) dediğine göre, her toplumda belli başlı stereotip bulunmaktadır ve bu tipler kabul görmektedir. Bu da bir toplumda yaşayan insanların, farklı insanlar üzerindeki merakını artırabilmektedir. Bence o yabancı kişilerin başka toplumlarda daha ünlü olmasının sebebi, toplumların kendi aralarında yaşayan insanlardan onları daha farklı görmeleri olabilir. Aynı coğrafyada yaşayan insanlarız ve birçok noktada ortak paylaşımlarımız söz konusudur. Dolayısıyla aynı duygulara hitap edecek hikayeler doğal olarak iki toplumu da etkileyebilmektedir.

Senarist uzmanımız Melih Özyılmaz sık tercih edilen dizi içeriklerinin daha çok tarihi temalı projeler olduğunu söylemektedir. Hem Rusya'nın hem Türkiye'nin ortak, çok eskiye dayanan bir geçmişi, bu geçmişin de yer yer savaşların çok önemli yer tutması ve iki milletin de tarih bilincinin, tarihe ilgisinin yüksekliği asıl belirleyici etken olduğunu belirtiyor. Günün sonunda baktığımızda Kurt Seyit ve Şura bir sınıf ve bir aşk hikayesi, farklılıklar hikayesi. Muhteşem Yüzyıl bir yalnız adam başarı hikayesi. Vatanım Sensin bir aile draması. Bir Rus da bir Çinli de bu konulara çok kolay angaje olabiliyor, kendinden bir şeyler bulabiliyor. Otuz yaş üstü çalışan kadınların yakışıklı ve güçlü erkek figürlerinin, Türkiye ve Rusya gibi ülkelerde ve Balkanlar'da daha çok tuttuğu da bilinmektedir.

Bu konuyla ilgili Victoria Govorkova'nın (Zvezda Kanalında Gazeteci) görüşü Ruslar, Türkiye'deki gelenekler, kültür ve yaşamına çok ilgili oldukları için tercihleri de o yönde olduğunu belirtiyor. Türk TV şovları, BDT ülkelerinde çok izleniyor. Türk dizileri genel olarak güzel bir şekilde çekiliyor. İlginç ve karmaşık olmayan hikayelere sahipler ve bu da izleyiciyi çekiyor.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4.1. Bulgular

4.1.1. Katılımcıların Demografik Verileri

Araştırma kapsamında hazırlanan 116 adet anket web tabanlı bir ara yüz ile katılımcılara uygulanmıştır. Katılımcılardan elde edilen anket veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) istatistik analiz programına girilmiş ve istatistiksel analizler yapılmıştır. Katılımcıların demografik bilgilerinin frekansanalizi sonuçları aşağıdaki Tablolar'da verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcıların Cinsiyetlerini Gösteren Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
Erkek	12	10,3 %
Kadın	104	89,7 %
Toplam	116	100,0

Tablo 1'de görüldüğü üzere katılımcıların % 10,3'ü (12) erkek, %89,7'si (104) ise kadındır.

Tablo 2: Katılımcıların Yaşlarını Gösteren Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
14-18	13	15,08 %
18-25	58	67,2%
26-35	36	41,7 %
36 üstü	9	10,1 %
Toplam	116	100,0

Tablo 2'de görüldüğü üzere katılımcıların % 15,08'i (13) 14-18, % 67,2'si (58) 18-25 yaşları arasındadır. Bu da katılımcıların çoğunluğunun 25 yaş ve altında olduğunu

göstermektedir. Ayrıca katılımcıların % 41,7'si (36) 26-35, % 10,1'i (9) 36 üstü yaşlarındadır.

Katılımcılara Türk Dizilerinin Neden Rusya'da Popüler Olduğunu sormuştuk aşağıdaki bulguları elde ettik:

Tablo 3. Türk Dizilerinin Neden Rusya'da Popüler Olduğunu Gösteren Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
İzleyiciler kendilerini Türkiye'nin kültürüne sokabilirler.	71	62,3 %
Senaryo ve hikayeler orjinal ve heyecan verici.	54	47,4 %
Türkiye ve Rusya'nın ortak kültürel, tarihi özelliklerini buluyorum.	11	9,6 %
Bu diziler bana gerçekçi görünüyor.	13	11,4 %
Güzel manzara ve yerleri görebiliyorum.	55	48,2 %
Güzel oyuncular ve müzikler	2	1,8%
Diğeri	1	0,9%
Toplam	114	

Tablo 3'de görüldüğü zere bu soruya 114 kişi tarafından yanıtlanmıştır. Katılımcıların %62,3'ü (71) Kendilerini Türk kültürüne sokabildiğini, %47,4'ü (54) Senaryo ve hikayeler orjinal ve heyecan verici bulduğunu, %9,6'sı (11) Türkiye ve Rusya'nın ortak kültürel, tarihi özelliklerini bulduğunu, %11,4'ü (13) Dizilei gerçekçi bulduğunu, %48,2'si (55) Güzel manzara ve yerleri görebildiğini, %1,8'i (2) Güzel oyuncular ve müzikler olduğunu, %0,9'u (1) Diğer şıkları belirtmiştir.

Katılımcılara yöneltilen ‘Diziyi izledikten sonra Türkçe öğrenme isteğiniz oldu mu?’ sorusuna alınan bulgular aşağıdaki gibidir:

Tablo 4. Türkçe Öğrenme İsteklerini Gösteren Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
Evet	67	58,3%
Hayır	7	6,1%
Evet, şuanda öğreniyorum.	35	30,1%
Diziyi sevmiyorum ama dili öğreniyorum	1	0,9%
Ana dilim	1	0,9%
Dizi izlemeden de biliyordum	1	0,9%
Zaten biliyorum	1	0,9%
Dizilerden dolayı Türkçe öğrendim	1	0,9%
Ben bir Tatarım ve dilimizde birçok özdeş kelime var, şimdi" İstanbul'un İki Yüzü " dizisini izliyorum, altyazıları var ve izlediğimde Türkçe bir konuşma duyuyorum ve benim için çok şeyin anlaşılabilir olduğunu anladım	1	0,9%

Tablo 4’de görüldüü üzere ‘Diziyi izledikten sonra Türkçe öğrenme isteğiniz oldu mu?’ sorusunan %58,3’ü (67) evet, %6,1’i (7) hayır, %30,4’ü (35) Evet, şuanda öğreniyorum, %0,9’u (1) Diziyi sevmiyorum ama dili öğreniyorum, Ana dilim, Dizi izlemeden de biliyordum, Zaten biliyorum, Dizilerden dolayı Türkçe öğrendim şeklinde cevap vermişlerdir. Onun dışında ek olarak bir Tatar kızı şöyle yanıtlamıştır: Ben bir Tatarım ve dilimizde birçok özdeş kelime var, şimdi" İstanbul'un İki Yüzü " dizisini izliyorum, altyazıları var ve izlediğimde Türkçe bir konuşma duyuyorum ve benim için çok şeyin anlaşılabilir olduğunu anladım.

Katılımcılara "Diziyi izledikten sonra Türkiye'nin dilini, kültürünü, tarihini öğrenmeye başladın mı?" Sorusunu yöneltildi. Elde edilen bulgular aşağıdaki gibidir:

Tablo 5. Katılımcıların Diziyi İzledikten Sonra Türkiye'nin Dilini, Kültürünü, Tarihini Öğrenmeye başladığını Gösteren Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
Evet	83	72,2 %
Hayır	32	27,8 %
Toplam	115	

Tablo 5'de görüldüğü gibi bu soruya 115 kişi katılım sağlamıştır. %72,2'si (83) evet, %27,8'i (32) hayır olarak belirmiştir.

Katılımcılara "Hangi tür dizileri daha çok seviyorsunuz?" sorusu yöneltilmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 6. Katılımcıların Hangi Tür Dizileri Sevdiğini Gösteren Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
Dram	82	71,3 %
Komedi	51	44,3 %
Detektif	22	19,1 %
Tarihi film	46	40 %
Fantastik	8	7 %
Trajedi	9	7,8 %

Tablo 6'da görüldüğü üzere "Hangi tür dizileri daha çok seviyorsunuz?" sorusuna % 71,3'ü (82) dram, %44,3'ü (51) komedi, %19,1'i (22) detektif, % 40'ı (46) tarihi film, %7'i (8) fantastik, %7,8'i (9) trajdi olarak belirtmiştir.

Katılımcılara "En sevdiğiniz Türk Dizisini belirtiniz" sorusu yöneltilmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 7. Katılımcıların Tercih Ettiği Türk Dizilerini Gösteren Frekans Tablosu

Dizi Adları	**Frekans**	**Yüzde**
Kara Sevda	20	17,2%
Muhteşem yüzyıl	11	9,5%
Çalıkuşu (2013)	11	9,5%
Çilek Kokusu	8	6,9%
Çukur	7	6%
Yasak aşk	6	5,2%
Çalıkuşu (1986)	6	5,2%
Erkenci kuş	4	3,4%
Kurt Syit ve Şura	2	1,8%
İstanbullu gelin	2	1,8%
Ertuğrul	2	1,8%
Söz, Fi Çi Pi, İçerde, Fazilet Hanım ve Kızları, Vatanım, Sensin., Atiye, Zalim İstanbul, Bin Bir Gece, Hercai, Afilli Aşk, Kara Para Aşk, Yasak Elma, Siyah İnci,Kiraz Mevsimi, Kiralı Aşk, Kırgın Çiçekler, Fatmagül'ün Suçu Ne?	1	0,9%

Tablo 7'de görüldüğü üzere katılımcıların %17,2'si (20) Kara Sevda, %9,5'i (11) Muhteşem yüzyıl, %9,5'i (11) Çalıkuşu (2013) %6,9'u (89) Çilek Kokusu, %6'sı (7) Çukur, %5,2'si (6) Yasak Aşk, %5,2'si (6) Çalıkuşu (1986), %3,4'ü (4) Erkenci kuş, Kurt Syit ve Şura, %1,8'si (2) İstanbullu gelin, %1,8'si (2) Ertuğrul ve geri kalan %0,9'u (1) Söz, Fi Çi Pi, İçerde, Fazilet Hanım ve Kızları, Vatanım, Sensin., Atiye, Zalim İstanbul, Bin Bir Gece, Hercai, Afilli Aşk, Kara Para Aşk, Yasak Elma, Siyah İnci,Kiraz Mevsimi, Kiralı Aşk, Kırgın Çiçekler, Fatmagül'ün Suçu Ne? Dizilerini belirtmişlerdir.

Katılımcılara " Diziyi izledikten sonra Türkiye'nin kültürüyle ilgileniyor musunuz? " sorusu yöneltilmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların Diziyi İzledikten Sonra Türkiye'nin Kültürüne Olan İlgisini Gösteren Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
Evet	65	56,5 %
Hayır	7	6,1%
Her zaman Türk kültürüne ilgim vardı	49	42,6%
Toplam	115	

Tablo 8'de görüldüğü gibi bu soruya 115 katılımcının %56,5'i (65) evet, %6,1'i (7) hayır, %42,6'sı (49) her zaman Türk kültürüne ilgim vardı olarak cevaplamıştır.

Katılımcılara " Hangi Konular sizin için daha ilginç?" sorusu yöneltilmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 9. Hangi motifler sizin için en ilginç?

	Frekans	Yüzde
Aşk	96	83,5 %
Tarih	46	40 %
İntikam	24	20,9 %

Savaş	19	16,5 %
Dostluk	1	0,9 %
Aile	1	0,9 %
Aile entrikası	1	0,9 %
Toplam	115	

Tablo 9'da görüldüğü üzere bu soruya 115 kişi katılmıştır. Katılımcıların %83,5'i (96) aşk, %40'ı (46) tarih, %20,0'u (24) intikam, %16,5'i (19) savaş, %0,9 (1) dostluk, aile, aile entrikası olarak belirtmiştir.

Katılımcılara " Hangi dizileri izlemeyi tercih edersiniz?" sorusu yöneltilmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 10. Hangi dizileri izlemeyi tercih edersiniz?

	Frekans	Yüzde
Tek sezonlu	60	52,6%
Çok sezonlu	54	47,4%
Toplam	114	

Tablo 10'da görüldüğü üzere katılımcıların %52,6'sı (60) tek sezonlu ve %47,4'ü (54) çok sezonlu dizileri tercih ettiklerini belirtmiştir. Bu sonuç ikisinin arasında çok fark olmadığını göstermektedir. Katılımcıların çoğu iki şıkı da seçmişlerdir.

Katılımcılara " Türk dizilerini nerede izliyorsunuz?" sorusu yöneltilmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 11. Katılımcıların Türk Dizilerini Nereden İzlediğini Gösteren Frekan Tablosu

	Frekans	Yüzde
İnternetten	104	90,4 %

TV eğer yayınlanıyorsa	18	15,7%
Sosyal medyadan 'V Kantakte'	18	15,7%
Sosyal medyadan 'İnstagram'	1	0,9%
Toplam	115	

Tablo 11'de görüldüğü üzere katılımcıların %90,4'ü (104) internetten, %15,7'si (18) V Kantakte adındaki sosyal medyadan, %15,7'si (18) Televizyondan (eğer yayınlanıtorsa), %0,9'u (1) instaramdan izlediğini belirtmiştir. Burada internetin daha önde olduğunu görebiliyoruz. V Kantakte ve TV yayınları aynı oranda yarışıyor.

Katılımcılara "Dizileri nasıl izliyorsunuz" sorusu yöneltilmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 12. Katılımcıların Dizileri Nasıl İzlediklerini Gösteren Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
Altyazılı	47	40,09%
Dublaj	46	40%
Orjinal	22	19,1%
Toplam	115	

Tablo 12'de görüldüğü gibi katılımcıların %40,09'u (47) altyazılı, %40'ı (46) dublaj, %19,1'i (22) orjinal olark izlediğini belirtmiştir. Burada altyazılı ve dublaj yakın sıradadır. En az kısmı da orjinali izleyenlerdir.

Katılımcılara " Diziyi izlerken ses kalitesi önemli mi?" sorusu yöneltilmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 13. Katılımcılar İçin Ses Kalitesinin Önemini Gösteren Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
Evet	101	89,4%

Hayır	12	10,6%
Toplam	113	

Tablo 13’de görüldüğü üzere katılımcıların %84,4’ü (101) evet, %10,6’sı (12) hayır cevabını vermiştir. Toplam 113 katılımcının çoğu evet olarak cevaplamıştır. Bu da ses kaydının seyirci için ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Katılımcılara bir istek cümlesi yazdık, " Dizilerin TV'de yayınlanmasını istiyorum ". bulgular aşağıdaki gibidir:

Talo 14. Katılımcıların Dizilerin TV’de Yayınlanma Konusuna Verilen Cevplarının Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
Evet	56	48,7%
Farketmez	52	45,2%
Hayır	6	5,2%
Zaten yayınlanıyor	1	0,9%

Tablo 14’te verildiği gibi konuyla ilgili katılımcıların % 48,7’si (56) evet, % 45,2’si (52) farketmez, %5,2’si (6) hayır ve %0,9’u (1) zaten yayınlanıyor olarak belirtmiştir. Burada evet ve farketmez olarak cevaplayanlar daha çok. Daha önceki tblolrda görüldüğü gibi izleyicilerin çoğu internet üzerinden izleyebildikleri için farketmez olarak belirtmeleri normaldir.

Katılımcılara " Karakterlerin özellikleri, stili düşüncelerinizi etkiliyor mu? " sorusu yöneltilmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 15. Katılımcıların Dizi Karakterlerinden Etkilendiklerini Gösteren Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
Evet	38	33%

Hayır	23	20%
Bazen	54	47%
Toplam	115	

Tablo 15’de görüldüğü gibi 115 katılımcı soruyu yanıtlamıştır. Katılımcıların %33’ü (38) evet, %20’si (23) hayır, %47’si (54) bazen olarak cevaplamıştır. Burada şıkların üçüde birbirine yakın, yani seyircilerin çoğu bazen etkileniyor, çok azı da etkilenmiyor olduğunu görebiliriz.

Katılımcılara " Dizileri profesyonel bir bakış açısından değerlendiriyor musunuz?" sorusu yöneltilmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 16. Katılımcıların Dizilerdeki Profesyonel Bakışı Değerlendirdiklerini Gösteren Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
Evet	43	37,4%
Hayır	23	20%
Bazen	49	42,6%
Toplam	115	

Tablo 16’da gösterildiği gibi 115 katılımcının %37,4’ü (43) evet, %20’si (23) hayır, %42,6’sı (49) bazen olarak cevaplamıştır. Burada bazen olarak cevaplayanlar daha çoktur. Evet olarak cevaplayanlar sayısı da çoktur. Demek ki profesyonellik bakış her yerde önem taşımaktadır.

Katılımcılara "Dizi izlemek bir alışkanlık yaratıroe mu? Mesela ‘çekirdek çitleme’ tabiri gibi bir kere başladın mı durduramıyorsun?" sorusu yöneltilmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 17. Katılımcıların Dizilere Olan Alışkanlıklaını Gösteren Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
Evet	101	87,8%
Hayır	11	9,6%
Bazen	1	0,9%
Sadece ilk başlarda	1	0,9%
Eğer dizi sıkıcı değilse	1	0,9%
Toplam	115	

Tablo 17' de ilginç soruyla karşılaşan katılımcıların %87,8'i (101) evet, %9,6sı (11) hayır, %0,9'u (1) sadece ilk başlarda, eğer dizi sıkıcı değilse evet ve bazen olrk cevaplamıştır. Burada toplam 115 katılımcının neredeyse %88'i evet olarak cevapladığını görebiiyoruz. Demek ki alışkanlık dizi konusunda çoğu kişileri etkiliyor.

Katılımcılara "Türk dizilerini tekrar izliyor musunuz?" sorusu yöneltilmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 18. Katılımcıların Dizileri Tekrar İzlemesiyle İlgili Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
Evet	47	54,05 %
Hayır	38	35,5%
Bazen	25	28,75%

Tablo 18'de görüldüğü gibi katılımcıların %54,05'i (47) evet, %35,5'i (38) hayır, %28,75'i (25) bazen olarak belirtmiştir.

Katılımcılara " Ana karakterlerin görüntüsü (giyim tarzı, vb.) size ilham veriyor mu?" sorusu yöneltilmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 19. Ana Karakterlerin Katılımcılara Olan Etkisini Göstren Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
Evet,İnternetten hemen arıyorum	39	34,2%
Hayır, hiç etkisi olmadı	25	21,9%
Bazen	50	43,9%
Toplam	114	

Tablo 19'da görüldüğü gibi ana karakterlerin izleyicilere olan etkisi vardır. Katılımcıların %34,2'si (39) evet, internette hemen aradığını, %21,9'u (25) etkilenmediğini, %43'u (50) bazen etkilendiğini belirtmiştir. Burada bazen etkilenen kısım öbürlerinden daha çok.

Katılımcılara "Sizce, kitapların hikayelerine dayanarak çekilen diziler bu kitaplardan daha mı başarılı?" sorusu yöneltilmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 20. Katılımcıların Kitaptaki Hikayelere Dayanarak Çekilmiş Dizileri Değerlendirdiğini Gösteren Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
Evet	34	29,8%
Hayır	3	2,6%
Her zaman değil	72	63,2%
Bilmiyorum	2	1,8%
Karşılaştırılamaz	1	0,9%
Bazı dizilerin kitaplara göre çekildiğini bilmiyordum	1	0,9%
Hiç okumadım	1	0,9%
Toplam	114	

Tablo 20’de görüldüğü gibi bu soruya katılımcıların %29,8’i (34) evet, %2,6’sı (3) hayır, %63,2’si her zaman değil, %1,8’i (2) bilmiyorum, 0,9’u (1) bazı diziler hangi kataba göre çekildiğini bilmediklerini bazıları da karşılaştırılmaması gerektiğini belirtmişlerdir.

Katılımcılara " Karantina döneminde daha fazla dizi (Türkçe dahil) izlediniz mi?" sorusu yöneltilmiş ve aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

Tablo 21. Katılımcıların Karantna Döneminde Dizi İzleme Oranını Gösteren Frekans Tablosu

	Frekans	Yüzde
Evet	66	57,9%
Hayır	48	42,1%
Toplam	114	

Tablo 21’de görüldüğü üzere 114 kişi katılım sağlamıştır. Katılımcıların %57,9’u (66) evet, %42,1’i (48) hayır olarak cevaplamışlardır. Burada gördüğümüz gibi katılımcılar arasında karantina döneminde dizi izleyenlerin sayısı daha çoktur.

Tablo 22. Katılımcıların Televizyonda izlemek İstedikleri Diziler

Katılımcılar bu kısımda kendi izkemek istedikleri dizileri tektek yazdılar. Bunlar :Çukur, Kiralık Aşk, Siyah-Beyaz Aşk, Zalim İstanbul, Yasak Elma, Seferin Kızı, Hercai, Taht hakkı, Yaprak Dökümü, Fi Çi Pi, Doğduğun Ev Kaderindir, Çalıkuşu(2013), Osman, Mucize Doktor, Kimse Bilmiyor, Muhteşem Yüzyıl, Aşk ve Ceza, Fazilet Hanım ve Kızları, Erkenci Kuş, Kara Sevda, Televizyon izlemiyorum, Sürdü, Vatanım sensin, Aynen Aynen, Çilek Kokusu,"Elimi bırakma", Çatışma, Aşk Laftan Anlamaz, Kiraz Mevsimi, İstanbullu Gelin.

4.2. Anket sonuçlari

Bu çalışma için anonim bir anket yapılmıştır. Türk dizilerin Rusya'daki popülerliği ile ilgili oluşturduğunuz anket soruları için 116'dan fazla cevap toplanmıştır. Çoğunluk (60

katılımcı, toplamın% 29.27'si) Türk kültürünü öğrenmeyi ve güzel manzaraları görebilmeyi Türk dizilerin popülerliğinin nedeni olarak belirtmiştir.

52 kişi (% 23.9) oyuncuların kalitesi ve yönetmenlerin çalışmalarından etkilendiklerini; 27 kişi (% 13.17) Rus kültürü için alışılmadık, orijinal, heyecan verici hikayeleri beğendiklerini söylemişlerdir. 33 katılımcı (% 16.1) söz konusu dizilerin ardından Türkçe öğrenmeye çalıştıklarını söylemişlerdir. 24 kişi (% 11.71) farklı bir halktan (Rus olmayan) olduklarını ve Türk dizilerin kahramanlarıyla ortak kültürel ve tarihi özelliklere sahip olduklarını belirtmiştir. Anketin bir sonraki bölümünde daha farklı sorulara yer verilmiştir. Erkekler örneklemin %10.4'ünü, kadınlar ise % 89.6'sını oluşturmuştur. Katılımcıların %48'i 25 yaş altı, %52'si 25 yaş ve üstüdür.

Katılımcıların %58,8'i, Türk dizilerini izledikten sonra Türkçe öğrenmek istediklerini belirtmiştir ki bu da dizilerin kültürel ve diplomatik yönünü ortaya koymaktadır. Bu kişilerin %29,8'i Türkçe öğrenmeye başlamış durumdaydı. Bir kişi, anadilinin Türkçe olduğunu ve diziler yoluyla daha akıcı Türkçe konuşabildiğini; başka bir kişi de dizileri izlemeden önce de Türkçe'yi bildiğini, Tatar olduğu için anadillerinde Türkçe ile ortak birçok kelimeleri olduğunu belirtmiştir. Katılımcıların %56,1'i Türk dizilerini izledikten sonra Türk kültürüne olan ilgilerinin arttığını; 42,1'i zaten her zaman Türk kültürüne ilgi duyduklarını ifade etmiştir. Ankete katılanların çoğu (% 72) Türk dizilerinin dram türünü tercih etmektedir. % 45'i için komedi en sevilen türken, %40'ı tarihi içerikleri ve %20'si polisiye, macera hikayelerini tercih etmektedir. Bilim kurgu ve trajedi izleyicileri daha azdır (sırasıyla %7 ve %8). Katılımcıların %17.4'ünün favori dizisi "Kara Sevda", %15'inin "Çalıkuşu", %9.6'sının "Muhteşem Yüzyıl", %7'sinin ise "Çilek Kokusu"dur. Aşk-ı Memnu'nun oranı ise %5,2'dir. Ankete katılanların %83.3'ü dizilerde aşk, %21.1'i intikam, %15.8'i askeri, %3'ü aile, arkadaşlık hikayelerini çekici bulmaktadır. %63,7'si, romanlardan uyarlanan dizilerin, romanlardan daha başarılı olduğunu söylemiştir. Katılımcıların % 53,1'i bir sezon süren dizileri; %46,8'i çok sezonlu dizileri tercih etmektedir.

Ankete katılanların %90,4'ü dizileri internet üzerinden, %15,8'i TV'de veya sosyal ağ Vkontakte'den, sadece 1 katılımcı da Instagram üzerinden izlediğini söylemiştir. Aynı zamanda katılımcıların %61'i yayınlanan dizileri tekrardan izlemektedir. %57,5'i karantina döneminde dizilere daha fazla vakit ayırdığını ifade etmiştir. İzleyicilerin %40.4'ü dizileri

dublajlı veya altyazılı olarak izlerken, %19,3'ü orijinal dilinde izliyor. %89,4'ü seslendirme kalitesini önemsemektedir.

Türk dizisi hayranlarının televizyonda izlemek istedikleri diziler arasında "Sefirin Kızı", "Kiralık Aşk", "Hercai", "Zalim İstanbul", "Kara Sevda" (dört katılımcının art arda cevabı), "Kuruluş Osman", "Çalıkuşu", "Çilek Kokusu" dizileri yer almaktadır. Soru yönelttiğimiz altı kişi televizyon izlemediklerini, dizileri internet üzerinden takip ettiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların %49,1'i dizileri televizyonda izlemek isterken %44,7'si bunun önemli olmadığını düşünüyor. %5,3'ü dizileri televizyonda izlemeyi tercih etmediklerini belirtmişlerdir. Dizilerin izleyici üzerindeki etkisi konusuna gelecek olursak, katılımcıların %79,8'i dizilerin düşünce ve eylemlerini etkilediği yanıtını vermiştir. Bu kişiler dizileri profesyonel bakış açısı ile değerlendirdiklerini ifade etmişlerdir. %78,8'i karakterlerin giyim tarzlarından ilham aldıklarını belirtmiştir. %10.4'ü "ayçiçeği etkisi"ni inkar etmektedir.

Türk dizileri izlemenin nedenleri arasında Türkiye hakkında daha fazla bilgi edinme, Türk dilini öğrenme arzusu, ilginç hikayeler, masalsı aşklar, yetenekli, karizmatik ve çekici aktörler, Türk kültürünün ve dinin, muhatabının yaşadığı ülke veya bölgenin kültürü ve dini ile benzerliği, kötü düşüncelerden, Türkiye'yi ziyaret etme arzusundan uzaklaşarak iyi ve rahatlatıcı bir boş zaman geçirme fırsatı gibi gerekçeler yer almaktadır. Dolayısıyla, katılımcıların birleşik cevaplarına dayanarak Türk dızıleın izlenmesinin üç temel nedeni Türkiye'ye ilgi, hikayeye ilgi ve eğlence fonksiyonudur. Türk dizilerinin olumsuz yönleri hakkındaki sorumuza gelen yanıtlar ise başlıca şu şekildedir: Kalıplaşmış hikayeler, hikayelerin ve bölüm sürelerinin uzunluğu, sonunun bazen tahmin edilebilir olması ve çevirilerin zayıflığıdır.

SONUÇ

Bu çalışmada kamu diplomasisinin çeşitli mekanizmalar yoluyla uygulanabileceği gösterilerek, bu mekanizmalardan dizi/film endüstrisi ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Çalışmada gerekli verileri toplamak için anket yöntemi kullanılmıştır. Hazırlanan farklı türdeki sorular ile Rusya'da izlenen Türk TV dizilerinin Türkiye imajına etkileri araştırılmış, Türk TV dizilerinin Rus toplumu nezdinde Türk toplumunun değerlerine, sosyoekonomik durumuna, aile yapısına ve kültürüne karşı nasıl bir bakış açısı oluşturduğu incelenmiştir. Ayrıca hazırlanan sorular ile izleyicilerin Türk dizilerine olan bakışı, tercih etme sebebi, Türk kültürüne olan ilgisi ölçülmüştür.

Günümüzde yerli yapımlar, başta Orta Doğu, Rusya olmak üzere dünya genelinde pek çok ülkeye ihraç edilmektedir. Çalışmada görüldüğü gibi Rusya'da Türk TV dizilerine ilgi oldukça büyüktür. Türk dizilerinnin bu kadar popüler olmasının birçok nedeni vardır. Rus halklarının özellikle ilgisini çeken konular: oryantalizm, egzotizm, ilginç hikayeler, güzel kostümler, müzikler, manzaralar ve aktörlerdir. Rus izleyicilerin ilgisini çeken diğer hususlar, hem tarihi hem de günümüz Türk dizilerindeki etkileyici atmosferdir. Çalışma sonucunda verilere bakıldığında aşk konusunun izleyici tarafından daha çok tercih edildiği görülmektedir. Bununla birlikte, Türk kültür, gelenek ve yaşam tarzına da çok ilgili oldukları gözlenmektedir.

Dizi filmler yoluyla, dizinin konu edindiği dönemin tarihi, kültürü ve gelenekleri hakkında yeni şeyler öğrenme fırsatı yakalanmış olur. Yabancı dil öğretiminde görsel - işitsel ögelerin kullanımı öğretimin başarısını etkileyen bir unsurdur. Teknolojinin gelişmesi ile görsel- işitsel ögeler zenginleşmiştir. Televizyon, dil öğretiminde kullanılan bu ögelerden biridir. Televizyonda yayınlanan diziler, Türkiye'nin tanınması için bir adım olmuştur. İnsanlar, Türk dizisi izlemek için Türkçe kurslarına gitmeye başlamışlardır. Türk dizileri Türkçenin öğrenilmesi için bir başlangıç noktası olmuştur. Türk dizilerinin izleyicinin tercihleri ve davranışları üzerindeki etkisinin en ilginç bir yönlerinden biri, Türk dilinin yabancılar arasında artan popülaritesi olduğu söylenebilir. Anketimiz, katılımcıların %50'sinden fazlasının, Türk dizilerini izledikten sonra Türkçe'yi öğrenmeye başladıklarını ortaya koymuştur. Ayrıca diziler Türk tarihini ve kültürünü tanımak ve tanıtmak için dil öğrenme güçlü bir motivasyon kaynağı haline gelmektedir.

Bu çalışmada, Rusya'daki izleyiciler arasında en popüler olan diziler dahil olmak üzere Türk dizileri analiz edilmiştir. Diziler (hikayeleri, görselleri vb.) ve izleyici yorumları analiz edilerek ortalama izleyici portresi oluşturulmuştur. Böylece Rusya'da hangi konuların, tipe göre hangi karakterlerin en çok izlendiği ortaya koyulmuştur. Son yıllarda Türk dizileri, bütçe ve kalite açısından büyük bir değişim yaşamıştır. Hayatın her alanında olduğu gibi sinema ve dizi sektöründe de teknoloji direkt olarak etkili olmuştur. Türk sinema ve dizi sektöründe seslendirme her ne kadar yeni gelişmeye başlasa da kaliteli çalışmalar yapılmaktadır. Anket sonuçlarında görüldüğü üzere, dizilerin tercih edilmedinde görüntü ve ses kalitesinin de önemi vardır.

Son yıllarda Türkiye dünyaya binlerce saatlik dizi satmıştır ve dizilerin çoğu kültür ve yer tanıtımı için etkilli bir şekilde çekilmiştir. Türkiye'yi ziyarete gelen turistlerin çoğu, dizilerden etkilenerek ülkemize geldiklerini dile getirmektedirler. Turizm uzmanı Bahar CAN'ın belirttiği üzere Türk dizileri turizmi doğrudan etkilemektedir. Uzmanlar farklı dizilerin farklı yerlerdeki etkilerini araştırmışlardır ve sonuçları şöyledir: Rus izleyiciyi daha çok etkisinde bırakan dizi 'Muhteşem Yüzyıl'dır. Kafkas halklarını en çok Osmanlı dizileri (Diriliş Ertuğrul, Payitaht Abdülhamid, Kuruluş Osman) etkilemektedir. Bu şekilde çeşitli türdeki Türk dizileri kendi izleyicisini bulmaktadır. Diziler, Türklerin her anlamda özgür ve yetenekli olduğunu kanıtlamıştır. Türk dizileri turizme de büyük katkı sağlamıştır. Örneğin; bazı turistler dizileri izledikten sonra Türkiye'nin bir şehrini seçerek seyahat planları bilinmektedir.

Türk dizileri ve o dizilerin aktörleri Türk değerlerini yayınlayan kültürel elçiler haline gelmektedir. Sinema ve televizyon endüstrisi, kamu diplomasisi faaliyetlerinde oldukça önemli bir role sahiptir. Hatta Türk dizilerinin popülaritesinin artması ile Türkiye'nin uluslararası ilişkilerde daha ikna edici hale gelmesi arasında ilişki kurulabilir. Bu çalışmada, diziler aracılığıyla kamu diplomasisinin nasıl gerçekleştirilebileceğini analiz edilmiştir. Yumuşak gücün (soft power), yabancı izleyici kitlesinin fikir ve algısının oluşumu sürecinde büyük bir etkiye sahip olduğunu görülebilmektedir. Filmler ve TV dizileri sayesinde yabancı izleyiciler ülkenin ideolojik, sosyal ve kültürel özelliklerini tanımaktadır. Böylelikle, diziler Rus halkının Türkiye'ye bakışında ve ikili ilişkilerin her sahada geliştirilmesi konusunda katkı sağlamaktadır.

Araştırmaya göre, Rusya'da çok sayıda Türk-İslam kökenli insan bulunması da dizilerin popüler olmasında bir etkendir. Dizi tercihleri bölgelere göre değişmektedir. Rusy genelinde romantik komedi dizileri daha çok tercih edilirken, Kafkaslar'da da Osmanlı dizileri çok seviliyor, genellikle de erkekler tarafından. Rusyadaki İslam kökenli halklar daha çok tarihi Osmanlı dizilerini ve Diriliş Ertuğrul, Payitaht Abdülhamid, Kuruluş Osman dizilerini seyretmektedir. İslami hassasiyetleri olan ve aynı zamanda modern tartışmaların yansıtıldığı bu tarz dizilerin üretildiği Türkiye'de izleyiciyi belirleme ve çekme konusu önem kazanmaktadır. İnançsal ve sosyal benzerlikler nedeniyle Akdeniz ülkelerine mensup izleyiciler dizilerdeki karakterlerle daha kolay özdeşleşebilmektedir.

Yönetmenler, senaristler ve gazetecilerle yapılan röportajlar vesilesiyle, Türk dizilerinin Rusya'daki başarısının nedenleri profesyonel bir bakış açısıyla analiz edilmiştir. Hipotezleridoğrulayan röportajların analizlerine dayanarak, herhangi bir dizinin temel bileşeninin yüksek kaliteli, doğru bir şekilde sunulan hikaye olduğu, Rus izleyicinin ilgisini çektiği, turizm ve ülke ilişkilerini etkilediği ortaya çıkartılmıştır.

Son olarak, çalışma genel itibari ile Türk dizilerinin Rusya'da geniş kabul görüldüğünü, dizileri izleyen Rus halkının dizilere ve Türk kültürüne olan hayranlığını tespit etmiştir. Dizilerin geçtiği mekanların ve hayatların Türkiye'ye ve Türk halkına olan alakayı artırdığını ortaya koymuştur. Çalışmalarımız sırasında sinema ve televizyon endüstrisinin kamu diplomasisinin uygulanmasında önemli bir rol oynadığı sonucuna vardık. Bugün "soap power" olgusu, yabancı bir izleyici için ülkenin imajının şekillenmesinde büyük önem taşıyor. Filmler ve diziler aracılığıyla ideolojik, sosyal, manevi değerlerle tanışma gerçekleşmektedir. Türkiye bu dizilerde Doğu ile Batı arasında birnevi köprü olarak karşımıza çıkıyor. Film yapımcılığının yüksek kalitesinin yanı sıra, konular çok çeşitli olması - benzersiz bir Türk melodramı türü yaratmaktadır.

ANKET SORULARI

1. *Sizce Türk dizilerinin Rusya'daki popülerliğinin sebebi nedir?*

   Oyuncular izleyicinin ilgisini çekiyor.

   Seyirci diziyi izlerken kendini Türk kültürü içinde bulabilmektedir.

   Hikayeler heyecan verici ve orijinaldir.

   İzlerken Türkiye ve Rusya'nın ortak kültürel ve tarihi özelliklerini bulabiliyorum.

   Diziler benim için oldukça gerçekçi görünüyor.

   Güzel manzaralar ve yerler görüyorum.

   Diğer

2. *Türk dizilerini izledikten sonra Türk dili, kültürü ve tarihi hakkında okumaları yapmaya başladınız mı?*

   Evet

   Hayır

3. *Dizileri izledikten sonra Türkçe öğrenmek istediniz mi?*

   Evet

   Hayır

   evet, şimdi çalışıyorum

   Diğer

4. *Hangi dizi türünü daha çok seviyorsunuz?*

   Dram

   Komedi

Polisiye

Tarihi film

Fantezi

Trajedi

5. *En sevdiğiniz Türk dizileri hangileri?*

Muhteşem Yüzyıl

Çalıkuşu (2013)

Çalıkuşu (1986)

Kara Sevda

Aşk-ı Memnu

Fatmagül'ün Suçu Ne?

Kurt Seyit ve Şura

Çilek kokusu

Bir diğeri ...

6. *Türk dizilerini izledikten sonra Türk kültürüne ilgi duymaya başladınız mı?*

Evet

Hayır

Türk kültürüne her zaman ilgi duydum.

7. En ilginç bulduğunuz konular hangileri?

İntikam

Savaş

Hikaye

Aşk

Diğer

8. Hangi dizileri izlemeyi tercih edersiniz?

Tek sezon (yaz dizileri)

Birden fazla sezon

9. Türk dizilerini nerede izliyorsunuz?

yayınlanıyorsa TV'de

"Vkontakte"

"Instagram"

İnternette

10. Dizileri nasıl izliyorsunuz?

Dublajlı

Altyazılı

Orijinal dilinde

11. Bir dizi izlerken kaliteli ses oyunculuk önemlidir.

Evet

Hayır

12. Hangi Türk dizilerini TV'de izlemek istersiniz? (Dizi adı)

Dizinin televizyonda yayınlanmasını istiyorum.

Evet

Hayır

Fark etmez

Diğer

13.Karakterler düşüncelerinizi etkiler mi?

Evet

Hayır

Kısmen

Diğer

14. Dizileri profesyonel açıdan değerlendiriyor musunuz?

Evet

Hayır

Kısmen

Diğer

15. Diziyi izlemenin etkisi "tohum etkisi" gibi midir (Başlayıp duramamak)?

Evet

Hayır

16. Türk dizilerini izliyor musunuz? (Türkçe)

17. Sizce Türk dizilerinin en önemli avantajı nedir?

18. Sizce Türk dizilerinin en önemli dezavantajı nedir?

19. Dizilerdeki ana karakterler size ilham veriyor mu (kıyafet tarzı vb. yönden)?

Evet, internette görüntülerini arıyorum

Hayır, etkisi yok

Kısmen

20. Sizce romanlardan uyarlanan diziler, romanların kendisinden daha mı başarılı?

Evet

Hayır

Her zaman değil

Diğer

21. Karantina döneminde dizi izleme oranınız arttı mı (Türkçe olanlar dahil)?

Evet

Hayır

KAYNAKÇA

Anadolu Ajansı, 2018 ‘Rusların Türkiye'ye ilgisi artıyor’, erişim tarihi 11.12.2018 https://www.ntv.com.tr/seyahat/ruslarin-turkiyeye-ilgisi-artiyor,wTTlLnZ_5UW0pzhqY2uSAA (erişim tarihi: 10.03.2020).

Avatkov V.A. The foreign policy process in modern Turkey / V.A. Avatkov // The foreign policy process in the East: Textbook for university students. Ed. D.V. Streltsova, M., Aspect Press, 2017 - S. 61-76 (erişim tarihi: 14.03.2020).

Avcı O. (2017), ‘Türk dizileri dünya için bir mucizedir’, erişim tarihi 15.12.2018 https://www.sabah.com.tr/magazin/2017/07/29/turk-dizileri-dunya-icin-bir-mucizedir

Bhutto F. Turkish TV is taking over the world // The Guardian [Электронный ресурс]. URL: https://www.theguardian.com/tv-and-radio/2019/sep/13/turkish-tv-magnificent-century-dizi-taking-over-world (erişim tarihi: 14.03.2020).

Candemir Y. Turkish Soap Operas: The Unstoppable Boom. URL: https://blogs.wsj.com/middleeast/2013/04/29/turkish-soap-operas-the-unstoppable-boom/ (дата обращения: 12.03.2020).

Chulkovskaya E.Türk televizyonunun muhteşem yüyılı: Türkiye nasıl TV dizilerini dünya ihracatçısı oldu// Forbes Dergisi. Resmi site. URL: http://www.forbes.ru/forbeslife/345519-velikolepnyy-vek-tureckogo-televideniya-kak-turciya-stala-mirovym-eksporterom (erişim: 04.03.2020).

Cull N. (2006), ‘Public Diplomacy. Before Gullion: The Evolution of a Phrase USC Center on Public Diplomacy’.

Cull N. (2008), ‘Public Diplomacy: Taxonomies and Histories // The annals of the

Davydov M.L. Uzun metrajlı televizyon dizilerinin tipolojisi // Elektronik ve yazılı basın bülteni. Vol. 7. URL: http://www.ipk.ru/index.php?id=1583 (erişim tarihi: 03.05.2020).

Derviş Uğurlu (2018), ‘Dünya Türk dizilerini izliyor’ https://www.sabah.com.tr/kultur-sanat/2018/03/31/dunya-turk-dizilerini-izliyor.

Dolinsky A. (2011), ‘Discourse on public diplomacy // International (erişim tarihi: 14.04.2020).

Domashniy TV kanalı, (erişim tarihi 12.12.2019)

Domashny TV kanalı, “Kösem” diziyi ikinci sezonunu göstermemeye karar verdi’, (erişim tarihi 15.12.2019)

Domashny TV, (2018) http://orenreklamir.ru/smi_oren_obl/tv/homechanel (erişim tarihi: 03.03.2020).

Dushatskaya P., ‘Великолепный век: на грани жизни и смерти’ (Magnificent age: on the edge between life and death) (erişim tarihi: 14.06.2020).

Dünyada 400 milyon kişi Türk dizisi izliyor’, (2017), https://www.timeturk.com/dunyada-400-milyon-kisi-turk-dizisi-izliyor/haber-774223 (erişim tarihi: 19.03.2020).

Göksun Y. (2018) ‘Televizyon Dizilerinin Keşfi: İçerik, Anlam ve İşlevleri’, (erişim tarihi: 14.03.2020).

Huijgh E., Warlick J. The Public Diplomacy of Emerging Powers, Part 1: The Case of Turkey. USC Center on Public Diplomacy at the Annenberg School, Los Angeles2016. P. 24 (erişim tarihi: 14.06.2020).

Katz, E., Blumler, J. G., Gurevitch, M. (1974). Uses and Gratifications Research. Public Opinion Quarterly. (erişim tarihi: 14.03.2020).

Kalugin P. E. enerji alanında Türkiye ile Rusya Federasyonu modern stratejik işbirliği. Diss. kand. histor. n., Irkutsk, 2013. - S. 168. (erişim tarihi: 11.05.2020).

Rusya ve Türkiye arasındaki devletlerarası ilişkiler / / RIA Novosti [elektronik kaynak]. URL: https://ria.ru/20190916/1558660498.html (erişim tarihi: 10.05.2020).

Mengü N. Turkish soap operas and Syria [Электронный ресурс]. URL: https://www.duvarenglish.com/columns/2020/02/12/turkish-soap-operas-and-syria/ (erişim tarihi: 12.03.2020)

MUHTEŞEM YÜZYIL. ÜNLÜ DİZİNİN SIRLAR https://domashniy.ru/kino_i_serialy/velikolepnyj_vek_na_grani_zhizni_i_smerti/

MUHTEŞEM YÜZYIL. ÜNLÜ DİZİNİN SIRLARI (erişim tarihi 05. 03.2020) https://rbook.me/book/16418997/

MUHTEŞEM YÜZYIL. ÜNLÜ DİZİNİN SIRLARI https://rbook.me/book/16418997/ Yeni dizi Erkenci Kuş yakında başlıyor! İşte Erkenci Kuş'un konusu ve oyuncuları… // URL: sozcu.com.tr/hayatim/magazin-haberleri/yeni-dizi-erkenci-kus-yakinda-basliyor-iste-erkenci-kusun-konusu-ve-oyunculari/ (erişim tarihi: 18.03.2020).

Putin ve Erdoğan koronavirüs ve nükleer enerji hakkında // RBC [Elektronik kaynak]. URL: https://www.rbc.ru/rbcfreenews/5e9f02089a794786687d54a9 (erişim tarihi: 15/15/2020).

Romakh O. V., Popova L.Modern kitle kültüründe televizyon dizisi olgusu // Kültürel Çalışmalar Analitiği. 2009. No.14. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/fenomen-televizionnyh-serialov-v-sovremennoy-massovoy-kulture (erişim: 03/12/2020).

Rusça Sözlük Özhegova "Serisi" kelimesinin anlamı. URL: https://slovar.cc/rus/ojegov/613327.html (erişim tarihi: 03/11/2020)

Rusya Büyükelçisi Türkiye Kültür ve Turizm Bakanı // TASS Bilgi Ajansı [Elektronik kaynak] ile görüştü. URL: https://tass.ru/mezhdunarodnaya-panorama/8463391 (erişim tarihi: 05/05/2020).

Rusya ve Türkiye arasındaki en üst düzey işbirliği Konseyi toplantısı [Elektronik kaynak]. URL: http://kremlin.ru/events/president/news/54022 (erişim: 05/10/2020).

Rusya ve Türkiye işbirliğine mahkum" // Kommersant. URL: https://www.kommersant.ru/doc/3035908 (erişim tarihi: 05/15/2020). http://government.ru/news/39550/

Rusya ve Türkiye'nin önde gelen üniversitelerinin işbirliği daha da yoğunlaşmalı // Proje 5-100. URL: https://5top100.ru/news/13907/ (erişim tarihi: 15/15/2020).

Turkey exports $300 million in TV series' (2017) https://www.yenisafak.com/en/economy/turkey-exports-300-million-in-tv-series-2662914

Türk TV Fenomeni: Hollywood gergin olmaktadır. Феномен турецких сериалов: Голливуд начинает нервничать', (2018), , erişim tarihi 15.12.2018

Türkiye Cumhuriyeti. // Rusya Federasyonu Dışişleri Bakanlığı [Resmi site]. URL: https://www.mid.ru/ru/maps/tr/?currentpage=main-country (erişim 05/10/2020)

Yeni dizi Erkenci Kuş yakında başlıyor! İşte Erkenci Kuş'un konusu ve oyuncuları… // URL: sozcu.com.tr/hayatim/magazin-haberleri/yeni-dizi-erkenci-kus-yakinda-basliyor-iste-erkenci-kusun-konusu-ve-oyunculari/ (erısım tarıhı: 18.03.2020).

Zaitseva S.A. Kültürel bir metin olarak bir televizyon dizisinin türü [Elektronik kaynak]. URL: https://www.dissercat.com/content/zhanr-televizionnogo-seriala-kak-kulturnyi-tekst (erişim 12.03.2020).

Zakharchenko N.A. Modern televizyon içeriğini organize etmenin bir yolu olarak serilik ilkesi // VUiT Bülteni. 2017. No2. URL: https://cyberleninka.ru/article/n/printsip-serialnosti-kak-sposob-organizatsii-sovremennogo-televizionnogo-kontenta (tarih: 03/10/2020).

Zakharova O. Yu.,(2016) Course "Introduction to Public Diplomacy", lecture No. 2 (erişim tarihi: 05.03.2020).

Zubkova A. (2015), 'Soft Power of Turkey: the phenomenon of "Soap Power" as an instrument of cultural diplomacy' Bulletin of RUDN. (erişim tarihi: 14.03.2020).

http://teammy.ru/2018/08/11/137/

https://domashniy.ru/

https://domashniy.ru/kino_i_serialy/velikolepnyj_vek_na_grani_zhizni_i_smerti/

https://ok.ru/roksolanathebest/topic/67036315858316

https://ria.ru/20170310/1489757194.html (дата обращения: 10.05.2020).

https://www.ctcmedia.ru/rus/business/international_version/domashny_int
https://www.kinopoisk.ru/film/kurt-seit-i-aleksandra-2014-821526/

Kinopoisk, erişim tarihi 03.01.2020 https://www.kinopoisk.ru/film/bez-viny-vinovataya-2010-579606/

Kinopoisk, erişim tarihi 03.02.2020 https://www.kinopoisk.ru/film/velikolepnyy-vek-2011-610422/

Kinopoisk, erişim tarihi 03.03.2020 https://www.kinopoisk.ru/user/48170/comment/2821192

Kinopoisk, erişim tarihi 03.04.2020 https://www.kinopoisk.ru/film/800353/

Kinopoisk, erişim tarihi 03.04.2020 https://domashniy.ru/kino_i_serialy/halit_ergench_o_seriale_velikolepnyj_vek/

Kinopoisk, erişim tarihi 03.04.2020 https://www.kinopoisk.ru/film/800353/

Kinopoisk, erişim tarihi 15.12.2018 https://www.kinopoisk.ru/film/800353/

Hurrem yüzüğünün tarihi, günümüze kadar hayatta kaldı mı? (Alexandra Anastasia Lisovskaya'nın yüzüğünün tarihi, günümüze kadar korunmuş mu?) (erişim tarihi 15.12.2019) http://www.bolshoyvopros.ru/questions/2135111-istorija-kolca-hjurrem-sohranilos-li-do-nashih-dnej.htmlИстория кольца Хюррем, сохранилось ли до наших дней? (The history of the ring Alexandra Anastasia Lisowska, has it survived to this day?) (2016), erişim tarihi 15.12.2018

Kalugin P.E. (2013). Rusya Federasyonu ile Türkiye arasında enerji sektöründe modern stratejik işbirliği. Diss. Cand. Tarih. Sci., Irkutsk, - S. 168. (erişim tarihi: 03/14/2020).

Rusya ve Türkiye arasındaki eyaletler arası ilişkiler // RIA Novosti [Elektronik kaynak]. URL: https://ria.ru/20190916/1558660498.html (erişim tarihi: 05/10/2020).Межгосударственные отношения России и Турции // РИА Новости [Электронный ресурс]. URL: https://ria.ru/20190916/1558660498.html (дата обращения: 10.05.2020).